

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΠΜΣ «Ιστορική Δημογραφία»

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία
«Το δημογραφικό προφίλ των μαθητών της
Εσπερινής Εκπαίδευσης στην Κέρκυρα»

Μαρίνα Κρητικού Α.Μ. ΜΤΙΔ1607

Επιβλέποντες Καθηγητές: Ανωγιάτης-Πελέ Δημήτριος
Αγγελάκος Κωνσταντίνος
Γκότοβος Αθανάσιος

ΚΕΡΚΥΡΑ 2018

Περίληψη

Η Εσπερινή Εκπαίδευση θεσμοθετήθηκε από την επίσημη εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδας πριν από έναν αιώνα, περίπου. Ο σκοπός της είναι να προσφέρει σε εργαζόμενα άτομα που δεν μπορούν να φοιτήσουν σε Ημερήσια Γυμνάσια και Λύκεια τη δυνατότητα εκπαίδευσης. Παράλληλα, εξασφαλίζει διεξόδους σε σημαντικά κοινωνικά προβλήματα, όπως αυτό του κοινωνικού αποκλεισμού και του αναλφαριθμητισμού. Μολονότι τα Εσπερινά Σχολεία στην Ελλάδα δεν αντιμετωπίστηκαν με σταθερότητα από το κράτος μέχρι σήμερα, ωστόσο αποτελούν μία αναγκαιότητα και μια μεγάλη εκπαιδευτική βοήθεια για μεγάλο αριθμό πολιτών.

Η παρούσα εργασία μελετά την περίπτωση των Εσπερινών Σχολείων στην Κέρκυρα κατά τα έτη 1983 έως 2017. Η Εσπερινή Εκπαίδευση στην Κέρκυρα πραγματοποιείται στο Εσπερινό Γυμνάσιο, στο Εσπερινό Λύκειο και στο Εσπερινό ΕΠΑΛ. Η εργασία βασίστηκε σε ποσοτικά δεδομένα που αντλήθηκαν από τα Μαθητικά Μητρώα των τριών Εσπερινών Σχολείων και επικεντρώθηκε σε δημογραφικά στοιχεία αλλά και στην κινητικότητα των μαθητών.

Λέξεις κλειδιά: Εσπερινή εκπαίδευση, Εσπερινά σχολεία, φύλο, ηλικία, καταγωγή, υπηκοότητα, κινητικότητα

Abstract

Evening Education was introduced as an official educational policy in Greece about a century ago. The purpose of this education is to offer the opportunity of education to people that work and can't attend the conventional daily education. Furthermore, it offers an outlet to important social problems, such as social exclusion and illiteracy. Although the Evening Schools in Greece haven't been approached with stability by the state until today, they are a necessity and a great educational help for a substantial number of citizens.

This study is about the Evening Schools in Corfu from 1983 to 2017. There are three Evening Schools in the island, an Evening Middle School, a High School and a Technical School. The study is based on quantitative data collected from the Student Register of the schools focusing on the demographic elements and the mobility of the students.

Keywords: Evening Education, Evening schools, gender, age, origin, citizenship, mobility

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	2
Εισαγωγή.....	4
Κεφάλαιο 1.....	5
1. Εκπαίδευση.....	5
2. Εσπερινή Εκπαίδευση.....	5
3. Η Εσπερινή Εκπαίδευση στην Ελλάδα.....	6
4. Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση.....	9
5. Οι μεταρρυθμίσεις.....	11
Κεφάλαιο 2.....	13
1. Εσπερινά σχολεία.....	13
2. Επαγγελματικές Σχολές(ΕΠΑΣ) Μαθητείας.....	15
3. Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ).....	18
Κεφάλαιο 3.....	19
1. Αλλοδαποί μαθητές των Εσπερινών Σχολείων στην Ελληνική Επικράτεια.....	19
Κεφάλαιο 4.....	23
1. Η γυναίκα στην εκπαίδευση.....	23
2. Η γυναίκα στην Εσπερινή εκπαίδευση.....	25
Κεφάλαιο 5.....	25
1. Εσπερινό Γυμνάσιο Κέρκυρας.....	25
2. Εσπερινό Γενικό Λύκειο Κέρκυρας.....	37
3. Εσπερινό Επαγγελματικό Λύκειο Κέρκυρας.....	47
4. Κίνηση μαθητών.....	56
Συμπεράσματα.....	58
Παράρτημα 1.....	61
Παράρτημα 2.....	62
Σημειώσεις τέλους.....	64
Βιβλιογραφία.....	67

Εισαγωγή

Η αντιμετώπιση του αναλφαριθτισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού επιτεύχθηκε στην Ελλάδα με τη θεσμοθέτηση της Εσπερινής εκπαίδευσης κατά τον 20^ο αιώνα. Με τον τρόπο αυτό δόθηκε η δυνατότητα στα εργαζόμενα άτομα να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία και να έχουν ίσες ευκαιρίες με αυτές των μαθητών της Ημερήσιας Εκπαίδευσης σχετικά με την εκπαίδευσή τους και την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Αρχικά, η Ελληνική Πολιτεία δεν υποστήριξε σθεναρά την Εσπερινή Εκπαίδευση, ώστε να αποτελεί μέρος της δημόσιας εκπαίδευσης. Ακόμα, όμως, και όταν το έκανε, ενδιαφέρθηκε λίγο για τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών των Εσπερινών σχολείων και για την άρση των κοινωνικών αποκλεισμών¹.

Η παρούσα εργασία μελετά τα δημογραφικά στοιχεία των μαθητών του Εσπερινού Γυμνασίου, του Εσπερινού Λυκείου και του Εσπερινού ΕΠΑΛ της Κέρκυρας, καθώς και την κινητικότητα των μαθητών. Πηγή άντλησης των ποσοτικών δεδομένων ήταν τα Μαθητικά Μητρώα των τριών σχολείων. Η μέθοδος που ακολουθήθηκε ήταν η καταγραφή των δεδομένων ύστερα από σχετική άδεια που παραχωρήθηκε από το Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Διεύθυνσης Κέρκυρας (Παράρτημα). Στη συνέχεια, έγινε η μεταγραφή των στοιχείων σε EXCEL, ένα για κάθε σχολείο και η επεξεργασία τους πραγματοποιήθηκε, επίσης, με το EXCEL. Η χρονική περίοδος που μελετάται ξεκινά από το 1983 και εκτείνεται μέχρι το 2017.

Στο Πρώτο Κεφάλαιο παρουσιάζεται η Εσπερινή και η Επαγγελματική Εκπαίδευση στην Ελλάδα, καθώς και οι μεταρρυθμίσεις που συντελέστηκαν στους τομείς αυτούς της εκπαίδευσης από το 1913 μέχρι σήμερα. Στο Δεύτερο Κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα Εσπερινά σχολεία με έμφαση στο μαθητικό πληθυσμό, στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ) Μαθητείας και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας. Στο Τρίτο Κεφάλαιο περιέχονται στοιχεία σχετικά με τους αλλοδαπούς μαθητές στην Ελλάδα και, ειδικά, στην Εσπερινή Εκπαίδευση και στο Τέταρτο Κεφάλαιο γίνεται λόγος για την είσοδο του γυναικείου φύλου στα Εσπερινά σχολεία.

Κεφάλαιο 1

1. Εκπαίδευση

Με τον όρο «εκπαίδευση» εννοείται η μόρφωση των νέων, η οποία παρέχεται από την πολιτεία, την κοινωνική ομάδα ή από άλλο φορέα, οργανωμένα, σε δημόσια ιδρύματα, κρατικά ή ιδιωτικά. Πρόκειται για τη συστηματική μετάδοση γνώσεων, δεξιοτήτων και αξιών. Μέσω της εκπαίδευσης το άτομο οδηγείται από την αμάθεια στη γνώση, αποκτά κριτική σκέψη, γίνεται αυτόνομο και υπεύθυνο².

Η εκπαίδευση είναι σημαντική, γιατί αυτοσκοπός της είναι η αναζήτηση της γνώσης, παίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη και στην ευτυχία του ατόμου, προάγει μια λογική και ανθρωπιστική στάση ζωής και έχει κοινωνικό και πολιτικό σκοπό³. Ακόμα, η εκπαίδευση είναι ένας σπουδαίος παράγοντας κοινωνικοποίησης⁴. Ωστόσο, τις τελευταίες δεκαετίες έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο των ανισοτήτων στην εκπαίδευση, καθώς δεν εξασφαλίζονται ίσες ευκαιρίες για όλα τα παιδιά. Η κοινωνική προέλευση, το επίπεδο σπουδών και το κοινωνικό status καθορίζουν την κοινωνική θέση του ατόμου⁵. Επομένως, η εκπαίδευση συμβάλει σημαντικά στην εξασφάλιση της καταξίωσης.

2. Η Εσπερινή Εκπαίδευση

Η Εσπερινή Εκπαίδευση αποτελεί βασικό μέσο αντιμετώπισης του αναλφαριθμητισμού, του κοινωνικού αποκλεισμού και της μαθητικής διαρροής. Άτομα τα οποία, για λόγους οικογενειακούς, προσωπικούς ή επαγγελματικούς, αναγκάζονται να διακόψουν τη φοίτησή τους στην ημερήσια εκπαίδευση, μπόρεσαν να βρουν διέξοδο στην Εσπερινή Εκπαίδευση τόσο σε πρωτοβάθμιο όσο και σε δευτεροβάθμιο επίπεδο. Με αυτόν τον τρόπο τους δόθηκε η ευκαιρία να ολοκληρώσουν την υποχρεωτική εκπαίδευση, να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη μεταϋποχρεωτική εκπαίδευση, σε περίπτωση που το επιθυμούσαν, αλλά και να λάβουν μέρος στις πανελλήνιες εξετάσεις για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση⁶.

Παράλληλα, οι μαθητές εγγράφονται στα εσπερινά σχολεία βάσει συγκεκριμένων κινήτρων, όπως είναι η δυνατότητα εύρεσης εργασίας, η βελτίωση των εργασιακών συνθηκών και η δυνατότητα επαγγελματικής επιλογής. Έχοντας εξασφαλίσει βασικές γνώσεις, η θέση του ατόμου στην αγορά εργασίας, φυσικά, θεωρείται πιο ανταγωνιστική και παρέχει περισσότερες επιλογές ως προς το είδος και την ποιότητα των επαγγελματιών, καθώς αυξάνει και τις προοπτικές για επαγγελματική αποκατάσταση⁷. Ωστόσο, η Εσπερινή Εκπαίδευση συμβάλλει και στη βελτίωση των συνθηκών ζωής και στην άνοδο του

βιοτικού επιπέδου των φοιτώντων σε αυτήν. Αυξάνει την αυτοπεποίθηση και την αυτοεκτίμηση του ατόμου και προσφέρει ευκαιρίες κοινωνικοποίησης λόγω της καθημερινής επαφής των μαθητών μεταξύ τους και με το εκπαιδευτικό προσωπικό. Ακόμα, μέσα στις αίθουσες διδασκαλίας συντελείται η πολιτιστική ευαισθητοποίηση χάρη στα διάφορα εκπαιδευτικά ερεθίσματα στα οποία εκτίθενται οι μαθητές αλλά και χάρη σε εκδηλώσεις και δραστηριότητες του σχολείου στις οποίες συμμετέχει το μαθητικό δυναμικό.

Φυσικά, όσον αφορά στη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού, μεγάλη ωφέλεια απολαμβάνουν οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες, καθώς και οι γυναίκες, αφού δεν υφίστανται διαφοροποιήσεις ως προς το φύλο⁸. Γενικότερα, στα εσπερινά σχολεία φοιτούν ανήλικοι μαθητές ηλικίας 14-18 ετών, οι οποίοι εργάζονται κατά τη διάρκεια της ημέρας και ενήλικοι εργαζόμενοι, οι οποίοι, στο παρελθόν, είχαν διακόψει τις σπουδές τους. Η διάρκεια φοίτησης στα Εσπερινά Γυμνάσια και Ενιαία Λύκεια είναι τριετής, ενώ τετραετής είναι η φοίτηση στα Εσπερινά ΕΠΑΛ⁹.

3. Η Εσπερινή Εκπαίδευση στην Ελλάδα¹⁰

Η επτάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα θεσπίστηκε το 1834. Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση η συμμετοχή των μαθητών ήταν μικρή και ακόμα μικρότερη στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, μολονότι η μη τήρηση του νόμου επέσυρε αυστηρά πρόστιμα στους παραβάτες. Ειδικά, όμως, για τους μαθητές των αγροτικών περιοχών η πρόσβαση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ήταν δύσκολη, καθώς απουσίαζαν τα Γυμνάσια από τις αγροτικές περιοχές. Επειδή η ποιότητα της εκπαίδευσης στα δημόσια σχολεία της εποχής εκείνης δεν ήταν ιδιαίτερα υψηλή, η ιδιωτική πρωτοβουλία βρήκε πρόσφορο έδαφος στον τομέα αυτό. Έτσι, τα σωματεία επαγγελματιών αλλά και οι σύλλογοι με χαρακτήρα κοινωνικής προσφοράς ανέλαβαν να καλύψουν το κενό που άφηνε η δημόσια εκπαίδευση παρέχοντας εκπαιδευτικές υπηρεσίες.

Τη συγκεκριμένη περίοδο εμφανίστηκαν οι πρώτες προσπάθειες εσπερινής εκπαίδευσης χάρη σε συλλόγους και φιλανθρωπικά ιδρύματα. Η Εταιρεία Φίλων του Λαού το 1866 παρείχε εσπερινά μαθήματα με σκοπό την εκπαίδευση των εργατικών τάξεων. Ο Φιλολογικός Σύλλογος «Παρνασσός» ίδρυσε το 1872 εσπερινές σχολές για την εκπαίδευση άπορων παιδιών τα οποία δεν μπορούσαν να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα των ημερήσιων σχολείων. Στη συνέχεια, ο «Σύλλογος Εμποροϋπαλλήλων Αθήνας» ίδρυσε το 1901 σχολή εσπερινής εκπαίδευσης, αλλά και άλλοι σύλλογοι ή σωματεία ακολούθησαν το παράδειγμά του. Ωστόσο, το κράτος είχε αναλάβει το ρόλο του ρυθμιστή παρατηρητή των εκπαιδευτικών εξελίξεων. Προκειμένου να διευκολύνει το έργο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, νομοθέτησε το 1927 το Νομοθετικό Διάταγμα της 10^{ης} Σεπτεμβρίου και

σύμφωνα με το άρθρο 24 επιτρεπόταν η ίδρυση Πρακτικών και Εμπορικών Σχολών και από ιδιώτες. Επομένως, στις αρχές του 20^{ου} αιώνα οι πρώτες εσπερινές σχολές που λειτούργησαν ήταν, κυρίως, εμπορικές. Όσον αφορά στο ωρολόγιο και στο αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων, η λειτουργία των σχολών αυτών δεν ήταν πλήρης αλλά περισσότερο συμπληρωματική και αφορούσε, αρχικά, στη Δημοτική Εκπαίδευση.

Μόλις το 1919 έγιναν οι πρώτες προσπάθειες να ενταχθεί η εσπερινή εκπαίδευση στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα. Τότε ιδρύθηκε το Διδασκαλείο τεχνικής εκπαίδευσης στην Αθήνα, στο οποίο προσαρτήθηκε ένα πρότυπο προπαρασκευαστικής τεχνικής σχολής, η οποία περιλάμβανε τρία εργαστήρια και ένα εσπερινό σχολείο για τη μόρφωση των τεχνιτών. Όλες οι εσπερινές αυτές σχολές είχαν μαθητές χαμηλού κοινωνικού επιπέδου. Πρόσφεραν τη δυνατότητα μειωμένων ευκαιριών οικονομικής και επαγγελματικής ανέλιξης σε αντίθεση με τις Μέσες τετρατάξιες ή πεντατάξιες Εμπορικές Σχολές. Για αυτό το λόγο, ιδρύθηκαν Πρακτικές Εμπορικές Σχολές που βασιζόνταν στο Νόμο 3633 και στα Νομοθετικά Διατάγματα που αυτός κύρωσε.

Εξαιτίας του αναλφαριθμητισμού, η Ελληνική Πολιτεία αναγκάστηκε να ιδρύσει το 1929, για πρώτη φορά, νυχτερινές σχολές Δημοτικής Εκπαίδευσης σύμφωνα με το Νόμο 4397. Επρόκειτο να φοιτήσουν παιδιά των αγροτικών περιοχών. Όμως, λόγω έλλειψης πόρων τα αποτελέσματα δεν ήταν τα αναμενόμενα και κατά τη δεκαετία του 1940 η κατάσταση είχε επιδεινωθεί. Σύμφωνα με το Ν.5197/1931 ιδρύονται ημερήσιες και εσπερινές σχολές σε πρωτεύουσες νομών και σε πόλεις στις οποίες ο αριθμός των κατοίκων ήταν 10.000 με αποστολή να μορφώσουν συμπληρωματικά τους φοιτώντες σε αυτές ως προς τη βιομηχανία, τις τέχνες ή οποιοδήποτε πρακτικό επάγγελμα, παρέχοντας θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις.

Μάλιστα, ο ίδιος νόμος υποχρέωνε τους διευθυντές των επιχειρήσεων που έδρευαν στις περιοχές στις οποίες είχαν ιδρυθεί οι σχολές αυτές, να επιτρέπουν στους εργαζόμενούς τους άνω των 18 χρόνων, άνδρες και γυναίκες, να παρακολουθούν μαθήματα στη σχολή, σε περίπτωση που συμπίπτουν οι ώρες εργασίας τους με το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων στη σχολή. Επιπλέον, δεν είχαν δικαίωμα να μειώσουν το μισθό των εργαζομένων-μαθητών και έπρεπε να τους παρακολουθούν, για να διαπιστώσουν ότι ήταν συνεπείς στην εκπαιδευτική διαδικασία. Κατά το άρθρο 16 οι παραβάτες διευθυντές, οι γονείς και οι κηδεμόνες που παρακώλυαν την παρακολούθηση των μαθημάτων ή παραμελούσαν την επίβλεψη των μαθητών θα έρχονταν αντιμέτωποι με αυστηρές ποινές.

Ο Αναγκαστικός Νόμος 28/1936 παραχώρησε το δικαίωμα σε Δήμους, σε Κοινότητες, στα Εμπορικά και Επαγγελματικά Επιμελητήρια, στις Επαγγελματικές Οργανώσεις, στα Σωματεία εμπόρων να ιδρύσουν νυχτερινές σχολές εμπορικής μορφώσεως με την υποχρέωση να τις συντηρούν οι ίδιοι. Στο άρθρο 10 αναγνωρίστηκαν οι τίτλοι σπουδών

ως ικανοί για την κάλυψη θέσεων στο δημόσιο τομέα. Με γνώμονα την αναγκαιότητα της εσπερινής εκπαίδευσης και τη χρησιμότητά της, η Πολιτεία ίδρυσε Εσπερινά Γυμνάσια, δίνοντας άδεια λειτουργίας σε Συλλόγους. Τότε ακόμα τα Εσπερινά Γυμνάσια δεν αποτελούσαν εκπαιδευτικό θεσμό.

Ο Α.Ν. 2545/1940 απαγόρευε την ίδρυση ιδιωτικών νυχτερινών δημοτικών σχολείων και επέτρεπε σε νομικά πρόσωπα να ιδρύσουν νυχτερινές σχολές, οι οποίες θα λειτουργούσαν είτε για την αντιμετώπιση του αναλφαβητισμού είτε ως κατώτερα επαγγελματικά σχολεία για παιδιά που εργάζονταν και έπρεπε να φοιτήσουν στο Δημοτικό σχολείο, εφόσον ήταν 10 χρόνων και λόγω αποδεδειγμένης πενίας των γονιών ή των κηδεμόνων τους έπρεπε να εργαστούν τα ίδια. Η Εσπερινή Εκπαίδευση μέσης βαθμίδας εντάχθηκε στη Δημόσια Εκπαίδευση με το Ν.204/1947 ο οποίος όριζε την ίδρυση και συντήρηση νυχτερινών Γυμνασίων σε νομικά πρόσωπα, σε ιδρύματα που είχαν εκπαιδευτικό σκοπό και σε φυσικά πρόσωπα που θα είχαν τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα του Έλληνα πολίτη.

Το 1949 η Εσπερινή Εκπαίδευση εντάχθηκε στη δημόσια εκπαίδευση και το 1954 με το Ν.Δ. 3094 συστάθηκε μια μόνιμη επιτροπή καταπολέμησης του αναλφαβητισμού με τίτλο «Κεντρική Επιτροπή Καταπολέμησης του Αναλφαβητισμού (Κ.Ε.Κ.Α.)». Παράλληλα, ιδρύθηκαν νυχτερινές σχολές τριών ή έξι τάξεων για απόφοιτους Δημοτικού σχολείου ηλικίας 14-20 ετών, οι οποίοι, σύμφωνα με το άρθρο 10 του ίδιου διατάγματος, εργάζονταν τουλάχιστον έξι ώρες ημερησίως. Απόδειξη εργασίας αποτελούσε βεβαίωση του εργοδότη και της αστυνομικής αρχής. Ως προς τη λειτουργία και την εσωτερική υπηρεσία οργανώθηκαν όπως τα ημερήσια Δημοτικά σχολεία. Οι γονείς παιδιών ηλικίας 12-14 χρόνων τα οποία φοιτούσαν σε νυχτερινές σχολές έπρεπε να ενημερώνουν το διευθυντή του ημερήσιου Δημοτικού σχολείου της περιφέρειάς τους.

Οικονομικοί λόγοι οδήγησαν στη συρρίκνωση του θεσμού της Εσπερινής Εκπαίδευσης. Το σχολικό έτος 1960-1961 λειτούργησαν 1086 εσπερινά Δημοτικά σχολεία, το 1970-1971 λειτούργησαν 339 Δημοτικά σχολεία και το 1980-1981 μόνο 10 εσπερινά Δημοτικά σχολεία. Όμως, το 1959, με το Ν.Δ. 3971 ιδρύθηκαν 10 αυτοτελή εσπερινά Γυμνάσια. Τα οκτατάξια Γυμνάσια έγιναν εξατάξια και τα εσπερινά επτατάξια. Με το απολυτήριο ο απόφοιτος μπορούσε να βρει δουλειά στο δημόσιο τομέα, να εισαχθεί σε Τεχνικές ή άλλες Επαγγελματικές σχολές. Προϋπόθεση εγγραφής στο εσπερινό σχολείο ήταν η πρωινή εργασία. Επίσης, με το Β.Δ. 617/1961 καθορίστηκε το ωρολόγιο πρόγραμμα, ενώ το 1964 με το Ν.Δ. 4379/1964 δημιουργήθηκαν τα πρώτα εσπερινά Λύκεια.

Όσον αφορά στην περίοδο από το 1976 μέχρι σήμερα, ο Νόμος 576/1977 όρισε τα σχολεία της Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης ως ημερήσια ή εσπερινά. Από το 1982-1983 τα δημόσια Δημοτικά νυχτερινά σχολεία σταμάτησαν να λειτουργούν. Ο Νόμος

1566/1985 όρισε πως οι εργαζόμενοι μαθητές θα έχουν συμπληρώσει το 16^ο έτος της ηλικίας τους. Ακόμα, τα Λύκεια διακρίθηκαν σε ημερήσια και εσπερινά. Σύμφωνα με το Νόμο 2525/1997 στα εσπερινά Ενιαία Λύκεια η φοίτηση έγινε τετραετής. Με το Νόμο 34475/2006 ιδρύθηκαν τα Γενικά Λύκεια στη θέση των Ενιαίων Λυκείων και τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ) και οι Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ) στη θέση των Τ.Ε.Ε. Φυσικά, οι μαθητές της εσπερινής Εκπαίδευσης μπορούν να συμμετάσχουν στις εξετάσεις για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

4. Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση

Από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα η Ελληνική Πολιτεία άρχισε να προβληματίζεται σχετικά με την οργάνωση τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Εκπρόσωποι της Πολιτείας, φορείς και ιδιώτες εξέφραζαν την ανάγκη για πρακτική εκπαίδευση, ανάγκη που προέκυπτε από τα νέα δεδομένα της κοινωνίας και της εποχής, γενικότερα. Οι εισηγητές των προτάσεων αυτών ήταν επηρεασμένοι από την ευρωπαϊκή τους εμπειρία και από την ανάπτυξη της βιομηχανίας στην Ελλάδα. Σχεδόν, όλα τα τεχνικά ή επαγγελματικά σχολεία που λειτούργησαν την εποχή του Όθωνα ήταν αποτέλεσμα ιδιωτικής πρωτοβουλίας ή επρόκειτο για κληροδοτήματα¹¹.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα το τμήμα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης πρότεινε την ίδρυση επαγγελματικών σχολών στις οποίες θα φοιτούσαν μαθητές και από τα δύο φύλα μέχρι το 14^ο έτος της ηλικίας τους. Τα παιδιά αυτά θα επέλεγαν τεχνικά επαγγέλματα. Τα νομοσχέδια του 1913 δείχνουν μια σαφή στροφή προς την προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος στις κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές με την καθιέρωση επαγγελματικής εκπαίδευσης. Στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση καθιερώνονταν δύο τύποι σχολείων, το εξαετές Γυμνάσιο και τα αστικά σχολεία. Ο πρώτος τύπος θα ανταποκρινόταν στις ανάγκες της ανώτερης τάξης και θα προετοίμαζε για ανώτερη μόρφωση, ενώ ο δεύτερος τύπος θα απευθυνόταν στην αστική τάξη, δηλαδή στους μελλοντικούς εμπόρους, μικροβιομηχάνους, τους κρατικούς υπαλλήλους. Ωστόσο, τα νομοσχέδια αυτά δεν ψηφίστηκαν ποτέ¹².

Με τους Βαλκανικούς πολέμους και με τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο η Ελλάδα απέκτησε περισσότερα εδάφη αλλά και πληθυσμό. Παράλληλα, με την εισροή μεγάλου αριθμού προσφύγων το 1922 κρίνεται επιτακτική η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση. Με το νόμο 4397/1929 τα κατώτερα επαγγελματικά σχολεία διαιρέθηκαν σε τέσσερις γενικές κατηγορίες, τα Γεωργικά, τα Βιοτεχνικά, τα Εμπορικά και Οικοκυρικά θηλέων¹³. Ωστόσο, επικρατούσε μια προκατάληψη απέναντι στην τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση. Η κλασική εκπαίδευση θεωρούνταν ανώτερη, αφού παρείχε τη δυνατότητα

πρόσβασης στο πανεπιστήμιο και στις δημόσιες θέσεις, ενώ οι μαθητές των τεχνικών και επαγγελματικών σχολείων λόγω της «αφυΐας» τους ασχολούνταν με τις «βάνουσες τέχνες». Επομένως, κυριαρχούσαν οι κοινωνικές ανισότητες ως προς το επάγγελμα και την αμοιβή, εφόσον υπήρχαν διαφορετικά είδη εκπαίδευσης, τα οποία, με τη σειρά τους, θεωρούνταν άνισα μεταξύ τους¹⁴.

Μάλιστα, ακόμα το σχολικό έτος 1954-1955 το 56% των σχολείων μέσης εκπαίδευσης, Γυμνάσια ημερήσια και νυχτερινά και οι εμπορικές σχολές, στην ευρύτερη περιοχή των Αθηνών χαρακτηρίζονταν «μη δημόσια»¹⁵. Το 1959 η μέριμνα της Πολιτείας επικεντρώθηκε στην τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση, γιατί η θεμελίωσή της αποτελούσε αίτημα όλων¹⁶. Ήταν απαραίτητο να καλυφθούν οι ανάγκες που προέκυπταν από την ταχεία και έντονη τεχνολογική πρόοδο, καθώς και κρινόταν θεμιτή η προσφορά της ανθρωπιστικής παιδείας σε όσο το δυνατόν ευρύτερα στρώματα του λαού¹⁷. Ο νόμος 3971/59 όριζε πως η εθνική παιδεία όφειλε να στραφεί προς τον τεχνικοοικονομικό τομέα, αλλά και η επαγγελματική εκπαίδευση προς την ανθρωπιστική παιδεία¹⁸.

Το 1976 επικρατούσε η κατεύθυνση της σύνδεσης της επαγγελματικής εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας¹⁹. Έτσι, η μεταρρύθμιση του 1976 περιλάμβανε, εκτός των άλλων, την ίδρυση Τριετούς Τεχνικού-Επαγγελματικού Λυκείου, στο οποίο θα εισάγονταν οι μαθητές μετά από εξετάσεις. Θα παρείχε πρόσβαση στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα ύστερα από εξετάσεις και βάσει προϋποθέσεων και η φοίτηση προβλεπόταν και για τα δύο φύλα²⁰. Επίσης, με το νόμο 576/1976 ιδρύονται οι Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές (ΤΕΣ) και τα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια (ΤΕΛ), τα οποία ανήκαν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Στα ΤΕΛ εγγράφονταν μαθητές μετά από γενικές εισιτήριες εξετάσεις που είχαν ολοκληρώσει τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου αλλά και πτυχιούχοι κατώτερων τεχνικών και επαγγελματικών σχολών. Η φοίτηση, ημερήσια ή νυχτερινή, απευθυνόταν σε εργαζόμενους μαθητές που είχαν υπερβεί το 18^ο έτος της ηλικίας τους. Επιπλέον, με το νόμο 3475/2006 (ΦΕΚ 146/Α) θεσμοθετήθηκαν τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ) και οι Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ)²¹.

5. Οι μεταρρυθμίσεις

Ο εκπαιδευτικός προγραμματισμός είναι πολύ σημαντικός όσον αφορά στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μιας χώρας. Πρόκειται για μια διαδικασία στην οποία οφείλεται κάθε κοινωνική αλλαγή. Ο εκσυγχρονισμός της εκπαίδευσης κρίνεται απαραίτητος, γιατί κάθε καινοτομία επιφέρει πρόοδο και παρέχει γνώσεις, δεξιότητες και αρχές, στα μέλη της κοινωνίας, εφαρμόζοντας στο σύνολό τους τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις²². Όσον αφορά στην Εσπερινή και στην Επαγγελματική εκπαίδευση οι μεταρρυθμίσεις που συντελέστηκαν από το 1913 έως σήμερα στόχευαν στη βελτίωση της λειτουργίας τους και στην παροχή αποτελεσματικότερων γνώσεων στο μαθητικό δυναμικό. Πιο συγκεκριμένα²³

- Το 1913 η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση προέβλεπε τη λειτουργία τριετούς Αστικού Σχολείου με χαρακτήρα τεχνικό-πρακτικό και εξάχρονο Γυμνάσιο με διπλή κατεύθυνση, πρακτική και θεωρητική. Επίσης, όριζε τη δημιουργία και την ανάπτυξη Τεχνικό-επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

- Την περίοδο 1915-1919 ορίστηκε η ίδρυση διδασκαλείων στην Τεχνική Εκπαίδευση.

- Το 1923 συγκροτήθηκε το πρώτο Συμβούλιο Τέχνης, με απώτερο στόχο τη δημιουργία εκπαιδευτικής πολιτικής σχετικά με την Τεχνικό-επαγγελματική εκπαίδευση. Παράλληλα, το Αστικό Σχολείο περιλάμβανε τέσσερις κλάδους, τους εμπόρους, τους μικροβιοτέχνες, τους εμποροϋπαλλήλους και τους κατώτερους κρατικούς υπαλλήλους. Το συγκεκριμένο έτος θεσμοθετήθηκε, για πρώτη φορά, η μεικτή φοίτηση αγοριών και κοριτσιών.

- Το 1957 η Μέση Εκπαίδευση ορίστηκε να χωρίζεται σε δύο ξεχωριστούς τριετείς κύκλους, στο Προγυμνάσιο και στο Γυμνάσιο. Στο δεύτερο κύκλο περιλαμβάνεται, ανάμεσα σε τέσσερις τύπους σχολείων, το Γυμνάσιο και το Λύκειο Εσπερινής Λειτουργίας. Όσον αφορά στην τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση χωριζόταν σε τρεις βαθμίδες, Κατώτερη, Μέση και Ανώτερη. Στην τρίτη βαθμίδα φοιτούσαν απόφοιτοι Γυμνασίου, Λυκείου και Μέσων Επαγγελματικών Σχολών.

- Με τη μεταρρύθμιση του 1967 καθιερώθηκε η δωρεάν εκπαίδευση. Επίσης, το εξατάξιο Γυμνάσιο χωρίστηκε σε δύο κύκλους, στο τριετές γεωργικό, κοινό και τεχνικό Γυμνάσιο και στο τριετές Λύκειο που είναι είτε κοινό είτε τεχνικό.

- Όσον αφορά στο έτος 1976, τότε δημιουργούνται Εσπερινά Λύκεια στα οποία η φοίτηση διαρκεί τέσσερα χρόνια. Σύμφωνα με το νόμο 576/1977 καθιερώθηκε η λειτουργία των Τεχνικών- Επαγγελματικών Σχολών (ΤΕΣ) στις οποίες εγγράφονταν οι απόφοιτοι του Γυμνασίου

χωρίς εξετάσεις, με στόχο την εκμάθηση ενός τεχνικού επαγγέλματος και την είσοδό τους στην αγορά εργασίας. Οι μαθητές αυτοί μπορούσαν ύστερα από κατατακτήριες εξετάσεις να εισέλθουν στη δεύτερη τάξη του Τεχνικού – Επαγγελματικού Λυκείου. Η φοίτηση διαρκούσε δύο έως τέσσερα εξάμηνα. Στη συνέχεια, καθιερώθηκαν τα Τεχνικά – Επαγγελματικά Λύκεια τα οποία ήταν ισότιμα με τα Γενικά. Σε αυτά εγγράφονταν απόφοιτοι του Γυμνασίου. Είχαν το δικαίωμα συμμετοχής στις Πανελλαδικές εξετάσεις οι οποίες ήταν παρόμοιες με εκείνες των Γενικών Λυκείων και μπορούσαν να εισαχθούν σε Ανώτατα και Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Οι μαθητές του Τεχνικού – Επαγγελματικού Λυκείου δε διδάσκονταν Αρχαία Ελληνικά.

- Στο Προεδρικό Διάταγμα του 1979 (Π.Δ. 104/1979) *Περί σχολικού και διδακτικού έτους, υπηρεσιακών βιβλίων, εγγράφων, μετεγγραφών, φοιτήσεως, διαγωγή και τιμητικών διακρίσεων των μαθητών των σχολείων Μέσης Γενικής Εκπαιδεύσεως*, στο Άρθρο 8 αναφέρεται ότι ο μαθητής που επιθυμούσε να εγγραφεί στο Εσπερινό Γυμνάσιο ή Λύκειο Γενικής Εκπαίδευσης ήταν υποχρεωμένος να καταθέσει βεβαίωση του εργοδότη ή της υπηρεσίας στην οποία εργαζόταν. Σε περίπτωση που ασχολούταν με δική του επαγγελματική εργασία έπρεπε να παρουσιάσει βεβαίωση της αρμόδιας αρχής ή υπηρεσίας στην οποία να δηλώνεται ότι ο μαθητής εργαζόταν κατά τη διάρκεια της ημέρας²⁴.

- Το 1998 τα Τεχνικά – Επαγγελματικά Λύκεια και οι Τεχνικές – Επαγγελματικές Σχολές μετατρέπονται σε Τεχνικά – Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια. Η φοίτηση διαρκούσε δύο έως τρία χρόνια και οι σπουδές οργανώνονταν σε δύο κύκλους από τους οποίους ο πρώτος διαρκούσε δύο χρόνια και ο δεύτερος διαρκούσε ένα χρόνο. Οι απόφοιτοι του πρώτου κύκλου σπουδών μπορούσαν να συνεχίσουν στο δεύτερο κύκλο σπουδών ή να εγγραφούν στη δεύτερη τάξη του Ενιαίου Λυκείου. Οι απόφοιτοι του δεύτερου κύκλου σπουδών είχαν το δικαίωμα να παρακολουθήσουν μαθήματα στα ΙΕΚ ή να λάβουν μέρος σε εξετάσεις για την εισαγωγή τους σε αντίστοιχα ΤΕΙ, εφόσον είχαν ολοκληρώσει δεκαοκτώ μήνες πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα που είχαν επιλέξει.

- Ο νόμος 3255/2004 (ΦΕΚ 138/2-7-14) όριζε πως οι μαθητές της τρίτης και τέταρτης τάξης του Εσπερινού Ενιαίου Λυκείου θα εξετάζονταν πανελλαδικά σε έξι μαθήματα έναντι των εννέα όπως ίσχυε μέχρι τότε.

- Με το νόμο 3475/2006 και την Υπουργική Απόφαση 81646/Δ4 καταργήθηκαν τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ) και ονομάστηκαν Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ) και Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ). Επρόκειτο, μόνο, για αλλαγή της ονομασίας των ιδρυμάτων.

- Στο Σχέδιο Νόμου για τις Δομές Εκπαίδευσης, στο Άρθρο 115 ορίζεται πως στα Εσπερινά Λύκεια (ΓΕΛ-ΕΠΑΛ) μπορούν να εγγραφούν ενήλικοι μαθητές και ανήλικοι εργαζόμενοι μαθητές. Επίσης,

η φοίτηση στα Εσπερινά Λύκεια είναι τριετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α' Β' Γ'. Από το σχολικό έτος 2019-2020 πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα έχουν όσοι φοίτησαν τρία πλήρη χρόνια στο τριετές Εσπερινό Λύκειο, ενώ οι μαθητές του Εσπερινού ΕΠΑΛ θα πρέπει να έχουν φοιτήσει για δύο πλήρη σχολικά έτη στο Εσπερινό ΕΠΑΛ²⁵.

Κεφάλαιο 2

1. Εσπερινά Σχολεία²⁶

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2000, στην Ελλάδα λειτουργούν 163 Εσπερινά σχολεία. Από αυτά, τα 60 είναι Γυμνάσια, άλλα 60 είναι Λύκεια και 43 είναι ΕΠΑΛ. Πιο συγκεκριμένα, τα δημόσια Εσπερινά Γυμνάσια είναι 53 και τα ιδιωτικά 7. Όσον αφορά στα Εσπερινά Λύκεια, τα δημόσια είναι 55 και τα ιδιωτικά 5. Τα δημόσια Εσπερινά ΕΠΑΛ αριθμούνται σε 39 και τα ιδιωτικά σε 4 (Πίνακας 2). Η πλειοψηφία των μαθητών των Εσπερινών σχολείων ανήκει στα αγόρια. Το σύνολο των μαθητών τόσο σε δημόσια όσο και σε ιδιωτικά Εσπερινά Γυμνάσια ανέρχεται σε 7973 και το σύνολο των μαθητριών είναι 2601. Πιο συγκεκριμένα, στα Εσπερινά Λύκεια οι άρρενες μαθητές είναι 4914 και οι θήλεις 3630. Τέλος, στα Εσπερινά ΕΠΑΛ οι μαθητές που φοιτούν ανέρχονται στους 6937, ενώ οι μαθήτριες είναι 1728 (Πίνακας 3).

Όσον αφορά στο σύνολο του μαθητικού πληθυσμού, στα Εσπερινά Γυμνάσια ανέρχεται στους 10574 μαθητές από τους οποίους οι 10197 φοιτούν σε δημόσια και οι 377 σε ιδιωτικά Εσπερινά Γυμνάσια. Αντίστοιχα, τα Εσπερινά Λύκεια έχουν συνολικά 8544 μαθητές, δηλαδή οι 7874 είναι μαθητές δημόσιας εκπαίδευσης και οι 670 φοιτούν σε ιδιωτικά Εσπερινά Λύκεια. Στα Εσπερινά ΕΠΑΛ, οι μαθητές είναι, συνολικά, 8665. Οι 7983 μαθητές φοιτούν σε δημόσιο και οι 682 σε ιδιωτικό ΕΠΑΛ. Συνολικά, οι μαθητές των Εσπερινών σχολείων Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχονται σε 27783. Οι 26054 μαθητές είναι εγγεγραμμένοι σε δημόσια σχολεία και 1729 σε ιδιωτικά (Πίνακας 1).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ - ΛΥΚΕΙΩΝ - ΤΕΕ			
	ΔΗΜΟΣΙΑ	ΙΔΙΩΤΙΚΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ	10.197	377	10.574
ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΛΥΚΕΙΑ	7.874	670	8.544
ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΤΕΕ	7.983	682	8.665
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	26.054	1729	27.783
ΠΗΓΗ : ΥΠΕΠΘ - ΔΙΠΕΕ - Τμήμα Επιχ. ερευνών και στατιστικής, Σχ. Έτος 1998/99 (επεξεργασία δική μας)			

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ - ΛΥΚΕΙΩΝ ΤΕΕ			
	ΔΗΜΟΣΙΑ	ΙΔΙΩΤΙΚΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ	53	7	60
ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΛΥΚΕΙΑ	55	5	60
ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΤΕΕ	39	4	43
ΠΗΓΗ : ΥΠΕΠΘ - ΔΙΠΕΕ - Τμήμα Επιχ. ερευνών και στατιστικής, Σχ. Έτος 1998/99 (επεξεργασία δική μας)			

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ		
	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ
ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ (ΔΗΜΟΣΙΑ - ΙΔΙΩΤΙΚΑ)	7.973	2.601
ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΛΥΚΕΙΑ (ΔΗΜΟΣΙΑ - ΙΔΙΩΤΙΚΑ)	4.914	3.630
ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΤΕΕ (ΔΗΜΟΣΙΑ - ΙΔΙΩΤΙΚΑ)	6.937	1.728
ΠΗΓΗ : ΥΠΕΠΘ - ΔΙΠΕΕ - Τμήμα Επιχ. ερευνών και στατιστικής, Σχ. Έτος 1998/99 (επεξεργασία δική μας)		

2. Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ) Μαθητείας ΕΠΑΣ²⁷

Το 1952, ο ΟΑΕΔ, ελληνικός δημόσιος φορέας, εφάρμοσε για πρώτη φορά, και συνεχίζει μέχρι σήμερα, το σύστημα της Μαθητείας, διάρκειας δύο ετών (4 εξάμηνα). Πρόκειται για ένα δυϊκό σύστημα Μαθητείας το οποίο συνδυάζει την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας στην ειδικότητα φοίτησης και, παράλληλα, παρέχεται στους εκπαιδευόμενους θεωρητική και εργαστηριακή διδασκαλία στο σχολείο καθώς και εκπαίδευσή τους στην επιχείρηση.

Επιπλέον, έχει θεσμοθετηθεί η αμοιβή των ασκούμενων μαθητών και το ποσό που τους καταβάλλεται αποτελεί το 75% του κατώτατου ημερομίσθιου όπως ορίζει η Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΕΓΣΣΕ) και για τα τέσσερα εξάμηνα της πρακτικής τους άσκησης. Ταυτόχρονα, οι εκπαιδευόμενοι ασφαρίζονται όσον αφορά στην ιατροφαρμακευτική τους περίθαλψη και την εξασφάλιση των ενσήμων για συνταξιοδότηση. Ακόμα, σε συνεργασία με τα Γραφεία Διασύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης δίνεται η δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης.

Πίνακας 4: Ποσοστό μαθητών που φοιτούν σε ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ (2007-2013)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ		Μαθητές Α΄ Τάξης ΕΠΑΛ	Μαθητές Β΄, Γ΄, Δ΄ εσπ. Τάξης ΕΠΑΛ (1)	Μαθητές Α΄ και Β΄ Τάξης ΕΠΑΣ (2)	Ποσοστό μαθητών ΔΤΕΕ που φοιτούν σε	
					ΕΠΑΛ (1)	ΕΠΑΣ (2)
1	ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1.791	3.531	381	90%	10%
2	ΑΤΤΙΚΗΣ	6.661	16.319	3.421	83%	17%
3	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	601	1.284	327	80%	20%
4	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	15.04	3.625	841	81%	19%
5	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	711	1.967	301	87%	13%
6	ΗΠΕΙΡΟΥ	627	1.495	523	74%	26%
7	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.548	4.448	910	83%	17%
8	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	444	980	230	81%	19%
9	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	4.709	11.746	2.103	85%	15%
10	ΚΡΗΤΗΣ	1.690	3.942	1.011	80%	20%
11	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1.163	2.237	237	90%	10%
12	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1.277	2.714	439	86%	14%
13	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.080	2.438	360	87%	13%
14	ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΣ	313	791	560	59%	41%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		24.119	57.516	11.644	83%	17%

Οι μαθητές φαίνεται πως κατευθύνονται, κυρίως, στους Τομείς και τις Ειδικότητες των ΕΠΑΛ. Το 83% των μαθητών είναι εγγεγραμμένο στα ΕΠΑΛ Ημερήσια και Εσπερινά και μόλις το 17% φοιτά στα ΕΠΑΣ (Πίνακας 4).

Πίνακας 5: Ολιγομελή τμήματα ανά Περιφέρεια (ΕΠΑΛ Εσπερινό) (2007-2013)

ΕΠΑΛ ΕΣΠΕΡΙΝΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	ΟΛΙΓΟΜΕΛΗ ΜΕ ΜΑΘΗΤΕΣ <10		ΟΛΙΓΟΜΕΛΗ ΜΕ ΜΑΘΗΤΕΣ <5	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ%	ΑΡ.ΤΜΗΜΑΤ ΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	17	14	82%	8	57%
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	25	18	72%	6	33%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣ ΟΥ	22	14	64%	6	43%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	37	22	59%	4	18%
ΗΠΕΙΡΟΥ	27	16	59%	5	31%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	95	45	47%	12	27%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	211	92	44%	14	15%
ΚΡΗΤΗΣ	85	35	41%	13	37%
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	85	33	39%	14	42%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	63	22	35%	5	23%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	38	12	32%	2	17%
ΑΤΤΙΚΗΣ	311	93	30%	18	19%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	4	0	0%	0	0%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.020	416	41%	107	26%

Πίνακας 6 : Ολιγομελή τμήματα ανά Περιφέρεια (ΕΠΑΣ) (2007-2013)

ΕΠΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ↓	ΣΥΝΟΛΙ- ΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΜΗΜΑ- ΤΩΝ	ΟΛΙΓΟΜΕΛΗ ΜΕ ΜΑΘΗΤΕΣ < 10		ΟΛΙΓΟΜΕΛΗ ΜΕ ΜΑΘΗΤΕΣ < 5	
		ΑΡ. ΤΜΗΜΑ- ΤΩΝ	Ποσοστό %	ΑΡ. ΤΜΗΜΑ- ΤΩΝ	Ποσοστό %
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	44	37	84%	28	64%
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	38	28	74%	9	24%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	46	29	63%	3	7%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	31	18	58%	9	29%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	34	17	50%	5	15%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	21	10	48%	4	19%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	80	36	45%	11	14%
ΗΠΕΙΡΟΥ	44	18	41%	6	14%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	172	70	41%	19	11%
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	35	13	37%	5	14%
ΑΤΤΙΚΗΣ	295	99	34%	18	6%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	60	20	33%	3	5%
ΚΡΗΤΗΣ	69	23	33%	7	10%
ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΣ	34	6	18%	1	3%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.003	424	42%	128	13%

Παρατηρείται σημαντική διαφοροποίηση από Περιφέρεια σε Περιφέρεια όσον αφορά στη λειτουργία ολιγομελών τμημάτων σε ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ. Η διαφορά σημειώνεται σε 1 ως 4 μαθητές (Πίνακες 5, 6).

Πίνακας 7: Ολιγομελή τμήματα ΕΠΑΣ (2007-2013)

ΕΠΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	ΤΜΗΜΑΤΑ <10 ΜΑΘΗΤΩΝ	Ποσοστό στο σύνολο των τμημάτων %	ΤΜΗΜΑΤΑ <5 ΜΑΘΗΤΩΝ	Ποσοστό στο σύνολο των τμημάτων %
ΣΥΝΟΛΟ Α' ΤΑΞΗΣ	506	129	25%	33	7%
ΣΥΝΟΛΟ Β' ΤΑΞΗΣ	497	295	59%	95	19%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	1.003	424	42%	128	13%

Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώνεται η λειτουργία ολιγομελών τμημάτων στις δύο τάξεις (Α' και Β') των ΕΠΑΣ. Ωστόσο, στη Β Τάξη το φαινόμενο αυτό παρατηρείται πιο έντονο, γεγονός που δηλώνει πως τα τελευταία χρόνια δεν αυξήθηκε το μαθητικό δυναμικό. Ενδεχομένως, η κατάσταση αυτή να οφείλεται στη σχολική διαρροή ή και σε πλασματικά στοιχεία σχετικά με τους

εγγεγραμμένους μαθητές στην Α΄ Τάξη των ΕΠΑΣ, προκειμένου να λειτουργήσουν τα τμήματα.

3. Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)²⁸

Το 2000 στο Περιστέρι ιδρύθηκε και λειτούργησε το πρώτο ΣΔΕ στην Ελλάδα. Σκοπός της ίδρυσης των Σχολείων αυτών είναι η παροχή μιας δεύτερης ευκαιρίας σε άτομα που εγκατέλειψαν την υποχρεωτική εκπαίδευση να εκπαιδευτούν και να καταρτιστούν ανάλογα, ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της σύγχρονης αγοράς εργασίας. Οι μαθητές των ΣΔΕ οφείλουν να έχουν υπερβεί το 18^ο έτος της ηλικίας τους και να μην έχουν ολοκληρώσει την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση.

Στους αποφοίτους απονέμεται τίτλος ισότιμος με το απολυτήριο Γυμνασίου (νόμος 2525/97) μετά από 18 μήνες (δύο χρόνια) φοίτησης στα ΣΔΕ. Το πρόγραμμα των ΣΔΕ συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ελληνικό Δημόσιο. Ένα μεγάλο ποσοστό των αποφοίτων των ΣΔΕ συνεχίζει την εκπαίδευσή του είτε στο Γενικό Λύκειο είτε στο ΕΠΑΛ. Από το 2000 έως σήμερα έχουν ιδρυθεί στην Ελλάδα 58 ΣΔΕ καθώς και αρκετά παραρτήματα. Μάλιστα, 8 ΣΔΕ λειτουργούν μέσα σε σωφρονιστικά καταστήματα.

Σύμφωνα με μία έρευνα που διενεργήθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ όσον αφορά στο σχολικό έτος 2016-2017 συγκριτικά με το σχολικό έτος 2015-2016 παρατηρείται μείωση των σχολικών μονάδων της τάξεως του 2,2%. Επίσης, οι εγγεγραμμένοι μαθητές μειώθηκαν κατά 1,4%. Ομοίως, οι μαθητές που απολύθηκαν μειώθηκαν κατά 4,1%. Αντίθετα, οι αλλοδαποί μαθητές αυξήθηκαν κατά 15,5%.

Πίνακας 8: Αριθμός σχολικών μονάδων των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, ανά είδος, σχολικό έτος 2016/2017

Φορέας σχολικών μονάδων	Σχολικές μονάδες			Εκ των οποίων:					
				Έδρα			Παράρτημα		
	2015/16	2016/17	Μεταβολή %	2015/16	2016/17	Μεταβολή %	2015/16	2016/17	Μεταβολή %
ΣΥΝΟΛΟ	92	90	-2,2	62	65	4,8	30	25	-16,7
Ημερήσιες	8	10	25,0	7	8	14,3	1	2	100,0
Απογευματινές	84	80	-4,8	55	57	3,6	29	23	-20,7

Πίνακας 9: Αριθμός μαθητών των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας κατά φύλο και κύκλο, σχολικού έτους 2016/2017

Κύκλος	Σύνολο Ελλάδος			Άρρενες			Θήλειες		
	2015/16	2016/17	Μεταβολή %	2015/16	2016/17	Μεταβολή %	2015/16	2016/17	Μεταβολή %
ΣΥΝΟΛΟ	5.241	5.169	-1,4	3.025	3.023	-0,1	2.216	2.146	-3,2
Κύκλος Α	2.899	2.902	0,1	1.649	1.776	7,7	1.250	1.126	-9,9
Κύκλος Β	2.342	2.267	-3,2	1.376	1.247	-9,4	966	1.020	5,6

Πίνακας 10: Αριθμός αλλοδαπών μαθητών των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας κατά φύλο, σχολικού έτους 2016/2017

Περιφέρεια	Σύνολο Ελλάδος			Άρρενες			Θήλεις		
	2015/ 16	2016/ 17	Μετα βολή %	2015/ 16	2016 /17	Μετα βολή %	2015/ 16	2016/ 17	Μετα βολή %
ΣΥΝΟΛΟ	825	953	15,5	566	711	25,6	259	242	-6,6
Χωρών Ευρωπαϊκής Ένωσης	86	177	105,8	48	125	160,4	38	52	36,8
Χωρών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης	720	763	6,0	499	584	17,0	221	179	-19,0
Άγνωστης υπηκοότητας	19	13	-31,6	19	2	-89,5	0	11	

Κεφάλαιο 3

1. Αλλοδαποί μαθητές των Εσπερινών Σχολείων στην Ελληνική Επικράτεια²⁹

Ο συνολικός αριθμός αλλοδαπών μαθητών στα ελληνικά σχολεία της Ελληνικής επικράτειας παρουσιάζεται στο Γράφημα 1, στο οποίο διαπιστώνεται πως ο μικρότερος αριθμός αυτών σημειώνεται κατά τα σχολικά έτη 2000-2001 και 2001-2002, καταγράφοντας 12821 και 16002 μαθητές αντίστοιχα κατά τα σχολικά έτη 2009-2010 και 2010-2011 με συνολικό αριθμό 34295 και 33218, αντίστοιχα. Όπως φαίνεται, επίσης, η αύξηση του συνολικού αριθμού πραγματοποιείται σταδιακά με ιδιαίτερη αύξηση τη σχολική χρονιά 2009-2010. Επιπλέον, τη δεκαετία 2000-2010 στα Δημόσια Ημερήσια Σχολεία φοίτησαν, συνολικά, 245172 μαθητές, στα Δημόσια Νυχτερινά 12402, ενώ στα Ιδιωτικά Ημερήσια μόλις 767 αλλοδαποί μαθητές και στα Ιδιωτικά Νυχτερινά, μόνο, 10 (Πίνακας 11³¹).

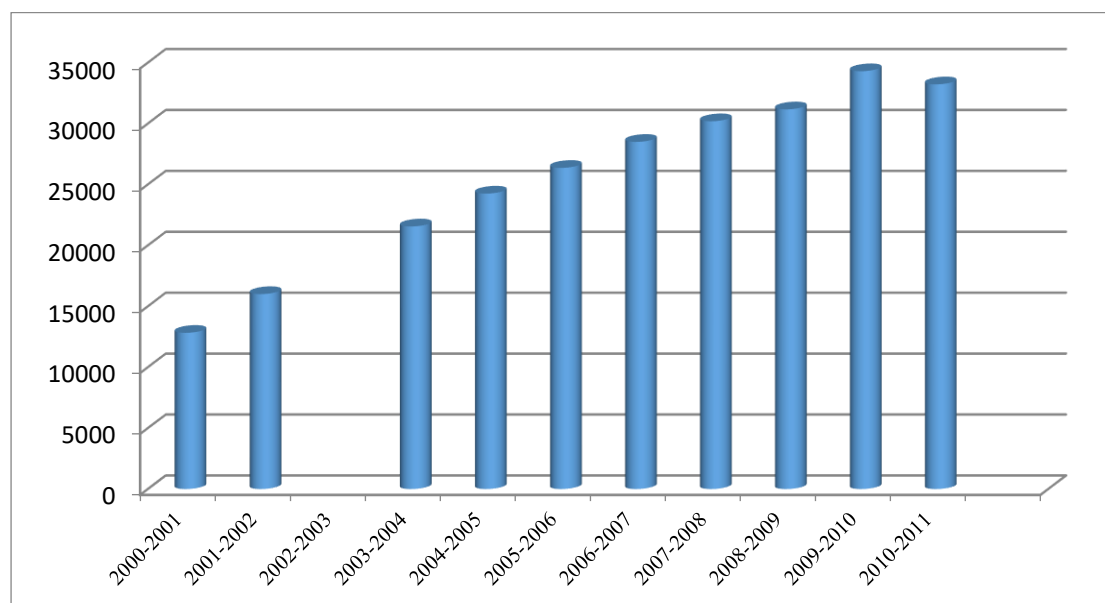
Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη το 2012, στα Εσπερινά Σχολεία της χώρας (Πίνακας 12) οι αλλοδαποί μαθητές είναι 984 και οι παλιννοστούντες 161. Σε σύνολο 3971 μαθητών οι 1145, δηλαδή, είναι μαθητές από το εξωτερικό και αποτελούν το 28,83% επί του συνόλου. Όσον αφορά στα Εσπερινά Γυμνάσια, τους περισσότερους αλλοδαπούς και παλιννοστούντες μαθητές έχει το 3^ο Εσπερινό Γυμνάσιο Αθήνας στο οποίο από τους συνολικά 92 μαθητές οι 51 είναι αλλοδαποί και παλιννοστούντες και αποτελούν το 55,43%. Το Εσπερινό Γυμνάσιο Λαμίας έχει τους λιγότερους αλλοδαπούς μαθητές, συγκεντρώνοντας το 21,11% με 19 άτομα σε σύνολο 90 μαθητών. Το Εσπερινό Γυμνάσιο Κέρκυρας βρίσκεται στην τέταρτη θέση με ποσοστό 50% που αντιστοιχεί σε 75 μαθητές έναντι 150 που φοιτούν συνολικά.

Το Εσπερινό ΓΕΛ Καλλιθέας, όπως φαίνεται στον Πίνακα 12, είναι το Λύκειο που συγκεντρώνει τους περισσότερους αλλοδαπούς και παλιννοστούντες μαθητές με ποσοστό 29,55%, δηλαδή σε σύνολο 132 μαθητών οι 39 είναι αλλοδαποί και παλιννοστούντες. Αντίθετα, στο Εσπερινό ΓΕΛ Καλαμάτας οι αλλοδαποί και παλιννοστούντες μαθητές φτάνουν μόλις το 12,78%, δηλαδή 17 άτομα σε σύνολο 133 μαθητών. Σχετικά με τα Εσπερινά ΕΠΑΛ, το 7^ο Εσπερινό ΕΠΑΛ Αθηνών έχει 90 αλλοδαπούς και παλιννοστούντες μαθητές, δηλαδή το 32,14% σε σύνολο 280 φοιτώντων, ενώ στο 2^ο Εσπερινό ΕΠΑΛ Αγίου Δημητρίου φοιτούν οι λιγότεροι αλλοδαποί και παλιννοστούντες μαθητές. Στο σχολείο αυτό μόνο το 9,49% αποτελούν οι αλλοδαποί και παλιννοστούντες μαθητές, δηλαδή 24 μαθητές σε σύνολο 253³⁰.

Παρουσίαση των δεδομένων³¹

Ακολουθούν στατιστικά δεδομένα σχετικά με τους αλλοδαπούς μαθητές στην Ελληνική Επικράτεια τη δεκαετία 2000-2010 και τα σχολεία στα οποία φοιτούν. Επίσης, παρατίθενται στοιχεία αναφορικά με το σύνολο μαθητών, αλλοδαπών και παλλινოსτούντων, στα Εσπερινά Σχολεία κατά το 2012.

Γράφημα 1: ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ (2000-2011)

ΠΙΝΑΚΑΣ 11. ΕΙΔΟΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ (2000-2011)

ΕΙΔΟΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	245172
ΔΗΜΟΣΙΑ ΝΥΧΤΕΡΙΝΑ	12402
ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	767
ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΥΧΤΕΡΙΝΑ	10

ΠΙΝΑΚΑΣ 12 . Σύνολο μαθητών, αλλοδαπών και παλλινοστούντων στα Εσπερινά Σχολεία της χώρας(2012)

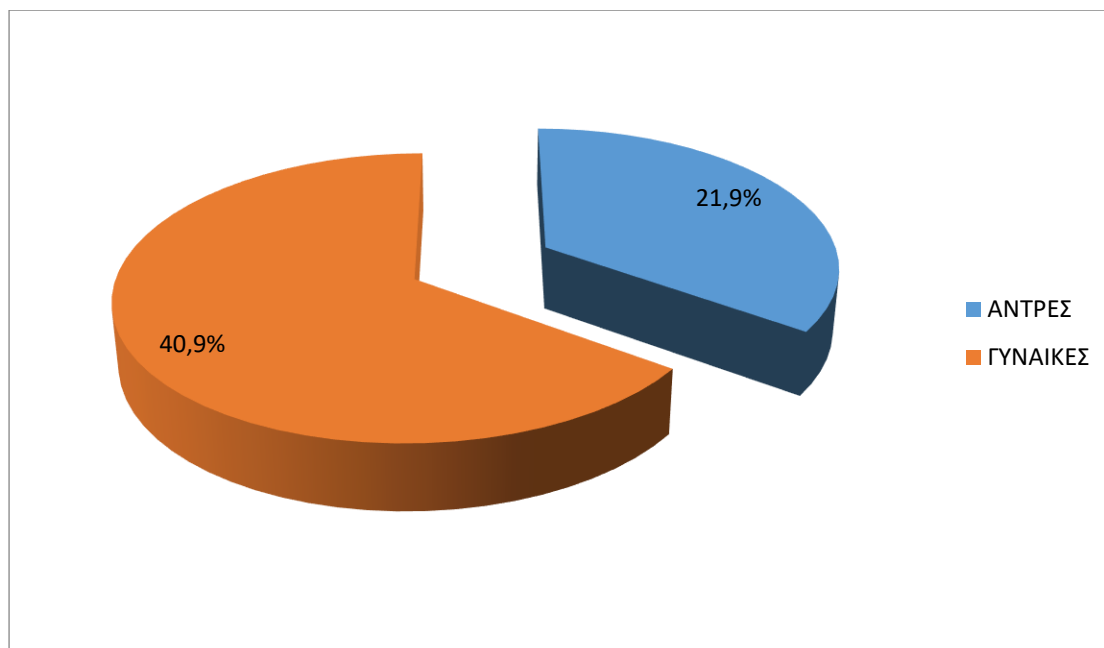
ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΣΥΝ.ΜΑΘΗΤΩΝ	ΣΥΝ. ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	ΣΥΝ. ΠΑΛΛΙΝΟΣΤ.	ΠΑΛΛΙΝΟΣΤ. + ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
3 ^ο ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΑΘΗΝΑΣ	92	51	0	51	55,43%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	110	55	2	57	51,82%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΒΟΛΟΥ	214	110	0	110	51,40%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	150	65	10	75	50,00%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΛΑΡΙΣΑΣ	41	17	0	17	41,46%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ.- Λ.Τ. ΜΑΝΔΡΑΣ	160	35	30	65	40,63%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΑΜΠΕΛΟΚΗΘΩΝ	209	41	43	84	40,19%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΚΙΑΤΟΥ	39	15	0	15	38,46%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΧΑΛΚΙΔΑΣ	190	70	0	70	36,84%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΚΟΡΙΝΘΟΥ	118	39	1	40	33,90%
7 ^ο ΕΣΠ. ΕΠΑΛ ΑΘΗΝΩΝ	280	90	0	90	32,14%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΒΕΡΟΙΑΣ	126	36	3	39	30,95%
ΕΣΠ. ΓΕΛ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	132	35	4	39	29,55%
ΕΣΠ. ΕΠΑΛ ΧΑΛΚΙΔΑΣ	200	55	2	57	28,50%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ	177	36	11	47	26,55%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	60	12	3	15	25,00%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ.- Λ.Τ. ΘΗΒΑΣ	80	20	0	20	25,00%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ.- Λ.Τ. ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	80	17	2	19	23,75%
ΕΣΠ. ΓΕΛ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	141	28	4	32	22,70%
3 ^ο ΕΣΠ. ΕΠΑΛ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	100	12	10	22	22,00%
ΕΣΠ. ΓΥΜΝ. ΛΑΜΙΑΣ	90	19	0	19	21,11%
6 ^ο ΕΣΠ. ΕΠΑΛ ΛΑΡΙΣΑΣ	160	28	4	32	20,00%
1 ^ο ΕΣΠ. ΕΠΑΛ ΑΧΑΡΝΩΝ	217	16	27	43	19,82%
ΕΣΠ. Γ.Λ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	133	17	0	17	12,78%
7 ^ο ΕΣΠ. ΕΠΑΛ ΠΕΙΡΑΙΑ	419	46	0	46	10,98%
2 ^ο ΕΣΠ. ΕΠΑΛ ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	253	19	5	24	9,49%
ΣΥΝΟΛΟ	3971	984	161	1145	28,83%

Κεφάλαιο 4

1. Η γυναίκα στην εκπαίδευση³²

Τη δεκαετία του 1970, και συγκεκριμένα, την περίοδο 1976-1978, τα σχολικά βιβλία παρουσίαζαν τη γυναίκα υποταγμένη στον άνδρα τον οποίο, με τη σειρά του, παρουσίαζαν δυναμικό. Τα αναγνωστικά βιβλία του 1983, μολονότι παρουσίαζαν ανανεωμένους τους ρόλους των δύο φύλων, ωστόσο πρόβαλλαν και, πάλι, την κυριαρχία του ανδρικού φύλου.³³ Όπως φαίνεται και στο Γράφημα 2, σύμφωνα με μελέτη για το έτος 1987³⁴, το ποσοστό των ανδρών, που έμεναν στο σπίτι, ανερχόταν στο 21% και το αντίστοιχο των γυναικών ήταν το 40,9% έναντι του 68,4% προηγούμενων ετών. Οι άνδρες έμειναν σταθεροί, ενώ οι γυναίκες μειώθηκαν αισθητά.³⁴

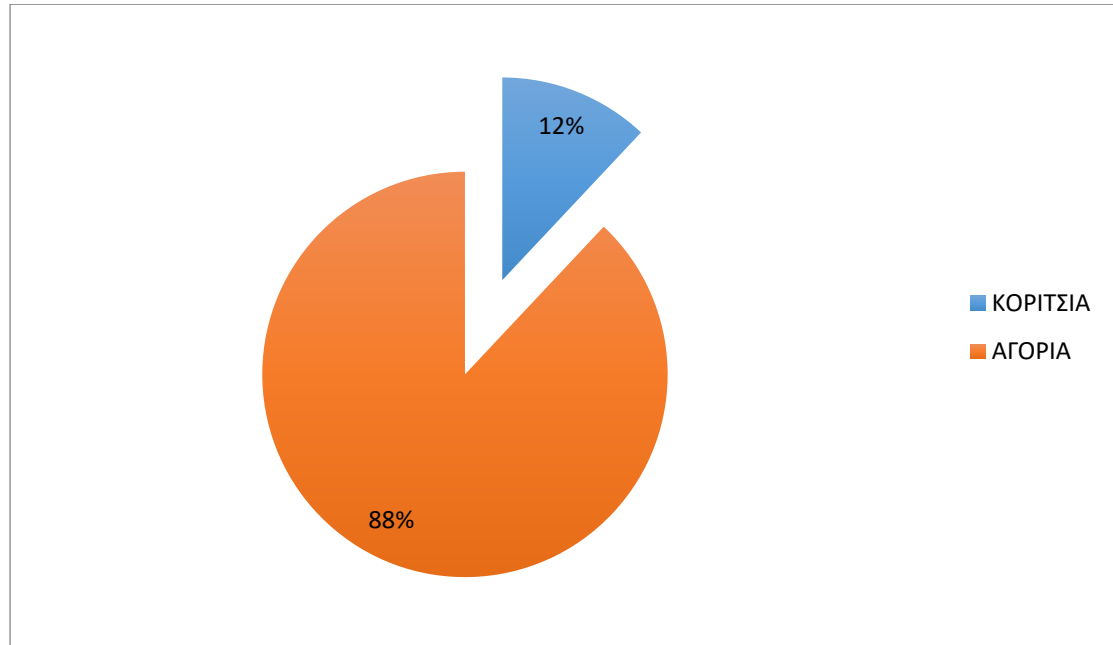
ΓΡΑΦΗΜΑ 2: Παρουσία αντρών και γυναικών στο χώρο του σπιτιού (μελέτη του 1987³⁴).

Σύμφωνα, τώρα, με το Γράφημα 3, γίνεται φανερή η μειωμένη συμμετοχή των γυναικών στην τεχνική εκπαίδευση με ποσοστό που κυμαινόταν από 7% έως 27% για τα χρόνια 1982-1984. Αντίστοιχα, οι άνδρες το 1982 σημείωσαν ποσοστό συμμετοχής στην τεχνική εκπαίδευση 88%.³⁵ Τέλος, στον Πίνακα 1 σημειώνονται τα ποσοστά αλλά και η κατανομή του επιπέδου εκπαίδευσης

ανδρών και γυναικών σύμφωνα με την απογραφή του 1981 και διαπιστώνεται η αύξηση των γυναικών σε ανώτερες και ανώτατες βαθμίδες εκπαίδευσης³⁶ σε σχέση με τα στοιχεία της απογραφής του 1961 και του 1981.

ΓΡΑΦΗΜΑ 3: Συμμετοχή ανά φύλο στην Τεχνική Εκπαίδευση στη δεκαετία του 1980.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13. Κατανομή οικονομικά ενεργού πληθυσμού κατά εκπαίδευση και φύλο (1961 και 1981)

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	1961		1981	
	Α	Γ	Α	Γ
ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ	3,4	1,9	7,2	8,4
ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	8,6	6,4	18,4	29,1
ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	52,4	35,6	60,0	40,8
ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΣΑΝ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ	35,3	55,7	14,2	21,4
ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ	0,3	0,4	0,2	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	100,0	100,0	100,0

2. Η γυναίκα στην Εσπερινή Εκπαίδευση

Το Σχολικό έτος 1976-1977, το ποσοστό των μαθητριών στην Εσπερινή Εκπαίδευση έφτανε το 18,42%, ενώ τις χρονιές 1981-1986 οι μαθήτριες στα Εσπερινά Σχολεία αποτελούσαν το 16% και το Σχολικό έτος 1983-1984 το ποσοστό τους άγγιζε το 14,3%. Ωστόσο, καθώς η Ελληνική κοινωνία εξελισσόταν, η νοοτροπία, τα ήθη και οι ανάγκες της χώρας άλλαζαν, ολοένα και περισσότερα κορίτσια εγγράφονταν στα Εσπερινά Γυμνάσια. Έτσι, σε σύνολο 9703 μαθητών οι μαθήτριες ήταν 2491, δηλαδή αποτελούσαν το 25,7% του μαθητικού συνόλου. Οι εγγραφές κοριτσιών στην Εσπερινή Εκπαίδευση ήταν λιγότερες σε σχέση με τις αντίστοιχες των αγοριών, γιατί ένα κορίτσι δεν ήταν εύκολο να εισχωρήσει στην αγορά εργασίας κατά την ηλικία του Γυμνασίου. Επίσης, η νοοτροπία της κοινωνίας δε θεωρούσε πως τα κορίτσια ήταν υπεύθυνα να ενισχύσουν οικονομικά την οικογένειά τους. Βέβαια, από το 1976 οι μαθήτριες που εγγράφονται στα Εσπερινά Σχολεία έχουν σημειώσει άνοδο κατά 50%, αλλά δεν έχουν εξασφαλίσει ακόμα την ισότητα³⁷.

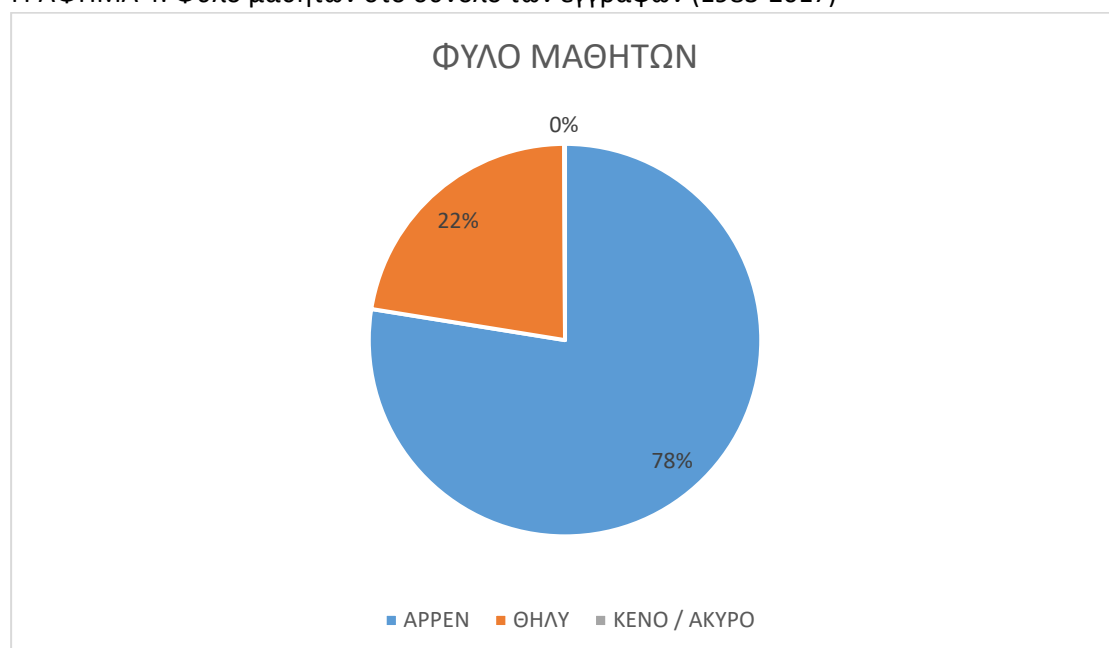
Κεφάλαιο 5

1. Εσπερινό Γυμνάσιο Κέρκυρας

Το Εσπερινό Γυμνάσιο Κέρκυρας ιδρύθηκε το 1983 βάσει του Α.Μ. Δ4/836/4-8-1983 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Το Προεδρικό διάταγμα, το οποίο αποτελεί την επίσημη ίδρυση του σχολείου έχει αριθμό 281 και δημοσιεύτηκε στο Φ.Ε.Κ. 104/3-8-1983 (Παράρτημα 2). Αρχικά, το Εσπερινό Γυμνάσιο Κέρκυρας στεγάστηκε στο κτίριο του 2^{ου} Γυμνασίου Κέρκυρας. Αργότερα, όμως, μεταφέρθηκε στο κτίριο του 3^{ου} Λυκείου Κέρκυρας.

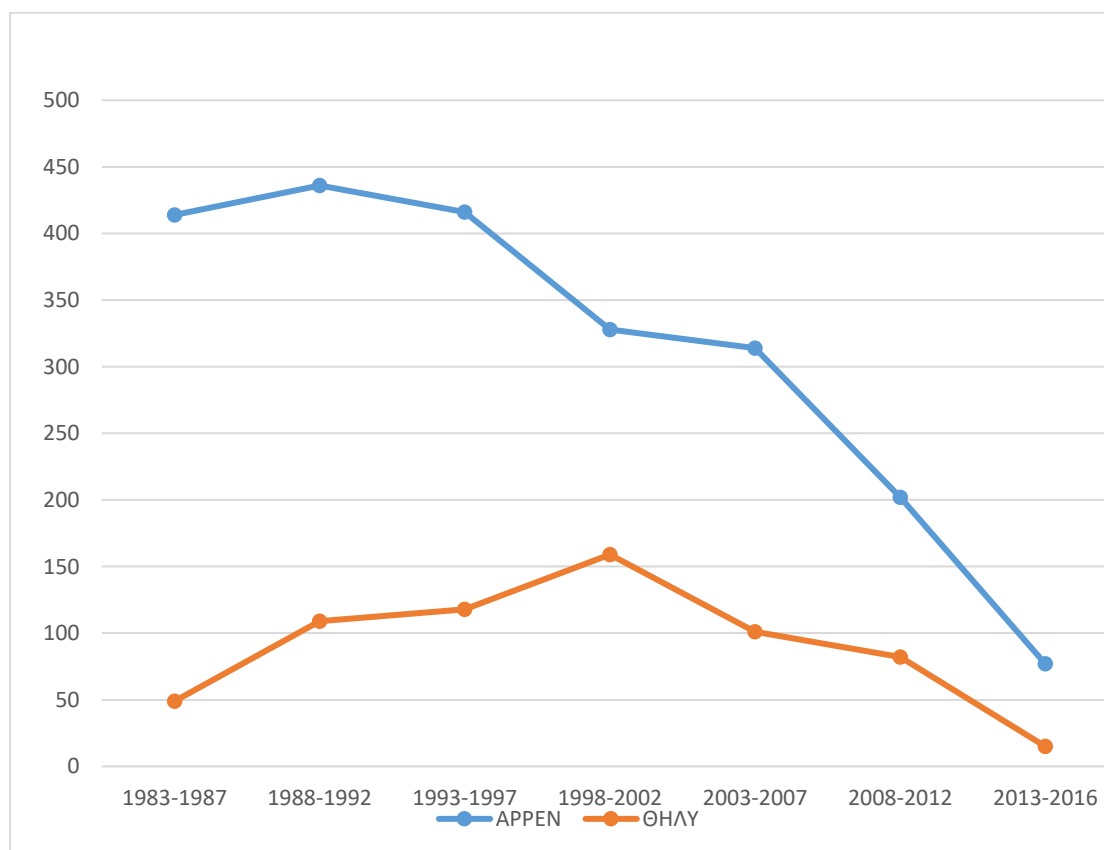
Σύμφωνα με το Μητρώο μαθητών του σχολείου, σε αυτό είναι καταγεγραμμένοι 2827 μαθητές από το σχολικό έτος 1983-1984 έως το σχολικό έτος 2016-2017. Μολονότι αναφέρονται 2932 μαθητές, η διαφορά αυτή ανήκει σε εκείνους που έχουν εγγραφεί εκ νέου. Οι άρρενες μαθητές υπερτερούν έναντι των μαθητριών, όπως απεικονίζεται στο Γράφημα 4. Στο σύνολο, δηλαδή, των εγγραφών το 78% είναι άνδρες και το 22% γυναίκες.

ΓΡΑΦΗΜΑ 4: Φύλο μαθητών στο σύνολο των εγγραφών (1983-2017)

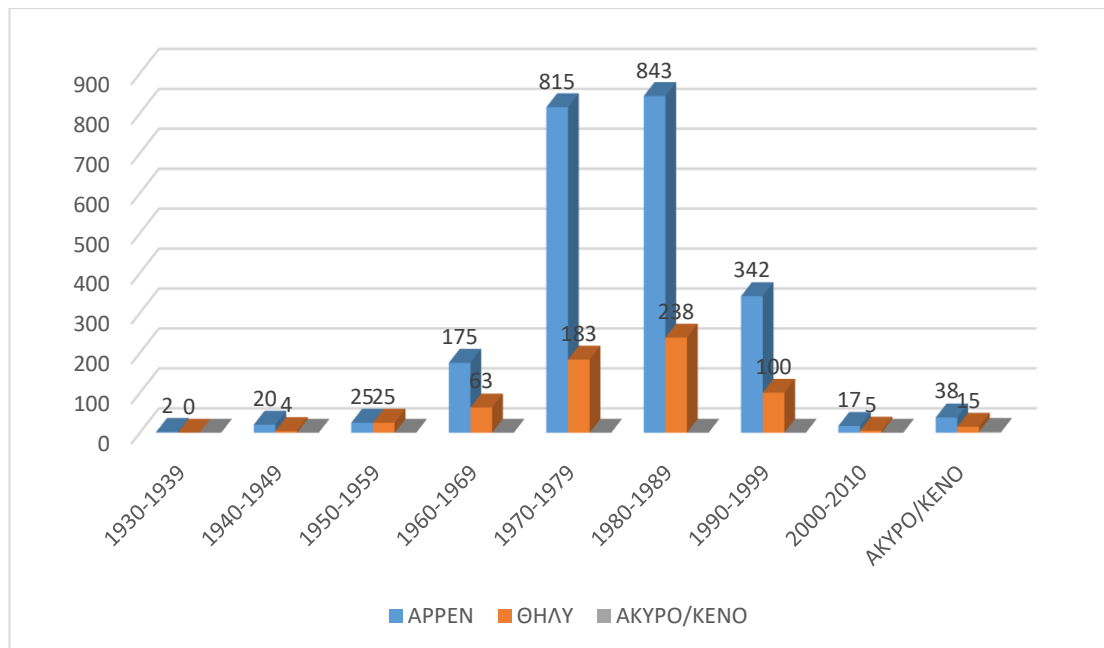
Πιο συγκεκριμένα, όπως φαίνεται στο επόμενο Γράφημα, οι μαθητές κατανέμονται ανά φύλο ανά πενταετία. Οι άρρενες κατά την πρώτη πενταετία είναι περισσότεροι από 400, ενώ τη δεύτερη πενταετία αυξάνονται στους 450. Την τρίτη πενταετία βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο με την πρώτη. Από την τέταρτη, όμως, πενταετία σημειώνουν πτώση. Οι μαθήτριες τη δεύτερη πενταετία αρχίζουν να αυξάνονται και φτάνουν στις 100, την τρίτη πενταετία παρουσιάζουν μικρή αύξηση και σε αντίθεση με τους άρρενες, κατά την τέταρτη πενταετία βρίσκονται στο ανώτερο σημείο, δηλαδή αριθμούνται σε περισσότερες από 150. Στις επόμενες πενταετίες μειώνονται σταδιακά. Ωστόσο, τόσο οι μαθητές όσο και οι μαθήτριες την τριετία 2013-2016 τείνουν να βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο. Όπως φαίνεται στο Γράφημα 2, η πορεία των εγγραφών και των δύο φύλων παρουσιάζει έντονη μείωση τα χρόνια 2013-2016.

ΓΡΑΦΗΜΑ 5: Κατανομή μαθητών ανά φύλο, ανά 5ετία (1983-2016)

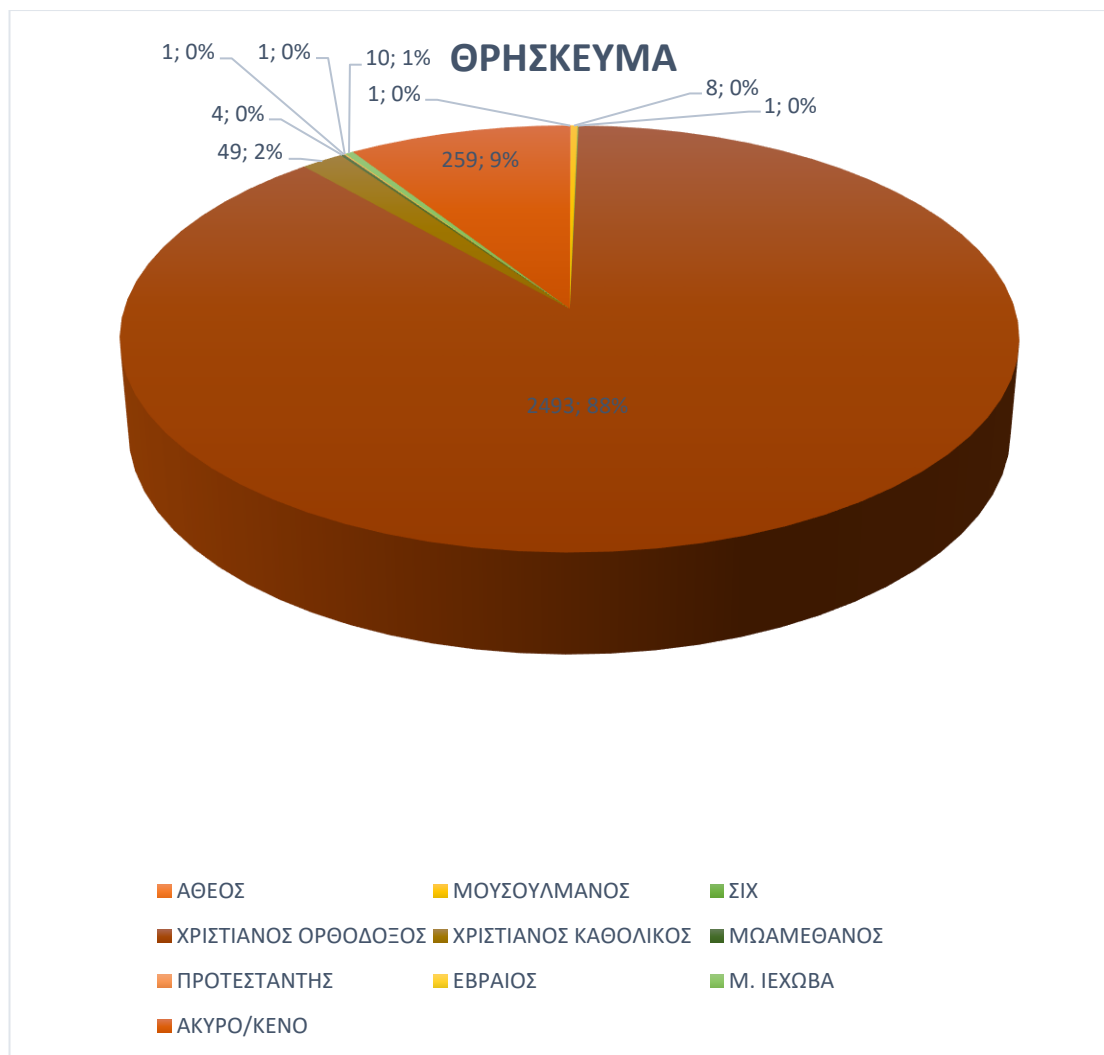

Στο Γράφημα 6 παρατηρείται ιδιαίτερη αύξηση εγγραφών εκείνων που γεννήθηκαν στις δεκαετίες 1970-1979 και 1980-1989 τόσοστους μαθητές όσο και στις μαθήτριες. Πάλι, όμως, φαίνεται καθαρά ότι το ανδρικό φύλο υπερτερεί του γυναικείου, αφού τις δεκαετίες 1970-1979 και 1980-1989 οι άρρενες μαθητές ανέρχονται στους 815 και 843 αντίστοιχα έναντι των μαθητριών που ήταν 183 και 288 αντίστοιχα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6: Φύλο μαθητών ανά δεκαετία γέννησης.

ΓΡΑΦΗΜΑ 7: Θρησκεία μαθητών στο σύνολο των εγγραφών (Απόλυτη συχνότητα, ποσοστό).

Όσον αφορά στο θρήσκευμα, και όπως αυτό απεικονίζεται στο Γράφημα 7, η πλειοψηφία των μαθητών είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι, με ποσοστό 88%. Το υπόλοιπο 12% κατανέμεται σε Άθεους, Χριστιανούς Καθολικούς, Μάρτυρες του Ιεχωβά, Μουσουλμάνους, Σιχ, Προτεστάντες και Εβραίους.

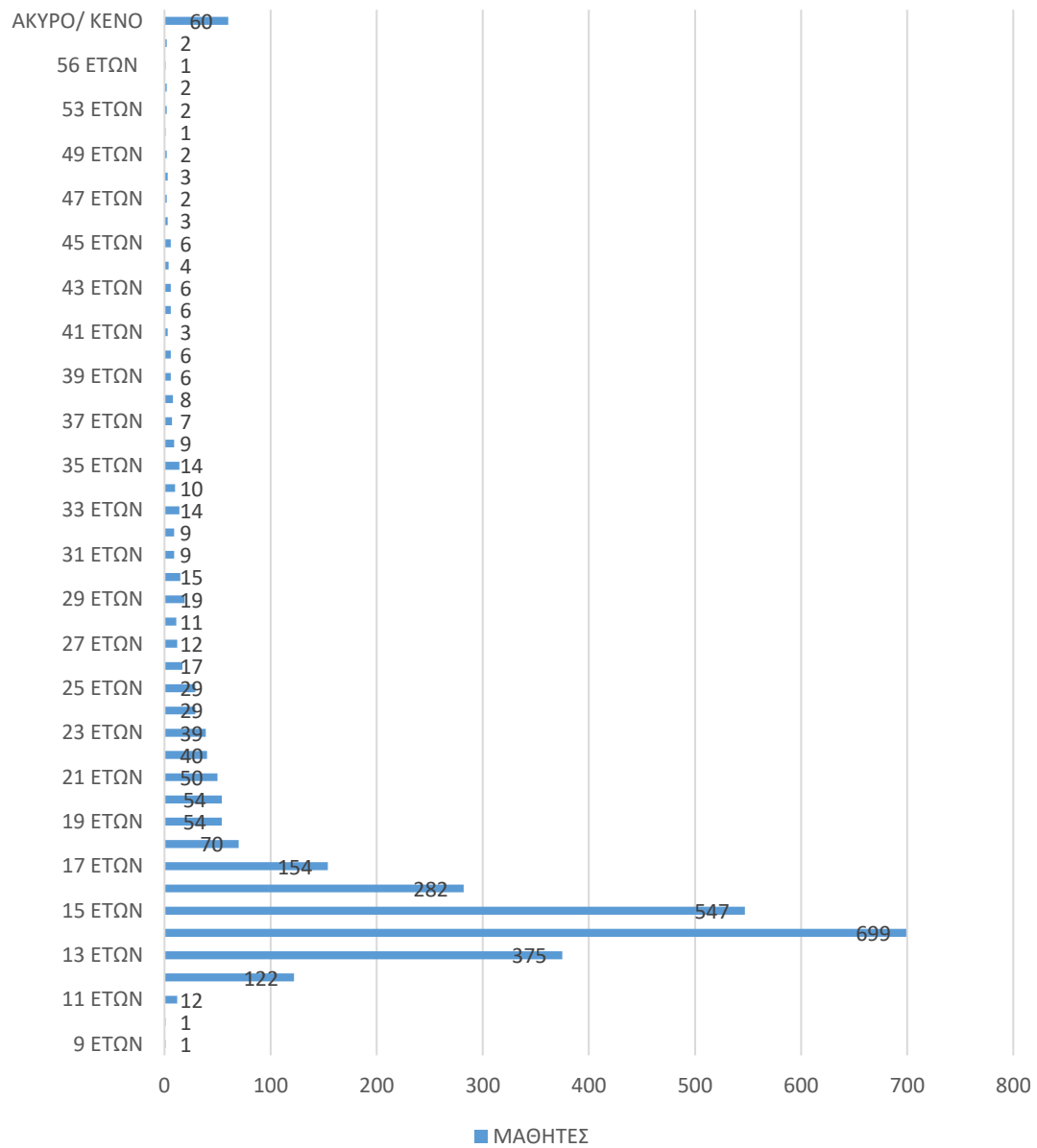
Σχετικά με την ηλικία των φοιτώντων κατά την είσοδό τους στο Εσπερινό Γυμνάσιο (Γράφημα 8), η μεγαλύτερη ηλικία σύμφωνα με το Μητρώο μαθητών είναι το 66^ο έτος και η πιο μικρή είναι τα 9 έτη. Ωστόσο, 122 άτομα εισήχθησαν σε ηλικία 12 ετών, 375 άτομα ήταν 13 ετών, ενώ τα 14^α έτη είναι η

ηλικία που παρουσιάζει τις περισσότερες περιπτώσεις εισαγωγής μαθητών, οι οποίοι είναι 699. Επιπλέον, στην Α' Γυμνασίου εγγράφηκαν 547 μαθητές έχοντας την ηλικία των 15 χρόνων, 282, όταν ήταν 16 χρόνων και 154 στα 17 τους χρόνια.

Από την ηλικία των 18 χρόνων και εξής διαπιστώνεται μείωση των εγγεγραμμένων, δηλαδή οι 18χρονοι εισαχθέντες αριθμούνται σε 70. Σταθερό, περίπου, αριθμό παρουσιάζουν οι εισαχθέντες στις ηλικίες 19, 20, 21 ετών με αριθμό μαθητών 54, 54, 50, αντίστοιχα. Το ίδιο συμβαίνει και στις επόμενες ηλικίες των 22, 23, 24 και 25 χρόνων, με αριθμό εγγεγραμμένων 40, 39, 29 και 29, αντίστοιχα. Από την ηλικία των 26 ετών ο αριθμός των μαθητών που εγγράφηκαν στο Εσπερινό Γυμνάσιο μειώνεται σταδιακά. Παρόλα αυτά στο μητρώο δε σημειώνεται η χρονιά εισόδου 60 μαθητών, οπότε η ηλικία τους, κατά την είσοδο, παραμένει άγνωστη.

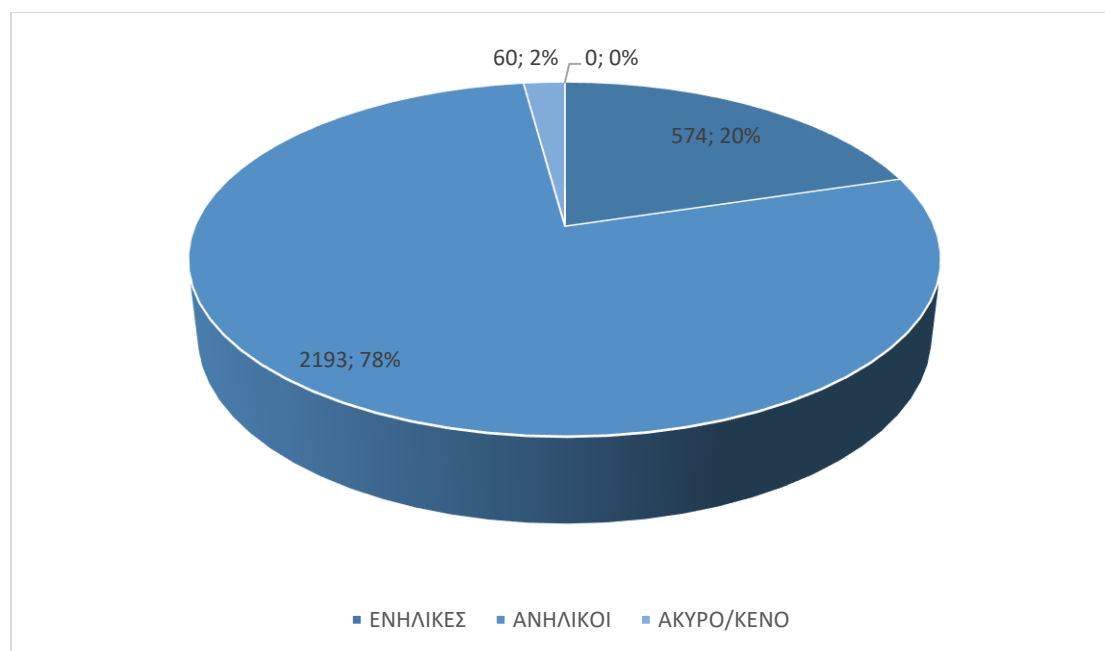
ΓΡΑΦΗΜΑ 8: Ηλικία μαθητών κατά την εισαγωγή στο Γυμνάσιο (1983-2017).

ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ

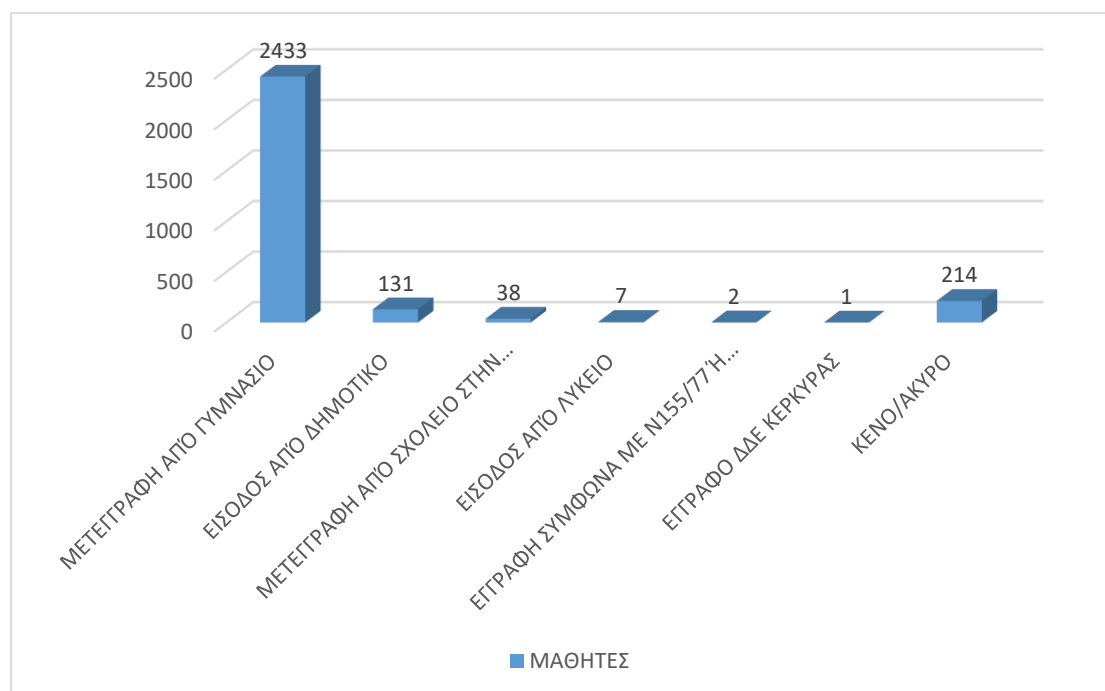
Ακόμα, στο Γράφημα 9 παρατηρείται πως το 78% του συνόλου των εγγραφών στο Εσπερινό Γυμνάσιο είναι ανήλικοι μαθητές, το 20% είναι ενήλικες, ενώ το 2% αποτελούν οι μη έχοντες καταγεγραμμένο το έτος εισόδου τους στο σχολείο.

ΓΡΑΦΗΜΑ 9: Ενήλικες/ Ανήλικοι μαθητές κατά την είσοδό τους στο Γυμνάσιο (1983-2017)(Απόλυτη συχνότητα, ποσοστό).

Όσον αφορά στο λόγο για τον οποίο οι μαθητές εγγράφηκαν στο Εσπερινό Γυμνάσιο (Γράφημα 10) , βάσει του Μητρώου μαθητών, διαπιστώθηκε πως 2433 μαθητές πήραν μετεγγραφή από Ημερήσιο Γυμνάσιο, 131 εισήχθησαν με απολυτήριο Δημοτικού, 38 έκαναν μετεγγραφή από Σχολείο στην Αλλοδαπή, κυρίως από την Αλβανία, 7 εισήχθησαν από το Λύκειο, 2 άτομα πραγματοποίησαν εγγραφή σύμφωνα με το Ν155/77476, 1 άτομο προσκόμισε έγγραφο της ΔΔΕ Κέρκυρας, ενώ για 214 μαθητές απουσιάζουν σχετικές πληροφορίες.

ΓΡΑΦΗΜΑ 10: Κατανομή μαθητών σύμφωνα με τον λόγο εισόδου στο Γυμνάσιο (1983-2017).

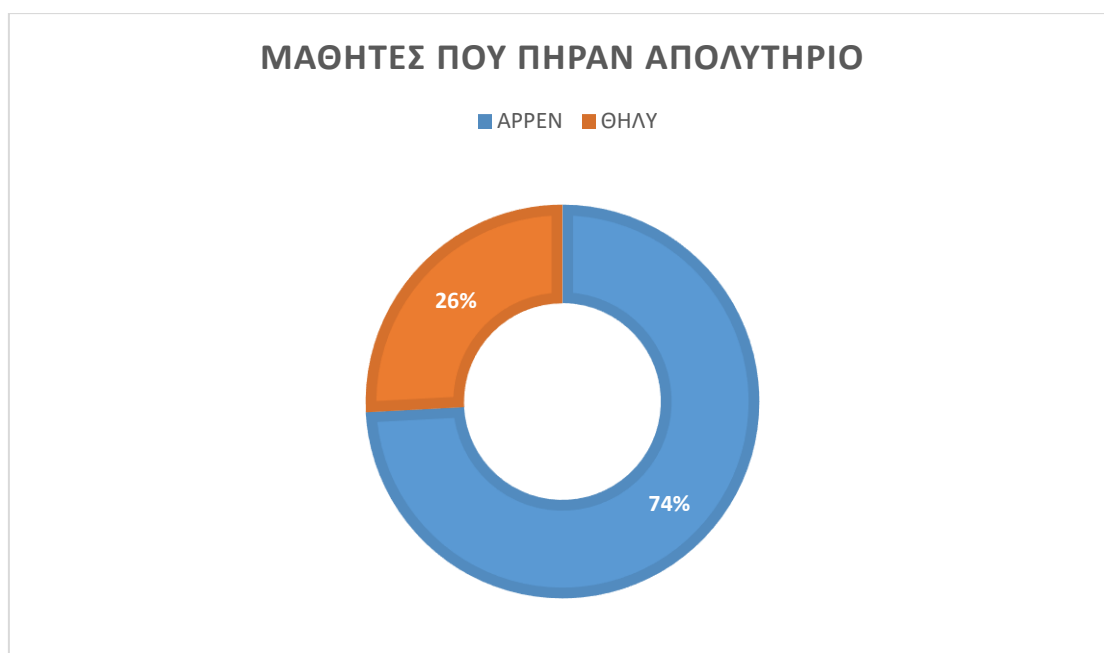
Από το Εσπερινό Γυμνάσιο πήραν Απολυτήριο 1649 μαθητές, όπως φαίνεται στον Πίνακα 14. Απορρίφθηκαν λόγω ανεπαρκούς φοίτησης 908 μαθητές και πήραν Μετεγγραφή για άλλο Γυμνάσιο 75 άτομα. Ωστόσο, 77 μαθητές Προήχθησαν στην επόμενη τάξη, χωρίς, όμως, να γίνει γνωστή η εξέλιξή τους. Επίσης, 54 μαθητές Παραπέμφθηκαν σε εξετάσεις το Σεπτέμβριο και 19 μαθητές χαρακτηρίστηκαν Στάσιμοι. Όσον αφορά στις περιπτώσεις που δεν κατεγράφη το πεδίο «Έξοδος», όπως και σε εκείνες που δηλώθηκε «Άκυρο» ή «Λάθος» βρέθηκαν 42 μητρώα μαθητών. Διαγράφηκαν 2 μαθητές και ένας μαθητής έλαβε Πιστοποιητικό για Δημόσια Υπηρεσία.

Πίνακας 14. Λόγος εξόδου μαθητών, στο σύνολο των εγγραφών (1983-2017).

ΕΞΟΔΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ	1649
ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΗ	75
ΑΠΟΡΡΙΨΗ	908
ΠΡΟΑΓΩΓΗ	77
ΠΑΡΑΠΕΜΨΗ	54
ΣΤΑΣΙΜΟΣ	19
ΕΛΑΒΕ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	1
ΔΙΑΓΡΑΦΗ	2
ΑΚΥΡΟ/ΚΕΝΟ/ΛΑΘΟΣ	42

Στο επόμενο Γράφημα απεικονίζεται το ποσοστό των μαθητών που πήραν Απολυτήριο από το Εσπερινό Γυμνάσιο Κέρκυρας με βάση το φύλο. Έτσι, το 74% των μαθητών, που ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους, αποτελούν οι άρρενες μαθητές. Το 26% επί του συνόλου των μαθητών που πήραν Απολυτήριο ανήκει στις μαθήτριες.

ΓΡΑΦΗΜΑ 11: Μαθητές που πήραν απολυτήριο, ανά φύλο (1983-2017).

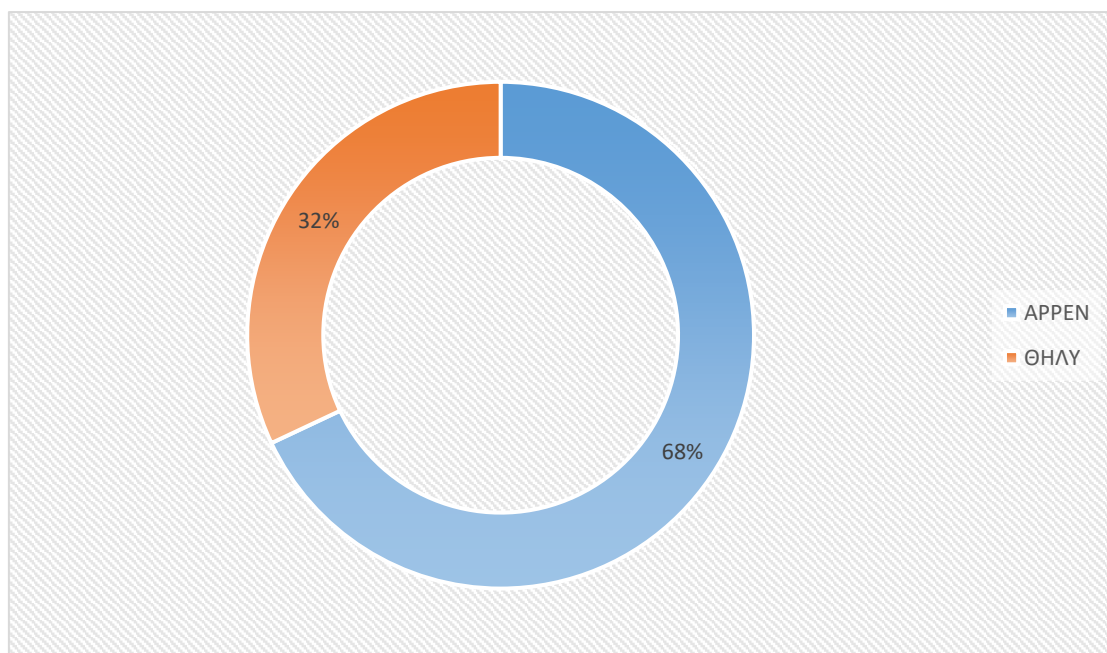

Ενδιαφέρον, επίσης, παρουσιάζει ο Πίνακας 15 στον οποίο αναγράφονται τα έτη φοίτησης των μαθητών που πήραν Απολυτήριο. Επομένως, 330 μαθητές τελείωσαν με επιτυχία το Εσπερινό Γυμνάσιο, φοιτώντας μόνο στην Γ΄ Γυμνασίου. Στη Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου φοίτησαν 539 μαθητές. Τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου παρακολούθησαν 607 μαθητές, ενώ 120 μαθητές χρειάστηκαν 4 χρόνια, για να πάρουν Απολυτήριο. Στη συνέχεια, παρατηρείται σταδιακή μείωση των μαθητών που φοίτησαν για περισσότερα χρόνια στο σχολείο, δηλαδή 48 μαθητές Απολύθηκαν μετά από 5 έτη φοίτησης, 18 μαθητές ύστερα από 6 έτη και 13 μαθητές μετά από 7 έτη. Τα στοιχεία του Πίνακα 15 φτάνουν έως τα 19 χρόνια φοίτησης τα οποία ανήκουν σε 1 μαθητή. Τέλος, στο Γράφημα 12 φαίνεται πως το 68% των μαθητών, που ζήτησαν Μετεγγραφή σε άλλο Γυμνάσιο πριν ολοκληρώσουν τη φοίτησή τους στο Εσπερινό Γυμνάσιο, αποτελούν οι άρρενες μαθητές, ενώ το 32% οι μαθήτριες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15. Κατανομή μαθητών που πήραν απολυτήριο με βάση τα έτη φοίτησης

ΕΤΗ ΦΟΙΤΗΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ
0	2
1	330
2	539
3	607
4	120
5	48
6	18
7	13
8	12
9	7
10	8
11	2
12	3
13	3
14	3
15	5
16	2
17	2
18	1
19	1
ΑΓΝΩΣΤΟ	1

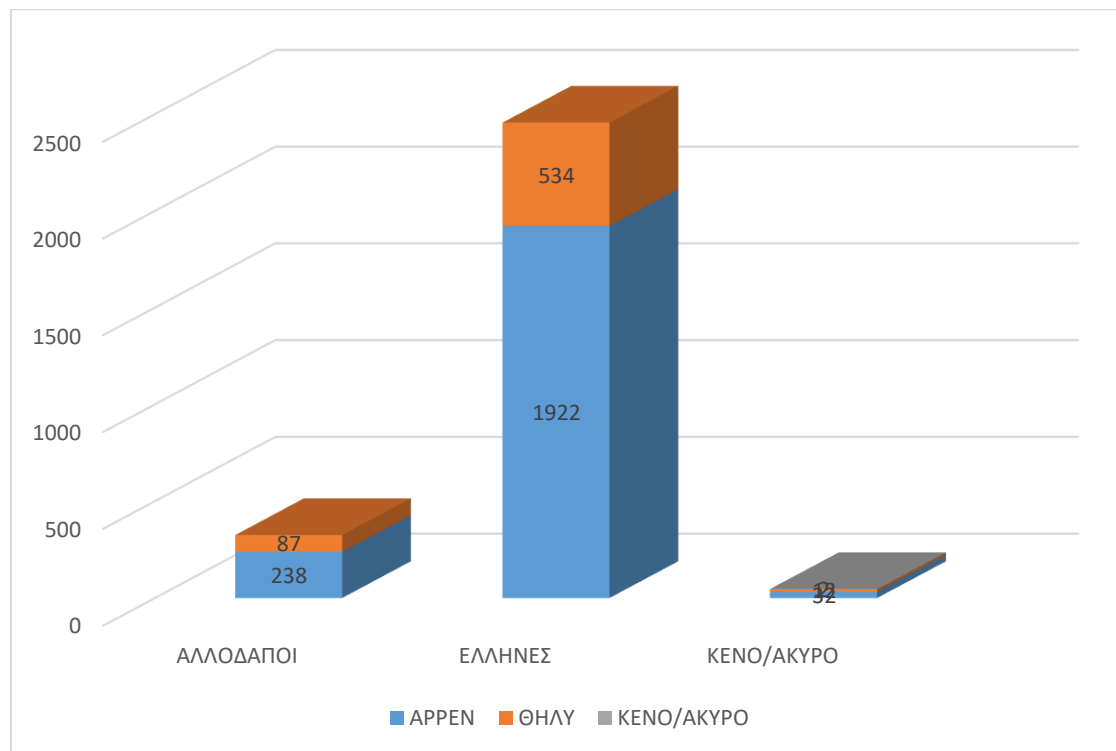
ΓΡΑΦΗΜΑ 12: Μαθητές που έκαναν μετεγγραφή σε άλλο Γυμνάσιο, ανά φύλο.

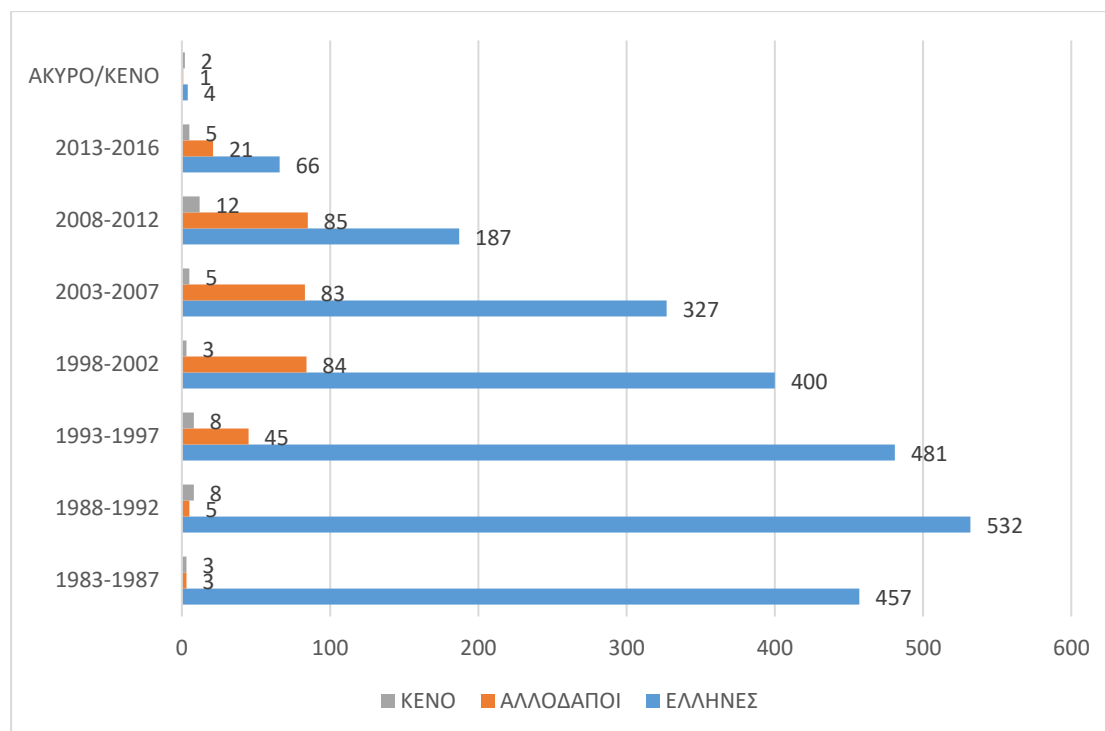
Ως προς την καταγωγή των μαθητών, και όπως αυτή αποτυπώνεται στο Γράφημα 13, διαπιστώνει κανείς ότι οι Αλλοδαποί μαθητές είναι 325 από τους οποίους οι 238 είναι άνδρες και οι 87 γυναίκες. Οι Έλληνες μαθητές είναι συνολικά 2456 και αποτελούν την πλειοψηφία. Από αυτούς οι 1922 είναι άνδρες και οι 534 γυναίκες. Βρέθηκαν, επίσης, 34 μαθητές των οποίων η καταγωγή είναι άγνωστη. Οι 32 εξ αυτών είναι άρρενες και οι 2 θήλεις. Επιπλέον, στο Γράφημα 14 κατανέμονται οι Έλληνες και οι Αλλοδαποί μαθητές ανά πενταετία. Οι Έλληνες αποτελούν σε κάθε περίπτωση την πλειονότητα. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί πως κατά την πρώτη πενταετία βρέθηκαν εγγεγραμμένοι μόνον 3 Αλλοδαποί έναντι των 457 Ελλήνων. Περισσότεροι Αλλοδαποί, 45 μαθητές, εγγράφονται στο Εσπερινό Γυμνάσιο Κέρκυρας κατά την πενταετία 1993-1997. Αισθητή αύξηση παρατηρείται την πενταετία 1998-2002 κατά την οποία οι Αλλοδαποί μαθητές είναι 84. Ο αριθμός τους παραμένει σταθερός ως το 2012. Όμως, τα έτη 2013-2016 οι εγγραφές των Αλλοδαπών μειώθηκαν στις 21.

Οι Έλληνες εγγεγραμμένοι αποτελούν την πλειοψηφία σε όλες τις πενταετίες που αναγράφονται στο Γράφημα 14. Οι περισσότερες εγγραφές σημειώνονται την πενταετία 1988-1992 και είναι 532. Κατά τα έτη 2003-2007 οι Έλληνες μαθητές αρχίζουν να σημειώνουν πτώση με 327 εγγραφές, ενώ την αμέσως επόμενη πενταετία, 2008-2012, η πτώση είναι έντονη, αφού υπάρχουν 187, μόνον, εγγραφές. Κατά τα έτη, όμως, 2013-2016 οι Έλληνες μαθητές αριθμούνται σε 66 άτομα και η διαφορά με τους 21 Αλλοδαπούς σε σχέση με όλα τα προηγούμενα έτη.

ΓΡΑΦΗΜΑ 13: Κατανομή ανά φύλο και καταγωγή επί του συνόλου των μαθητών (1983-2017).

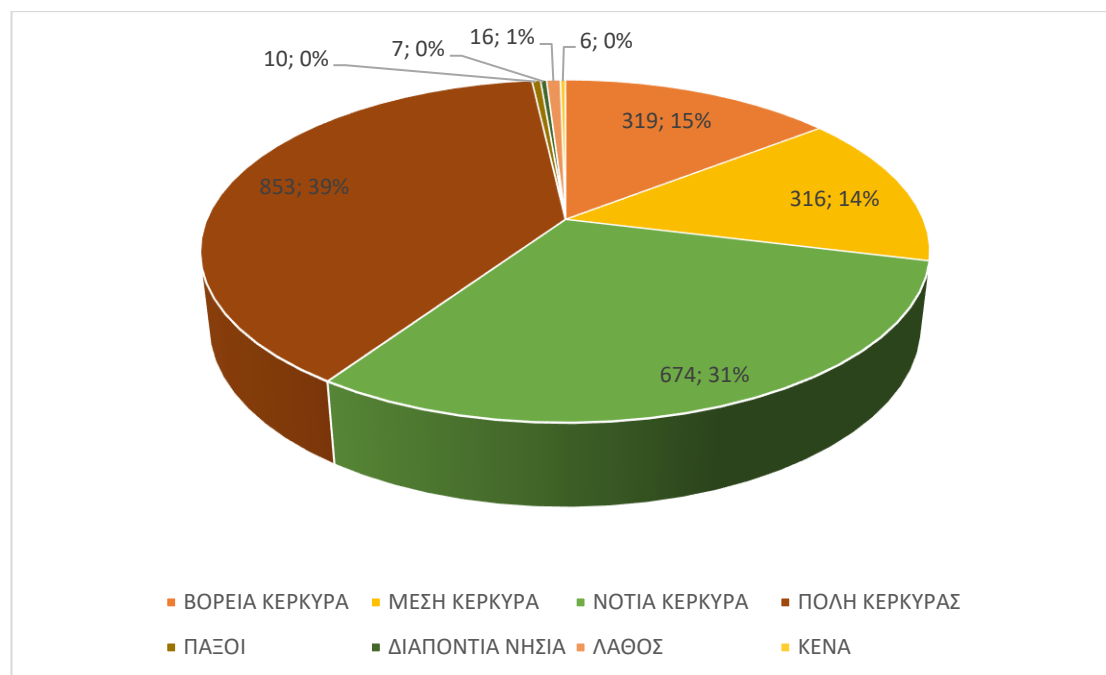

ΓΡΑΦΗΜΑ 14: Κατανομή Ελλήνων και αλλοδαπών μαθητών ανά 5ετία φοιτήσεως.

Όσον αφορά στην προέλευση των Κερκυραίων μαθητών, όπως φαίνεται στο Γράφημα 15, η πλειοψηφία, 39%, ανήκει στην πόλη της Κέρκυρας και η μειοψηφία προέρχεται από τα Διαπόντια νησιά με ποσοστό 1%. Η Νότια Κέρκυρα καταλαμβάνει το 31% και η Βόρεια Κέρκυρα σημειώνει το ποσοστό των 15%. Η ίδρυση του Εσπερινού Γυμνασίου ευνόησε τις περιοχές της υπαίθρου. Έτσι, θα ήταν δυνατή η πρωινή αγροτική εργασία και κατά την εσπέρα το κράτος παρείχε στους ενδιαφερόμενους την ευκαιρία να ολοκληρώσουν την εκπαίδευσή τους. Το ίδιο, όμως, ισχύει και για τους κατοίκους της πόλης, οι οποίοι παράλληλα με τις εργασίες τους μπόρεσαν να συνεχίσουν τη φοίτησή τους στο Γυμνάσιο.

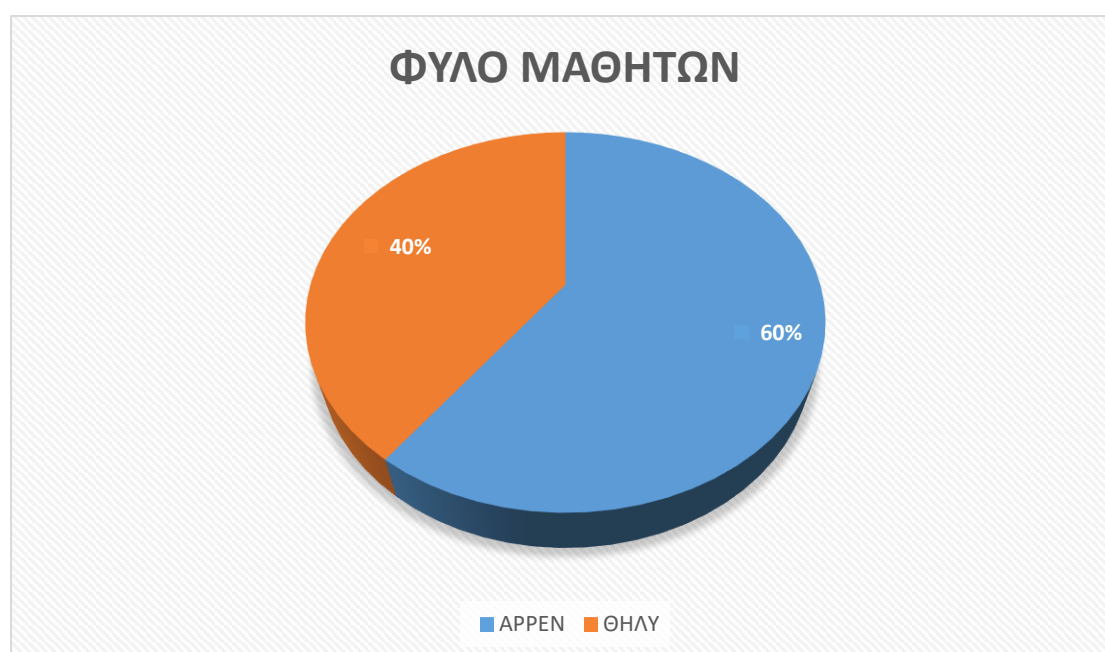
ΓΡΑΦΗΜΑ 15: Καταγωγή Κερκυραίων μαθητών (Απόλυτη συχνότητα, ποσοστό).

2. Εσπερινό Γενικό Λύκειο Κέρκυρας

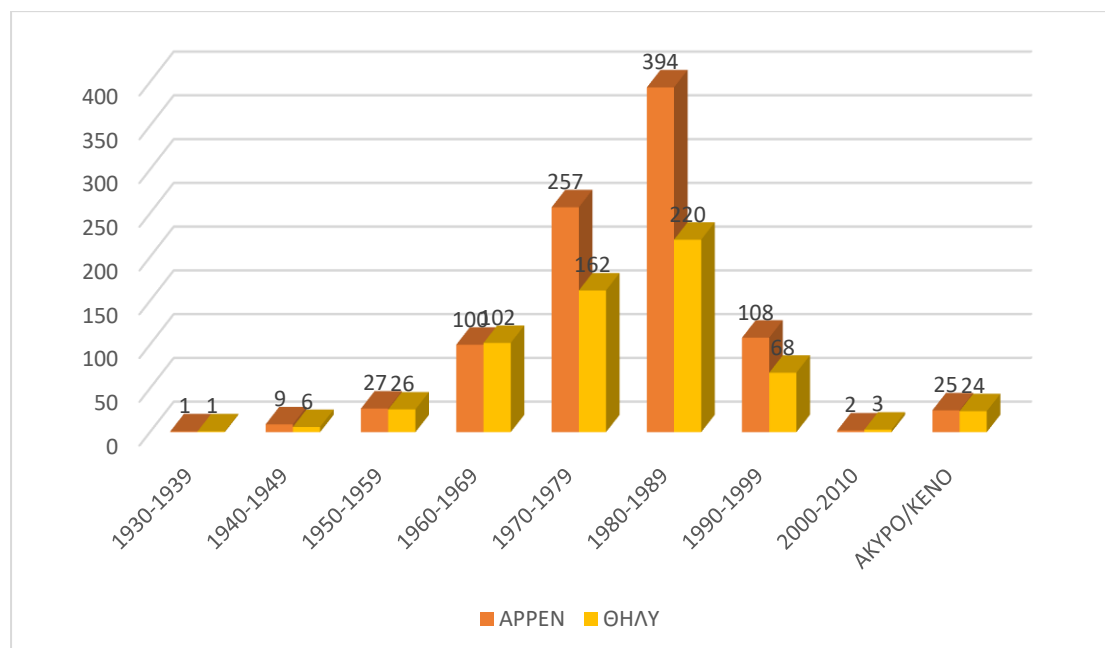
Η πρώτη εγγραφή μαθητή στο Μητρώο του Εσπερινού Γενικού Λυκείου χρονολογείται το 1983, δηλαδή παράλληλα με την ίδρυση του Εσπερινού Γυμνασίου. Ο συνολικός αριθμός των μαθητών του σχολείου είναι 1535 για την περίοδο 1983-2017. Ωστόσο στο Μητρώο εμφανίζονται 1599 μαθητές. Η διαφορά αυτή ανήκει σε εκείνους που εγγράφησαν εκ νέου. Το σχολείο στεγάζεται στο 3^ο Λύκειο Κέρκυρας. Στο σύνολο των 1535 μαθητών το 60% είναι άνδρες και το 40% είναι γυναίκες, όπως παρουσιάζεται στο Γράφημα 16.

ΓΡΑΦΗΜΑ 16: Φύλο μαθητών στο σύνολο των εγγραφών.

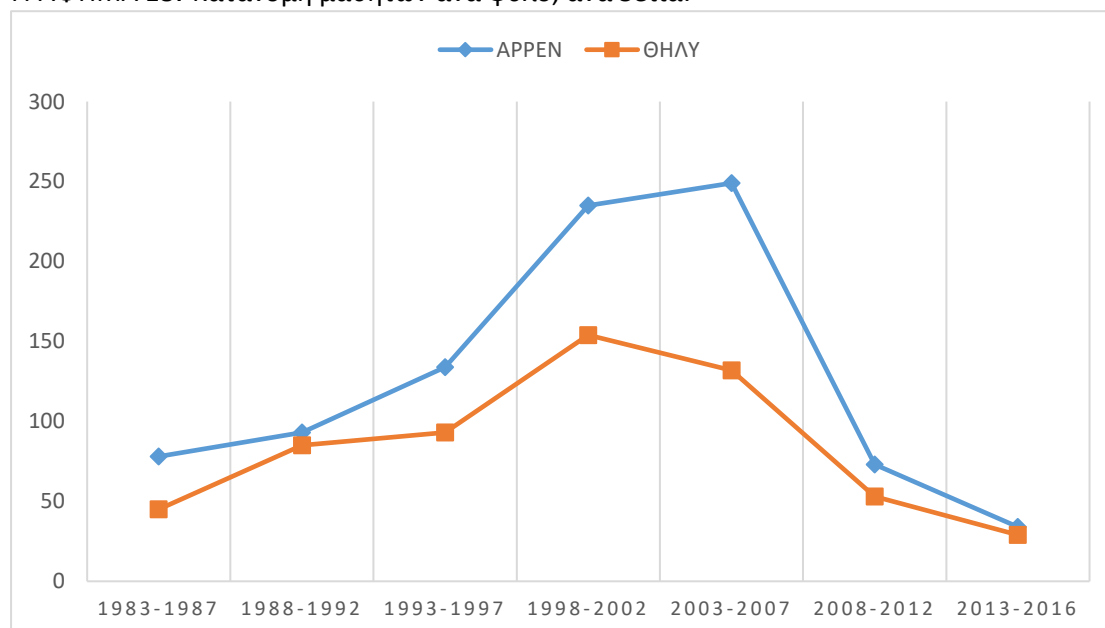
Στο Γράφημα 17 φαίνεται πως οι μαθητές που γεννήθηκαν τις δεκαετίες 1970-1979 και 1980-1989 είναι οι περισσότεροι εγγραφέντες σε όλο το διάστημα λειτουργίας του Εσπερινού Λυκείου. Έτσι, οι γεννηθέντες τη δεκαετία 1970-1979 είναι συνολικά 419 από τους οποίους οι 257 είναι αγόρια και οι 162 κορίτσια. Όσοι γεννήθηκαν τη δεκαετία 1980-1989, ωστόσο, παρουσιάζουν αύξηση. Συνολικά είναι 614 μαθητές από τους οποίους οι 394 είναι άνδρες και οι 220 είναι γυναίκες. Μικρότερη συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία έχουν οι γεννηθέντες κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα. Όμως, μικρός αριθμός μαθητών έχει γεννηθεί τις πρώτες δεκαετίες του 21^{ου} αιώνα. Αυτό σημαίνει πως οι εγγραφές μαθητών παρουσιάζουν έναν κύκλο από το 1985 έως το 2017.

ΓΡΑΦΗΜΑ 17: Φύλο μαθητών ανά δεκαετία γέννησης.

Παράλληλα, κατανέμοντας το φύλο των μαθητών ανά πενταετία φοίτησης, Γράφημα 18, παρατηρείται αύξηση μαθητών τα χρόνια από το 1998 έως το 2012, ενώ κατά τα χρόνια 1983 έως 1992 και 2008 έως 2016 οι εγγεγραμμένοι μαθητές παρουσιάζουν τον ίδιο αριθμό. Σε όλες τις περιπτώσεις το φύλο που υπερτερεί είναι το άρρεν.

ΓΡΑΦΗΜΑ 18: Κατανομή μαθητών ανά φύλο, ανά 5ετία.

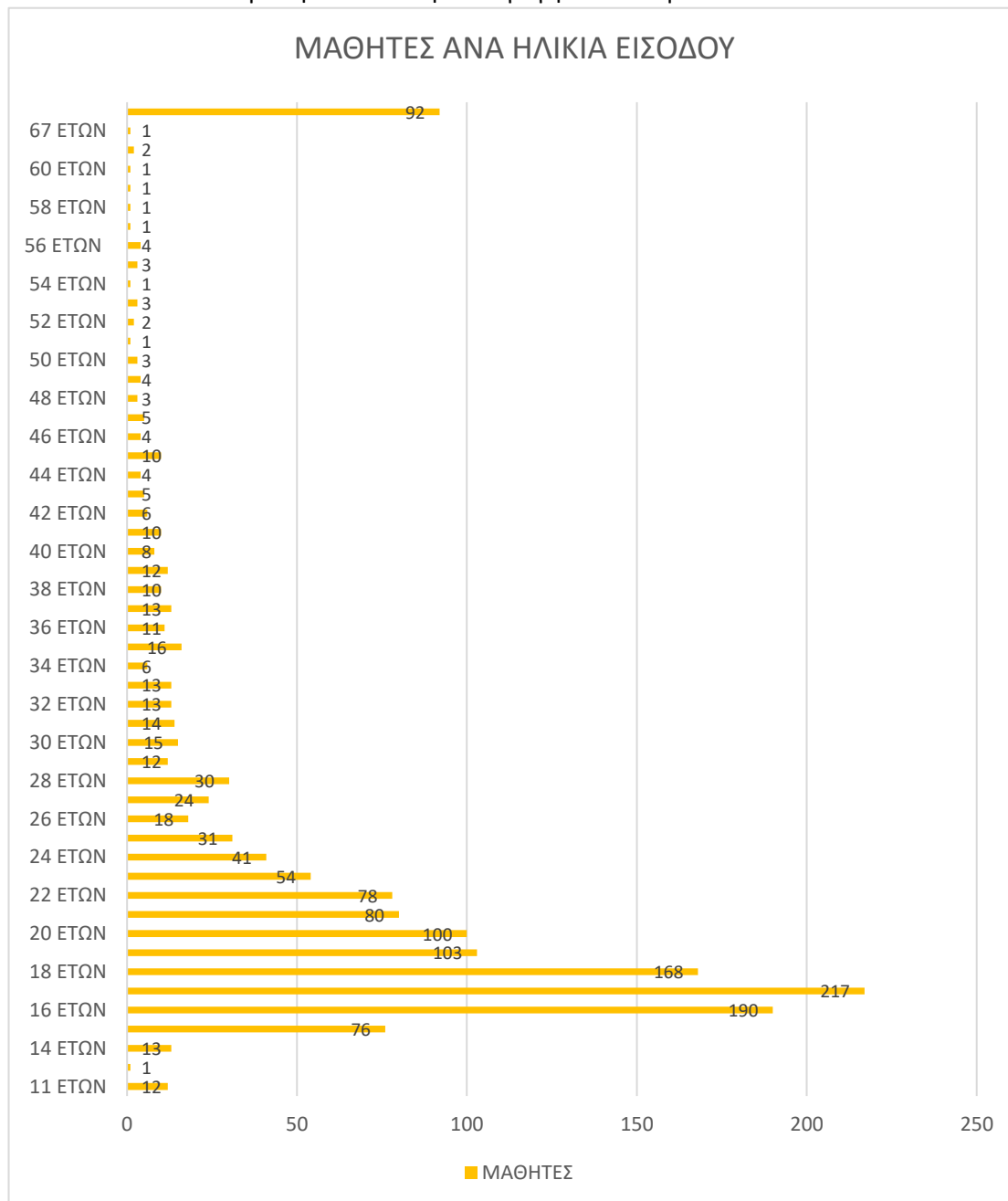
Ως προς το θρήσκευμα του μαθητικού δυναμικού του Εσπερινού Λυκείου Κέρκυρας, στο Γράφημα 19 διαπιστώνεται πως το 86% επί του συνόλου είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι. Το 1% αποτελούν οι Χριστιανοί Καθολικοί και σε μηδαμινά ποσοστά ανήκουν οι Μουσουλμάνοι, οι Διαμαρτυρόμενοι, ενώ οι μη έχοντες θρησκεία ανήκουν στο 12% από το σύνολο των μαθητών.

Στο Γράφημα 20 αποτυπώνεται η ηλικία των μαθητών κατά την είσοδό τους στο Εσπερινό Λύκειο. Ο πιο μικρός μαθητής ήταν 11 χρόνων και ο μεγαλύτερος 67 χρόνων. Σε ηλικία 15 χρόνων εισήλθαν 76 μαθητές, 190 μαθητές ήταν 16 χρόνων, 217 ήταν 17 χρόνων και 188 ήταν 18 χρόνων. Σταδιακά μειώνεται ο αριθμός των μαθητών όσο αυξάνονται οι ηλικίες. Επομένως, 103 και 100 ήταν οι μαθητές που εγγράφηκαν σε ηλικία 19 και 20 χρόνων, αντίστοιχα και 80 και 78 όσοι ήταν 21 και 22 ετών, αντίστοιχα. Από την ηλικία των 23 χρόνων και πέρα ο αριθμός των εγγεγραμμένων μειώνεται αισθητά. Κατά συνέπεια, στο Γράφημα 21 παρατηρείται ότι το 62% των μαθητών είναι ενήλικες μαθητές και το 32% είναι ανήλικοι, ενώ το 12% αποτελούν οι μαθητές των οποίων η χρονολογία γέννησης δεν έχει καταγραφεί στο Μητρώο.

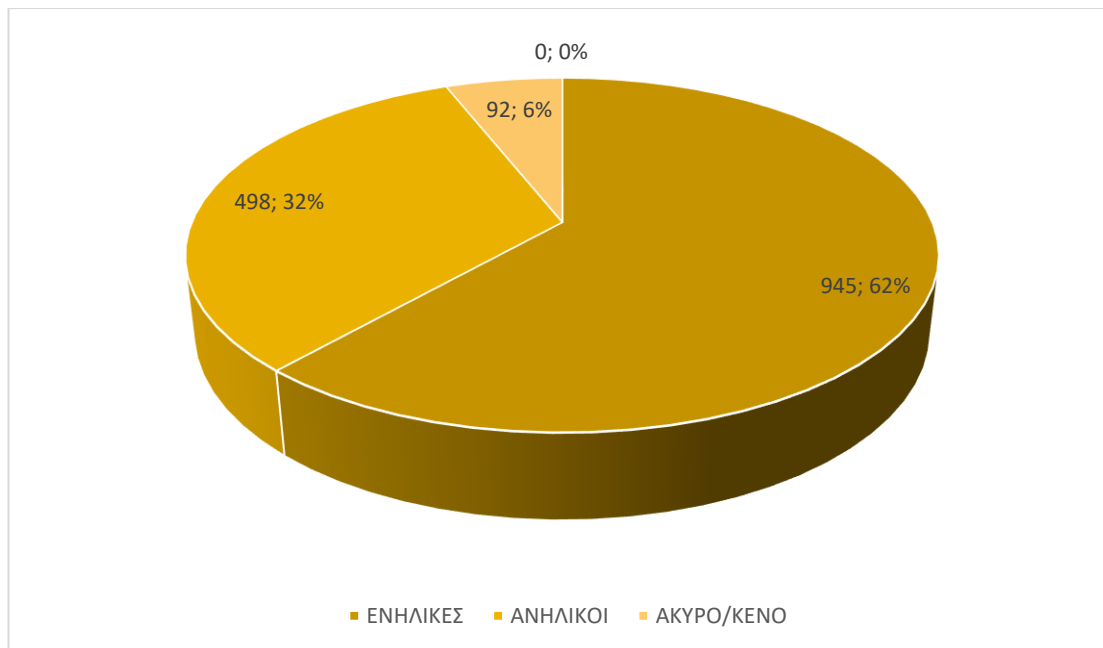
ΓΡΑΦΗΜΑ 19: Θρήσκευμα μαθητών στο σύνολο των εγγραφών (Απόλυτη συχνότητα, ποσοστό).

ΓΡΑΦΗΜΑ 20: Ηλικία μαθητών κατά την εισαγωγή στο Εσπερινό Λύκειο.

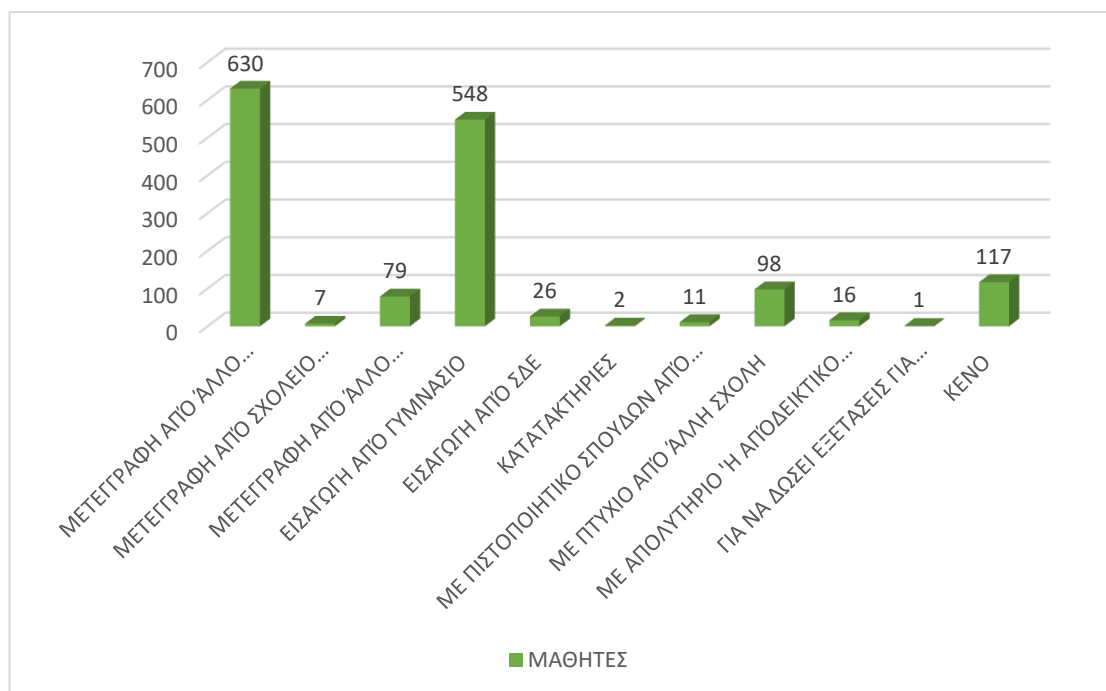
ΓΡΑΦΗΜΑ 21:Ενήλικες/ Ανήλικοι μαθητές κατά την είσοδό τους στο Λύκειο (Απόλυτη συχνότητα, ποσοστό).

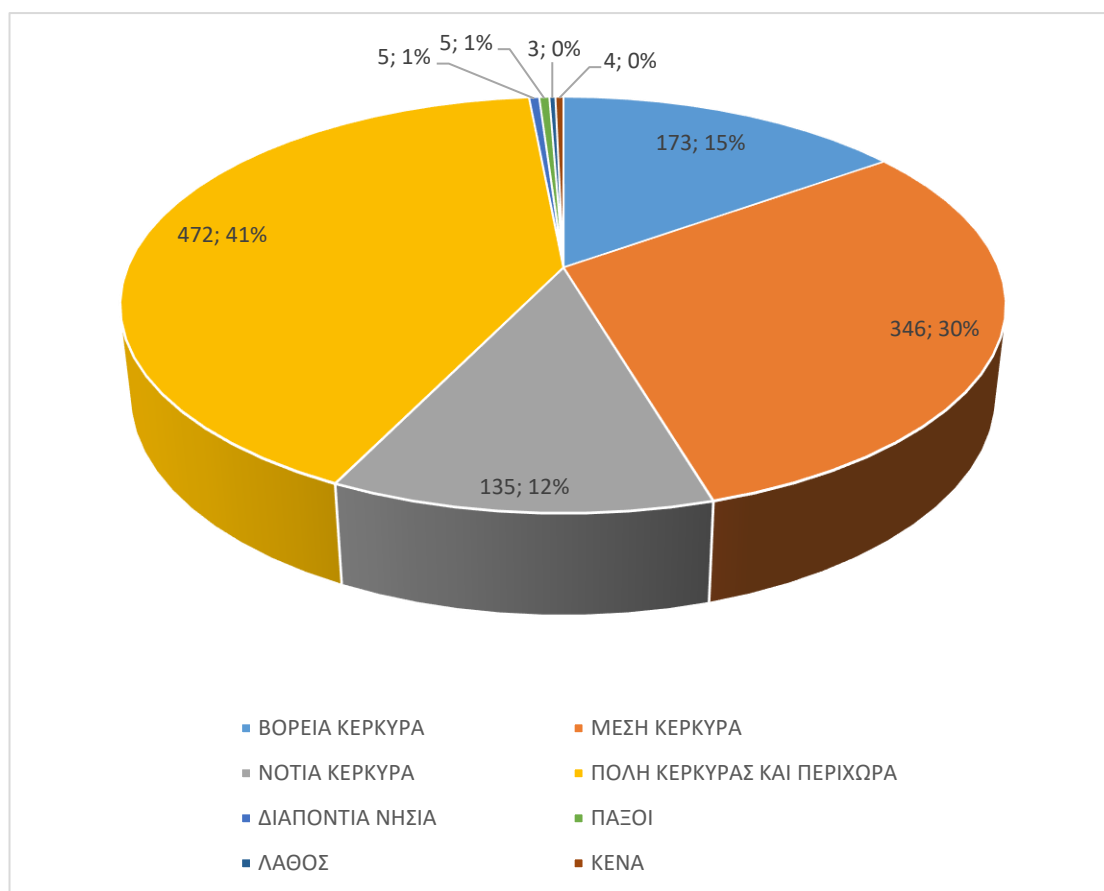
Σύμφωνα με το Γράφημα 22, 630 μαθητές εισήλθαν στο Εσπερινό Λύκειο με Μετεγγραφή από άλλο Ημερήσιο Λύκειο ή ΤΕΛ Κέρκυρας, 548 μαθητές εισήχθησαν με το Απολυτήριο Γυμνασίου, 117 μαθητές δεν έχουν καταχωρημένα στοιχεία εισόδου στο σχολείο, 98 μαθητές είχαν Πτυχίο από άλλη σχολή, 79 μαθητές προήλθαν από Μετεγγραφή από άλλο Λύκειο ή ΤΕΛ της υπόλοιπης Ελλάδας, 29 άτομα συνέχισαν τις σπουδές τους μετά από τη φοίτησή τους από τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και 16 μαθητές είχαν Απολυτήριο ή Αποδεικτικό άλλης Σχολής, 11 μαθητές φοίτησαν στο Λύκειο, έχοντας Πιστοποιητικό Σπουδών από άλλη Σχολή ή Κύκλο. Στο Εσπερινό Λύκειο εγγράφηκαν 7 μαθητές με Μετεγγραφή από Σχολείο του εξωτερικού, 2 άτομα έδωσαν κατατακτήριες και 1 μαθητής εισήλθε, για να δώσει εξετάσεις για Απολυτήριο.

Σχετικά με την προέλευση των Κερκυραίων μαθητών στο Γράφημα 23 το 41% πρόκειται για κατοίκους της πόλης της Κέρκυρας και των περιχώρων, το 30% προέρχονται από τη Μέση Κέρκυρα, το 15% από τη Βόρεια Κέρκυρα και το 12% από τη Νότια Κέρκυρα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 22:Κατανομή μαθητών σύμφωνα με το λόγο εισόδου στο Λύκειο (1983-2017).

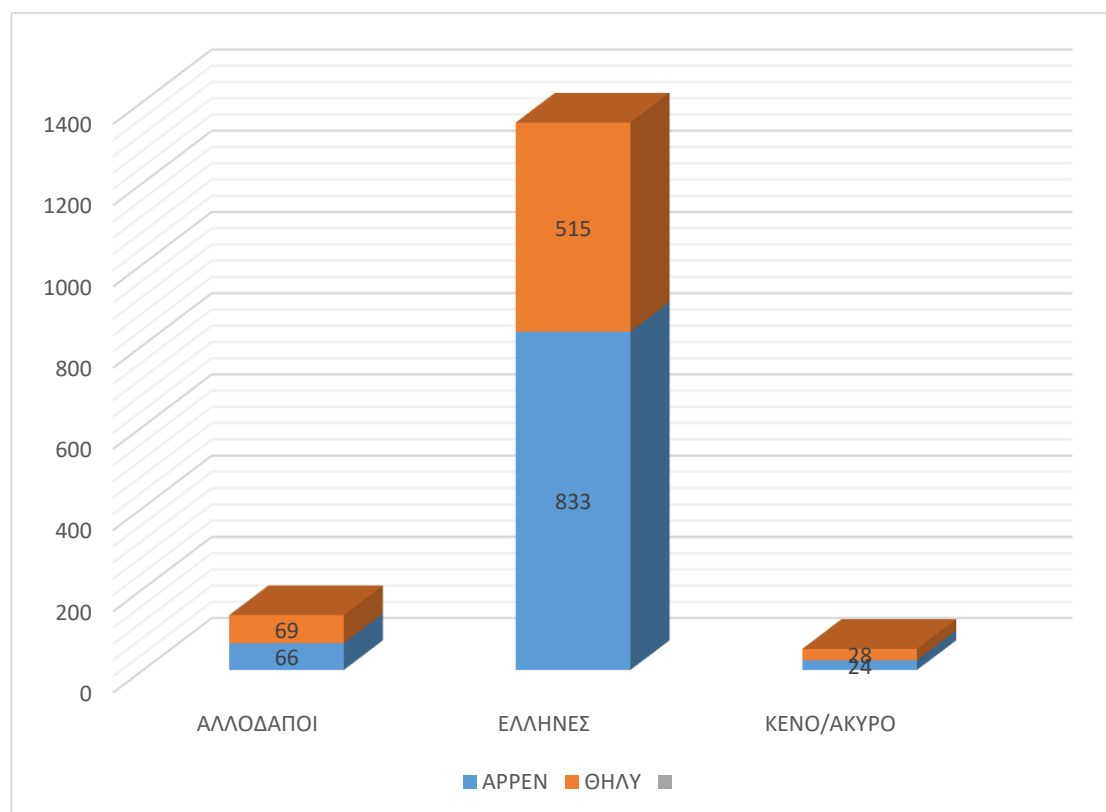

ΓΡΑΦΗΜΑ 23: Καταγωγή Κερκυραίων μαθητών (Απόλυτη συχνότητα, ποσοστό).

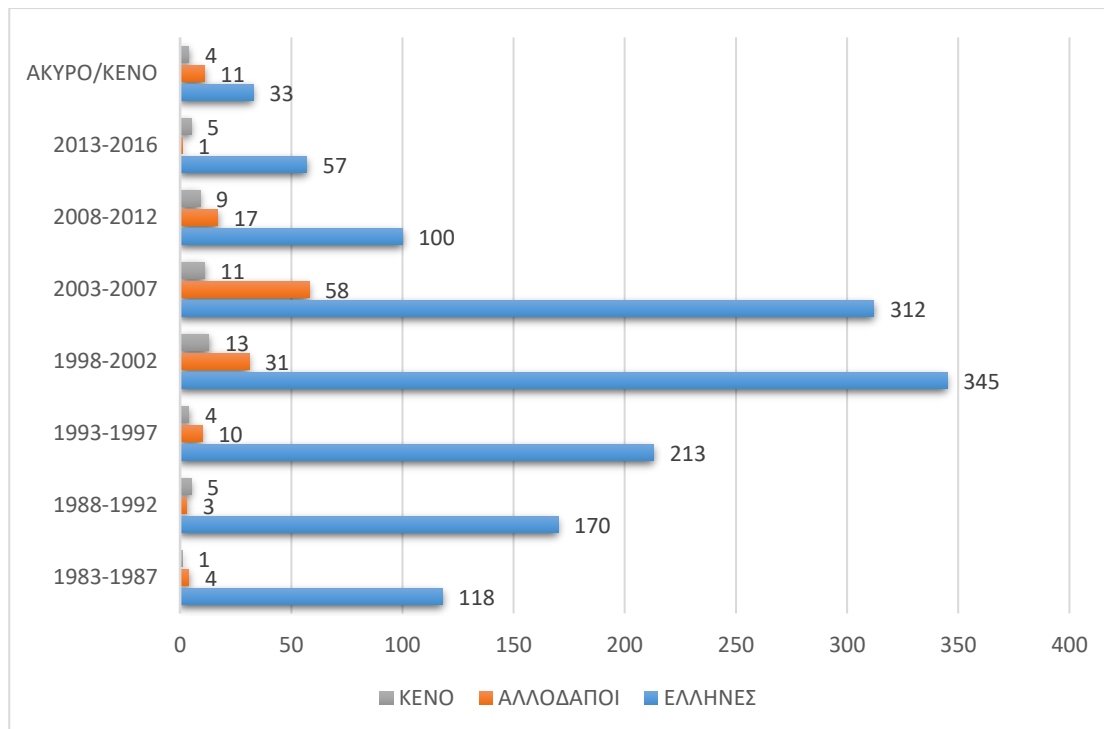

Στο Εσπερινό Λύκειο φοιτούν Έλληνες και Αλλοδαποί μαθητές. Από αυτούς οι 1348 είναι Έλληνες, οι 135 είναι Αλλοδαποί και 52 μαθητές δεν έχουν καταγεγραμμένα στοιχεία ως προς την καταγωγή τους. Στο Γράφημα 24 οι 833 Έλληνες μαθητές είναι άνδρες και οι 515 είναι γυναίκες. Όσον αφορά στους Αλλοδαπούς, οι 69 είναι γυναίκες και οι 66 είναι άνδρες. Παράλληλα, στο Γράφημα 25 φαίνεται πως περισσότεροι Έλληνες και Αλλοδαποί μαθητές εγγράφονται από τη δεύτερη δεκαετία λειτουργίας του σχολείου με μεγαλύτερη προσέλευση αυτών την πενταετία 1998-2002 κατά την οποία οι Έλληνες μαθητές είναι 345 και οι Αλλοδαποί είναι 31. Επίσης, την πενταετία 2003-2007 οι Έλληνες μαθητές είναι 312 και οι Αλλοδαποί παρουσιάζουν μικρή αύξηση, φτάνοντας τους 58.

ΓΡΑΦΗΜΑ 24: Κατανομή ανά φύλο και καταγωγή επί του συνόλου των μαθητών (1983-2017).

ΓΡΑΦΗΜΑ 25: Κατανομή Ελλήνων και αλλοδαπών μαθητών ανά 5ετία εγγραφής.

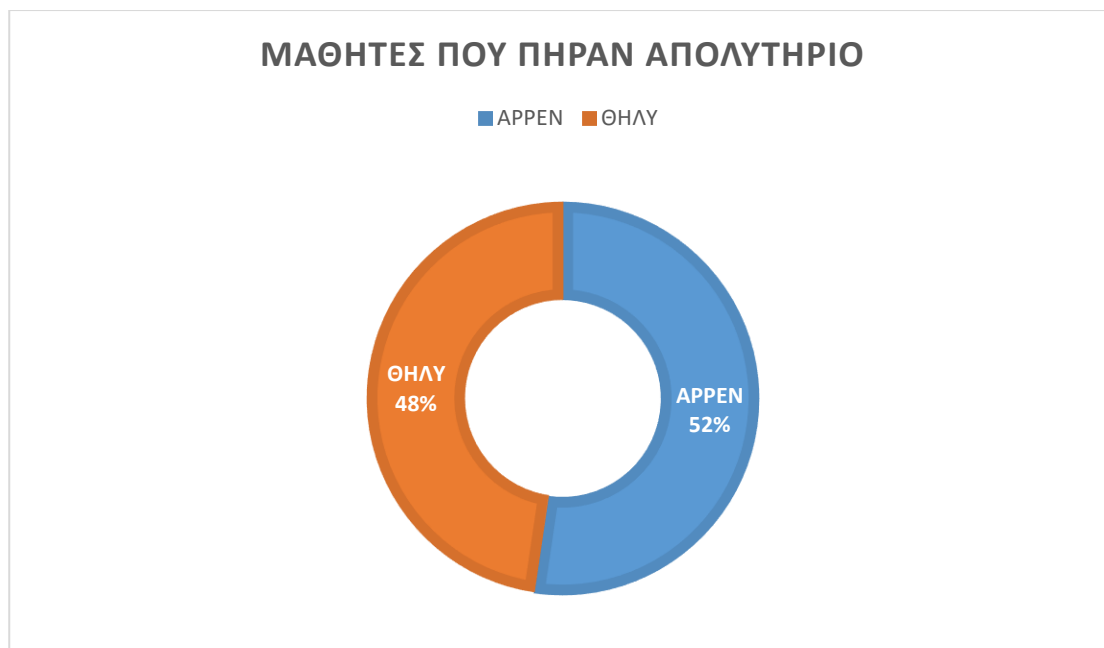

Από το Εσπερινό Λύκειο (Πίνακας 16) 623 μαθητές πήραν Απολυτήριο, 106 πήραν Μετεγγραφή, 621 Απορρίφθηκαν και 99 Προήχθησαν. Την τάξη επανέλαβαν 23 άτομα, 16 μαθητές έμειναν Στάσιμοι, ενώ 43 άτομα χαρακτηρίστηκαν ως Άκυρο, Λάθος ή δεν καταγράφηκε η εξέλιξή τους. Αναφορικά με το φύλο, από τους έχοντες Απολυτήριο (Γράφημα 27) το 52% είναι άνδρες και το 48% είναι γυναίκες. Στο Γράφημα 27 σημειώνεται το ποσοστό των μαθητών που πήραν μετεγγραφή. Έτσι, το 70% ανήκει στους άνδρες και το 30% στις γυναίκες.

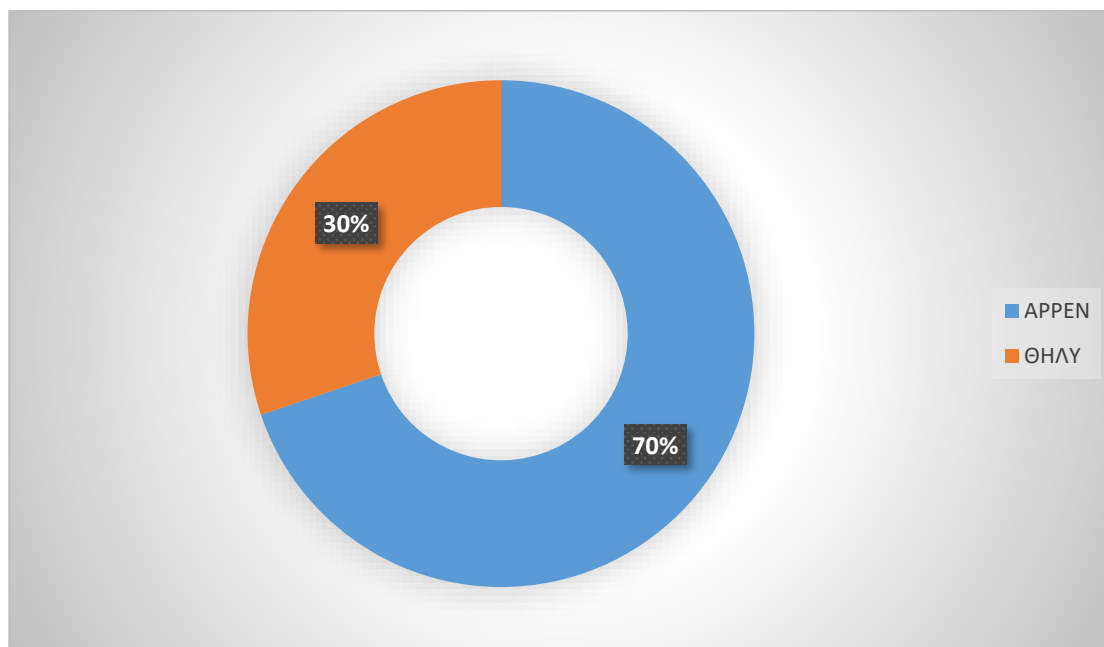
Πίνακας 16. Λόγος εξόδου μαθητών, στο σύνολο των εγγραφών

ΛΟΓΟΣ ΕΞΟΔΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ	623
ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΗ	106
ΑΠΟΡΡΙΨΗ	621
ΠΡΟΑΓΩΓΗ	99
ΠΑΡΑΠΕΜΨΗ	3
ΣΤΑΣΙΜΟΣ	16
ΕΠΑΝΕΛΑΒΕ ΤΗΝ ΤΑΞΗ	23
ΑΚΥΡΟ/ΚΕΝΟ/ΛΑΘΟΣ	43

ΓΡΑΦΗΜΑ 26: Μαθητές που πήραν απολυτήριο, ανά φύλο.

ΓΡΑΦΗΜΑ 27: Ποσοστό μαθητών που έκαναν μετεγγραφή σε άλλο σχολείο, ανά φύλο.

Μελετώντας τα έτη φοίτησης των μαθητών, που ολοκλήρωσαν με επιτυχία τη φοίτησή τους στο Εσπερινό Λύκειο Κέρκυρας (Πίνακας 17) 216 μαθητές χρειάστηκαν τόσο 2 όσο και 4 χρόνια φοίτησης, 76 μαθητές πήραν Απολυτήριο μέσα σε ένα χρόνο μαθητείας, 61 άτομα ολοκλήρωσαν το Εσπερινό Λύκειο σε τρία χρόνια, 21 μαθητές παρέμειναν στις τάξεις για πέντε χρόνια, ενώ 1 άτομο απολύθηκε μετά από 14 χρόνια.

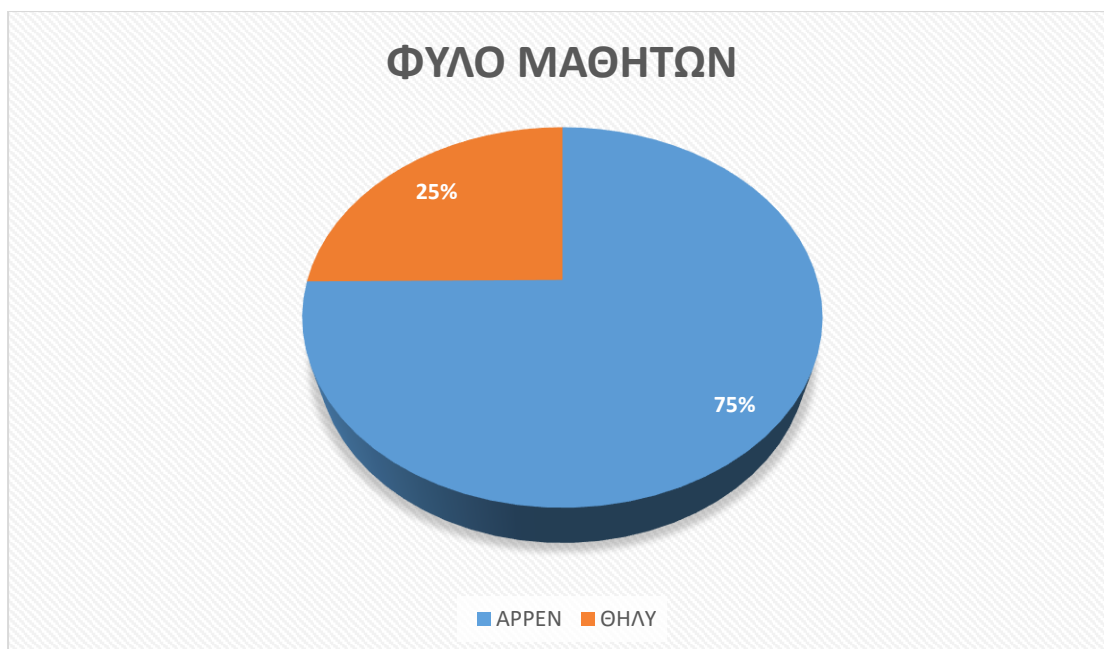
ΠΙΝΑΚΑΣ 17. Κατανομή μαθητών που πήραν απολυτήριο με βάση τα έτη φοίτησης

ΕΤΗ ΦΟΙΤΗΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ
1	76
2	216
3	61
4	216
5	21
6	12
7	5
8	2
9	3
11	1
12	1
14	1
ΚΕΝΟ	8

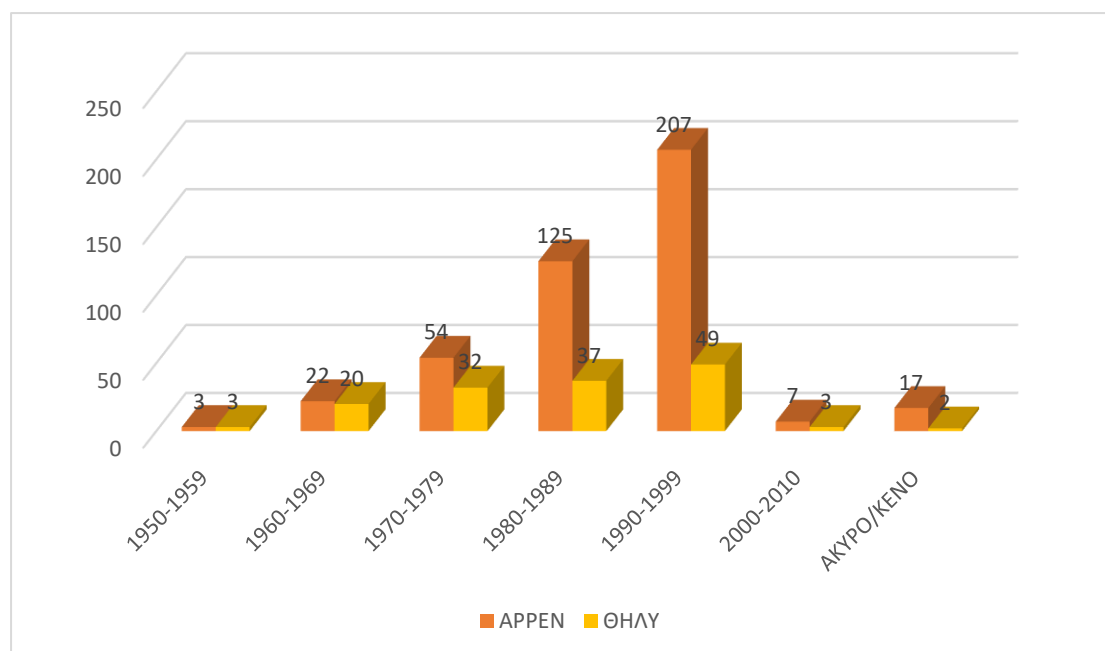
3. Εσπερινό Επαγγελματικό Λύκειο Κέρκυρας

Το Εσπερινό ΕΠΑΛ στεγάζεται στο Ημερήσιο ΕΠΑΛ Κέρκυρας. Ο πρώτος μαθητής του Μητρώου είναι εγγεγραμμένος το 2009 και το σύνολο των μαθητών αριθμείται στους 581 μαθητές. Στο σύνολο καταγράφονται 583 μαθητές, αλλά δύο άτομα έχουν εγγραφεί εκ νέου. Το 75% είναι άνδρες και το 25% γυναίκες (Γράφημα 28). Στο Γράφημα 29, όσοι γεννήθηκαν το 1980 έως το 1999 σημειώνουν τις περισσότερες εγγραφές. Οι γεννημένοι τη δεκαετία 1980-1989 είναι 125 άνδρες και 37 γυναίκες, ενώ εκείνοι της δεκαετίας 1990-1999 είναι περισσότεροι με 207 άνδρες και 49 γυναίκες. Στο Γράφημα 30 επιβεβαιώνεται η υπεροχή των ανδρών σε σχέση με τις γυναίκες.

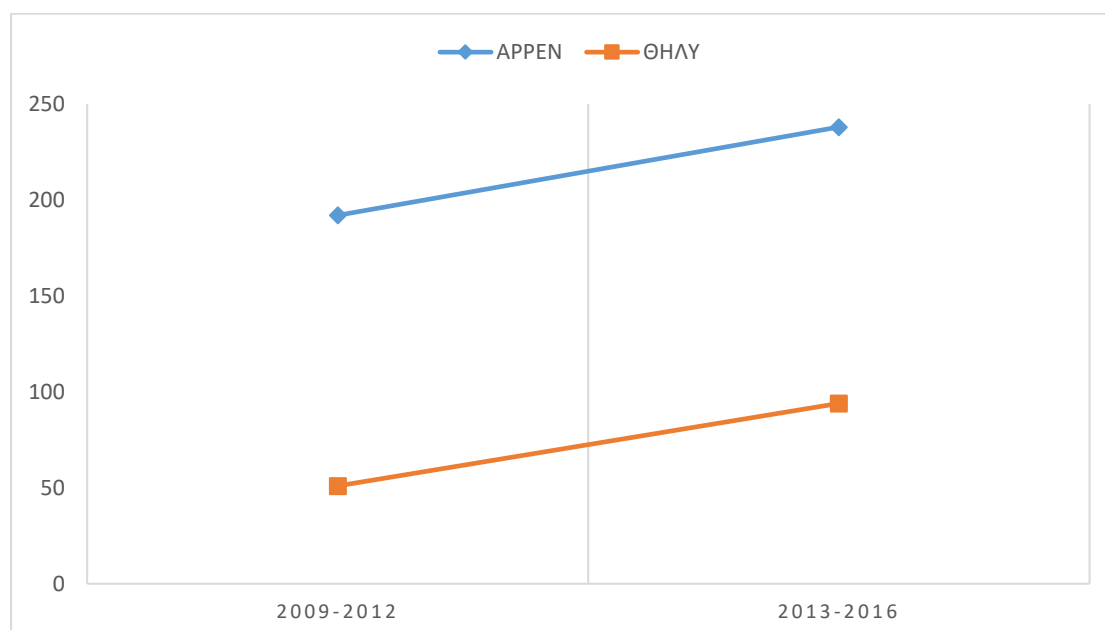
ΓΡΑΦΗΜΑ 28: Φύλο μαθητών στο σύνολο των εγγραφών.

ΓΡΑΦΗΜΑ 29: Φύλο μαθητών ανά δεκαετία γέννησης.

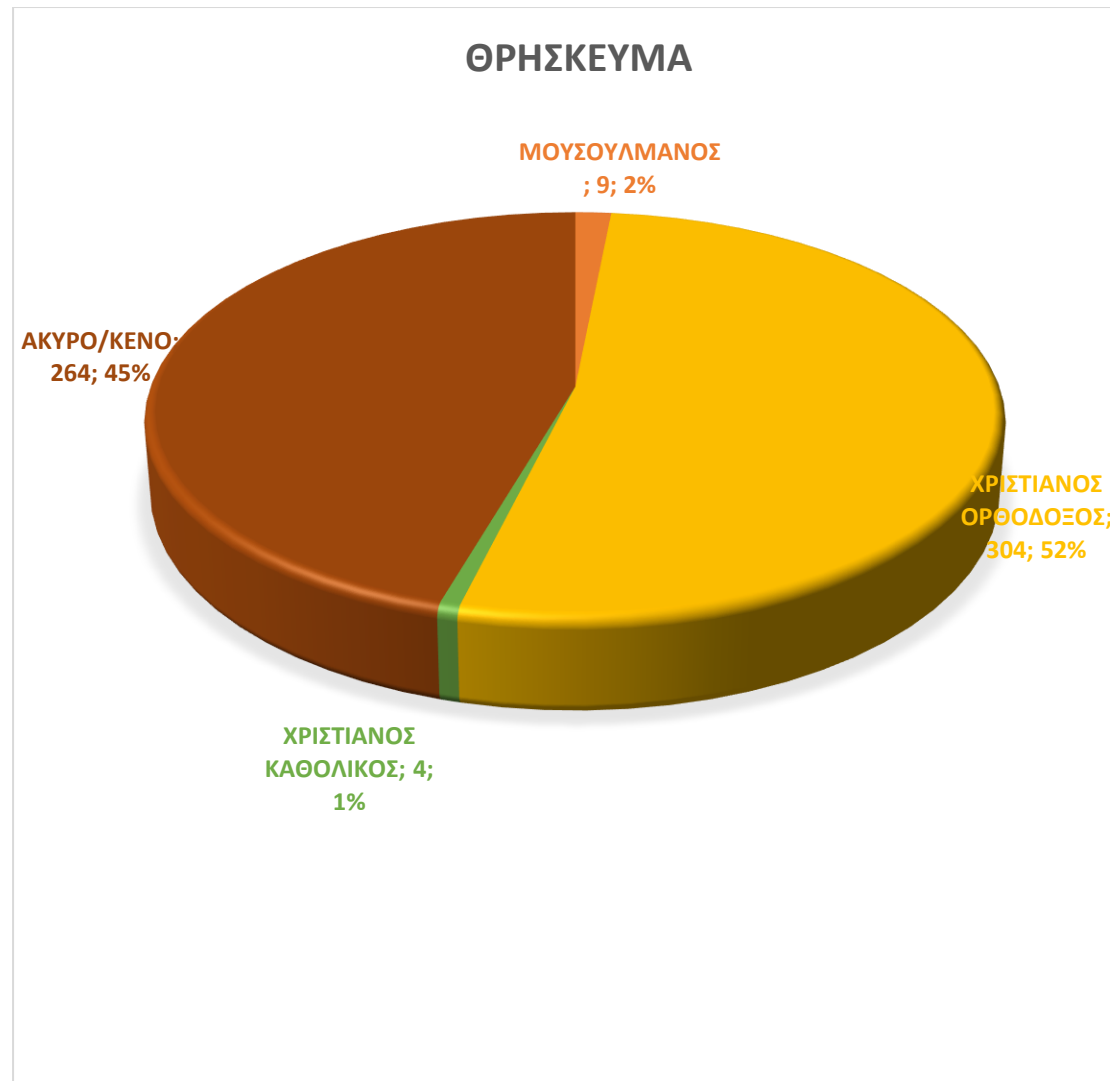
ΓΡΑΦΗΜΑ 30: Κατανομή μαθητών ανά φύλο, ανά 4ετία.

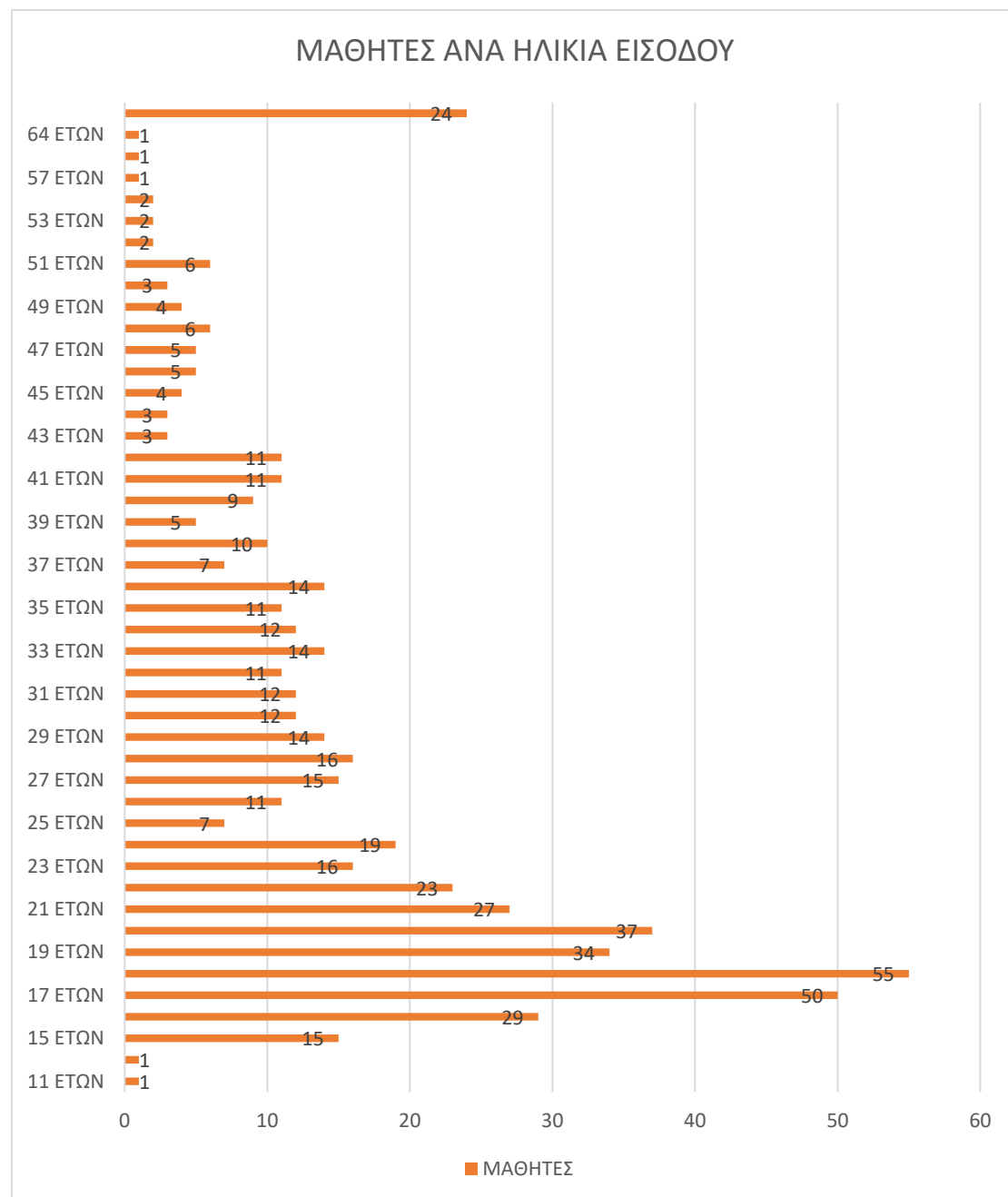
Σύμφωνα με το Γράφημα 31, στο Μητρώο καταγράφονται τρία θρησκευόμενα με μεγαλύτερο ποσοστό τους Χριστιανούς Ορθόδοξους (52%). Το 45% των μαθητών δε δήλωσε θρήσκευμα, το 2% είναι Χριστιανοί Καθολικοί και το 1% είναι Μουσουλμάνοι. Όσον αφορά στην ηλικία, ο μικρότερος μαθητής είναι 11 χρόνων και ο μεγαλύτερος 64 ετών, όπως αποτυπώνεται στο Γράφημα 32. Σε ηλικία 17 και 18 χρόνων βρίσκονται οι

περισσότεροι μαθητές, 50 και 55 άτομα, αντίστοιχα. Επομένως, το 79% αποτελείται από ενήλικες μαθητές, το 17% είναι ανήλικοι και στο 4% ανήκουν όσοι δεν έκαναν γνωστή την ηλικία τους κατά την είσοδό τους στο Εσπερινό ΕΠΑΛ (Γράφημα 33).

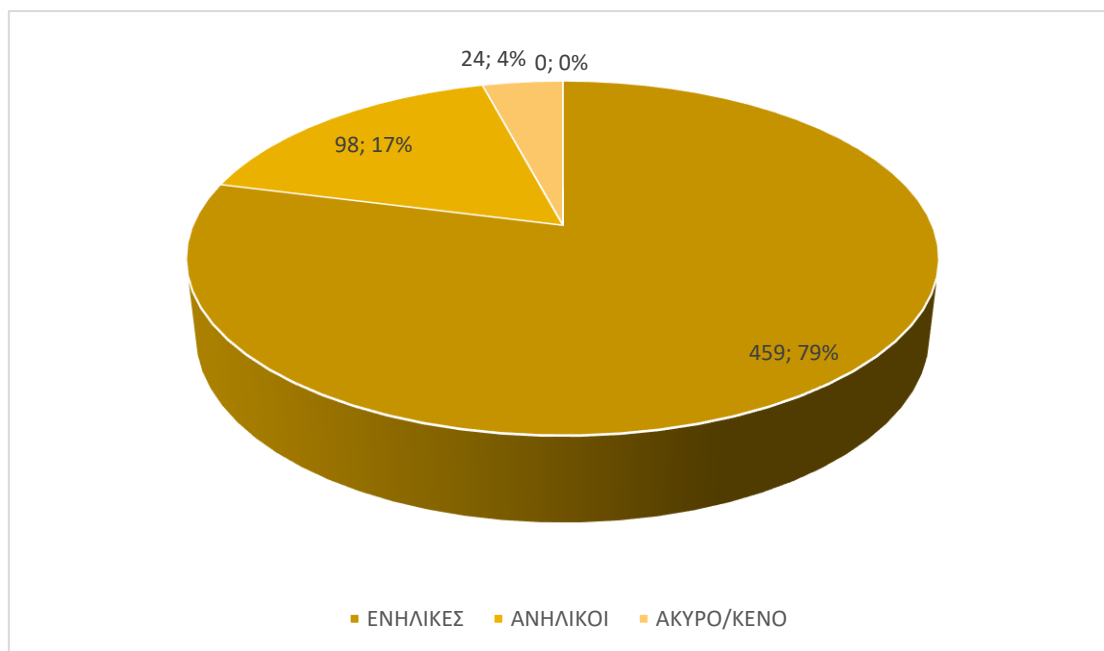
ΓΡΑΦΗΜΑ 31: Θρήσκευμα μαθητών στο σύνολο των εγγραφών (Απόλυτη συχνότητα, ποσοστό).

ΓΡΑΦΗΜΑ 32: Ηλικία μαθητών κατά την εισαγωγή στο ΕΠΑΛ (2009-2017).

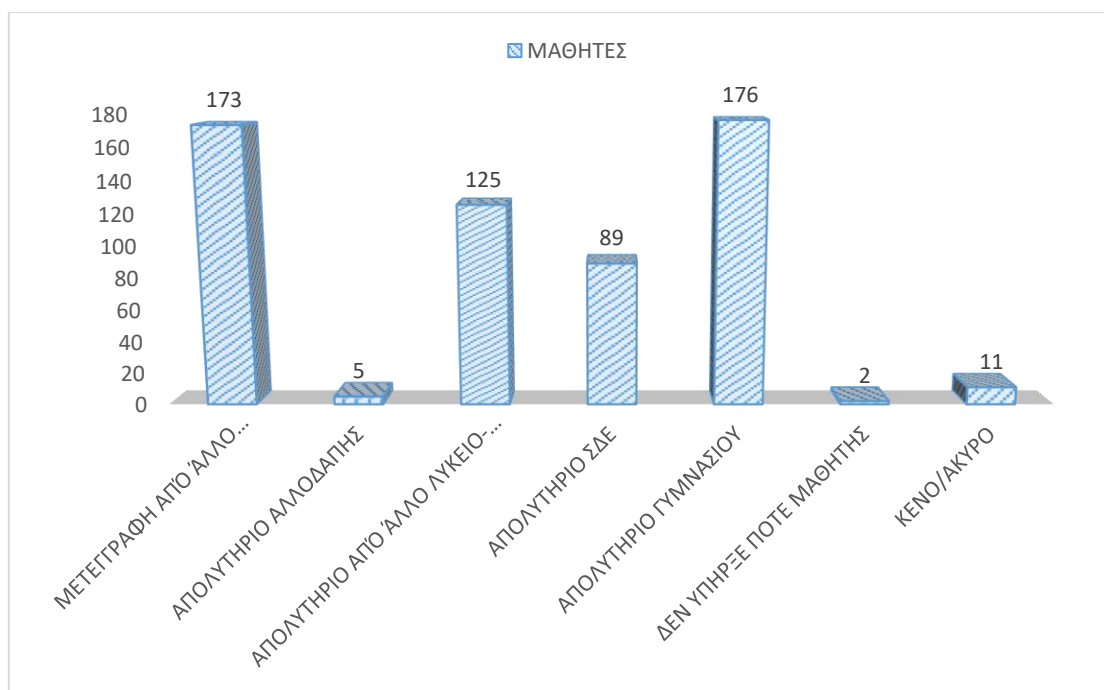

ΓΡΑΦΗΜΑ 33: Ενήλικες/ Ανήλικοι μαθητές κατά την είσοδό τους στο ΕΠΑΛ (Απόλυτη συχνότητα, ποσοστό).

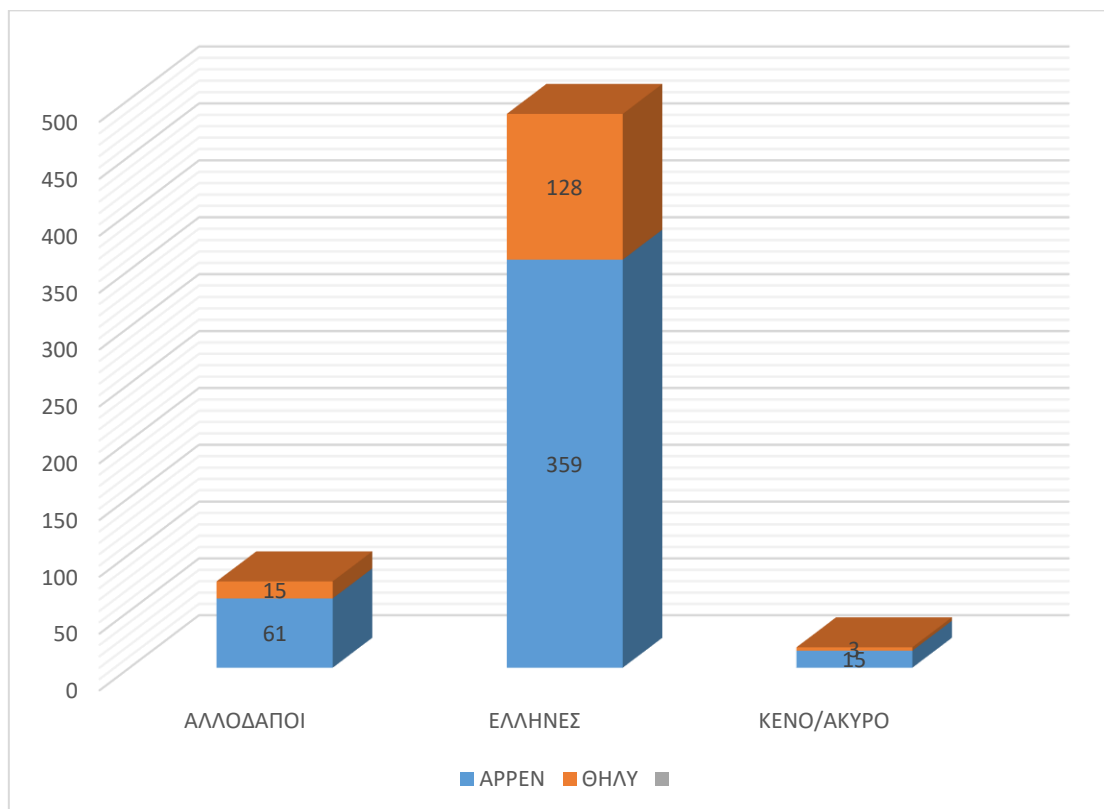
Κατά την είσοδό τους στο σχολείο, 176 μαθητές κατέθεσαν Απολυτήριο Γυμνασίου, 173 μαθητές πήραν Μετεγγραφή από άλλο Λύκειο ή ΤΕΛ, 125 μαθητές είχαν Απολυτήριο από άλλο Λύκειο και 89 μαθητές ήταν απόφοιτοι ΣΔΕ, όπως καταγράφεται στο Γράφημα 34.

ΓΡΑΦΗΜΑ 34: Κατανομή μαθητών σύμφωνα με τον λόγο εισόδου στο ΕΠΑΛ.

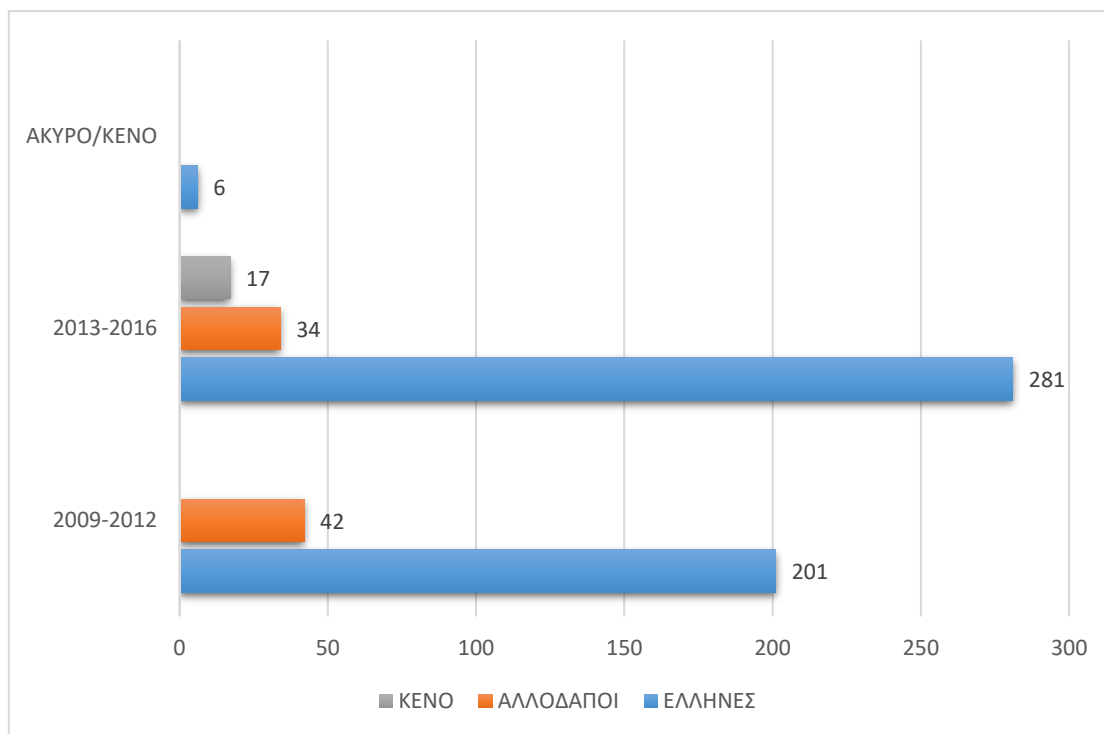
Στο Εσπερινό Επαγγελματικό Λύκειο Κέρκυρας φοιτούν τόσο Έλληνες μαθητές όσο και Αλλοδαποί. Κατά το Γράφημα 35 οι Έλληνες είναι, συνολικά, 487 με 359 από αυτούς να είναι άνδρες και 128 γυναίκες. Οι Αλλοδαποί είναι, συνολικά, 76 από τους οποίους οι 61 είναι άνδρες και οι 15 γυναίκες.

ΓΡΑΦΗΜΑ 35: Κατανομή ανά φύλο και καταγωγή επί του συνόλου των μαθητών.

Σε όλη τη διάρκεια λειτουργίας του σχολείου οι Έλληνες μαθητές παρουσιάζουν ένα σταθερό επίπεδο εγγραφών, αφού τόσο την τετραετία 2009-2012 όσο και την τετραετία 2013-2016 οι εγγραφές στο Γράφημα 36 είναι 201 και 281, αντίστοιχα. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση των Αλλοδαπών μαθητών οι οποίοι στις ίδιες τετραετίες είναι 42 και 34, αντίστοιχα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 36: Κατανομή Ελλήνων και αλλοδαπών μαθητών ανά 4ετία.

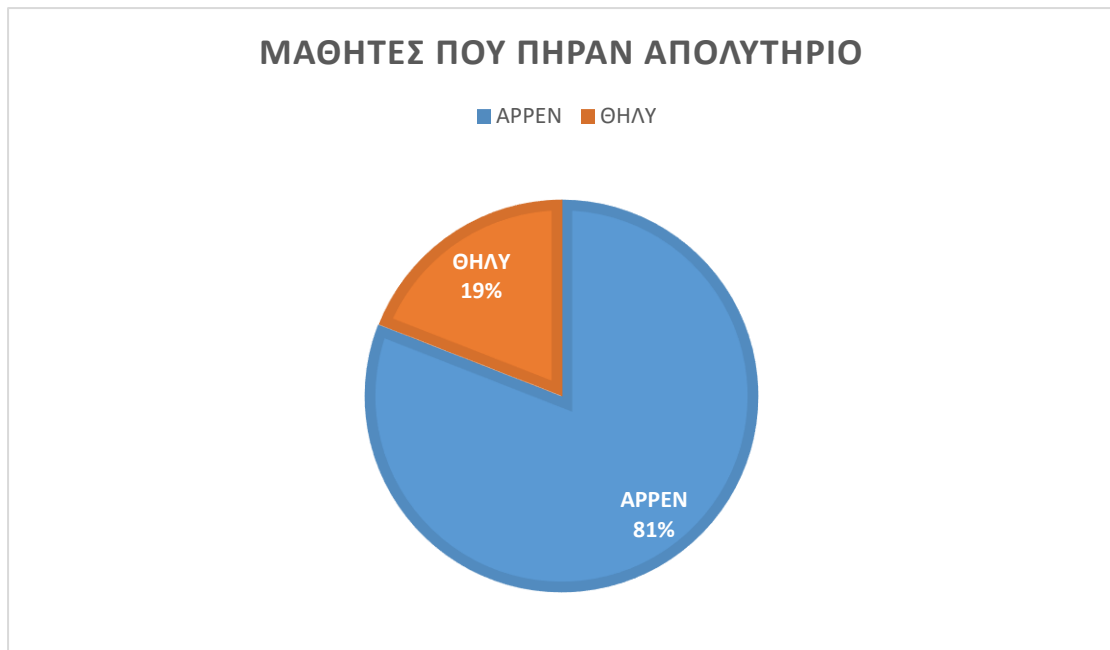
Επιτυχώς ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους 126 μαθητές, όπως φαίνεται στον Πίνακα 18. Ωστόσο, 265 μαθητές δεν κατάφεραν να φέρουν σε πέρας τη φοίτησή τους στο Εσπερινό ΕΠΑΛ, ενώ 102 συνεχίζουν να φοιτούν στο σχολείο.

Πίνακας 18. Λόγος εξόδου μαθητών, στο σύνολο των εγγραφών

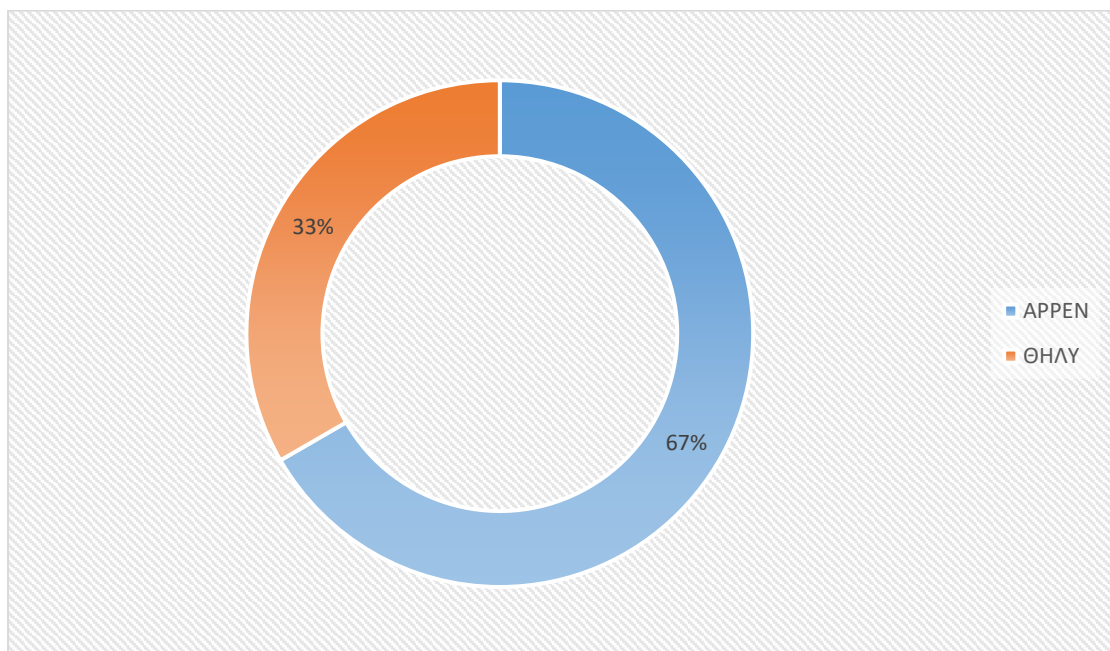
ΛΟΓΟΣ ΕΞΟΔΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ- ΉΧΙ ΠΤΥΧΙΟ	1
ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ- ΠΤΥΧΙΟ	126
ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΗ	30
ΑΠΟΡΡΙΨΗ	265
ΠΡΟΑΓΩΓΗ	45
ΠΑΡΑΠΕΜΨΗ	6
ΔΙΑΓΡΑΦΗ	2
ΣΥΝΕΧΙΖΕΙ ΤΗΝ ΦΟΙΤΗΣΗ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ	102
ΑΚΥΡΟ/ΚΕΝΟ/ΛΑΘΟΣ	4

Έτσι, κατά το Γράφημα 37, από τους κατέχοντες Απολυτήριο το 81% είναι άνδρες και το 19% γυναίκες, ενώ στο Γράφημα 38 φαίνεται πως από εκείνους που πήραν μετεγγραφή για άλλο σχολείο το 67% είναι άνδρες και το 33% γυναίκες.

ΓΡΑΦΗΜΑ 37: Μαθητές που πήραν απολυτήριο, ανά φύλο (2009-2017)

ΓΡΑΦΗΜΑ 38: Μαθητές που έκαναν μετεγγραφή σε άλλο σχολείο, ανά φύλο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19. Κατανομή μαθητών που πήραν απολυτήριο με βάση τα έτη φοίτησης

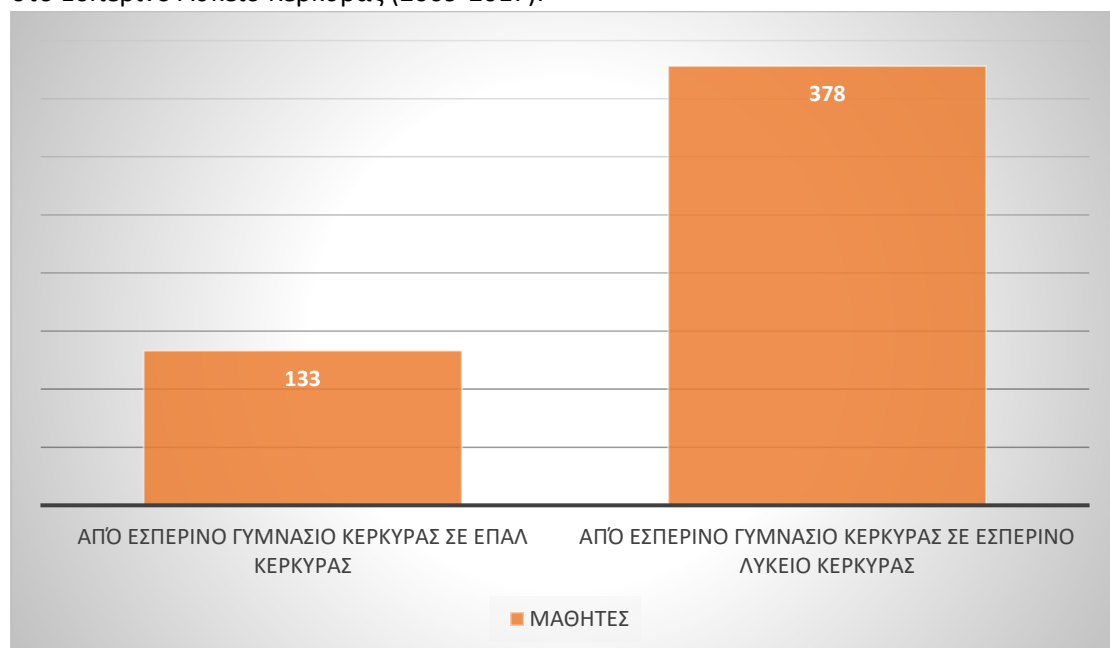
ΕΤΗ ΦΟΙΤΗΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ
0	1
1	6
2	5
3	23
4	70
5	14
6	1
7	2
8	1
9	1
ΚΕΝΟ	2

Στον Πίνακα 19 φαίνεται πως 70 μαθητές πήραν Απολυτήριο ύστερα από 4 χρόνια φοίτησης, 23 μαθητές ολοκλήρωσαν τη φοίτησή τους σε 3 χρόνια, 14 μαθητές χρειάστηκαν 5 χρόνια, για να πάρουν Απολυτήριο, ενώ υπήρξε ένας μαθητής που παρέμεινε για 9 χρόνια και ένας μαθητής που απολύθηκε το σχολικό έτος κατά το οποίο πραγματοποίησε την εγγραφή του στο Εσπερινό ΕΠΑΛ.

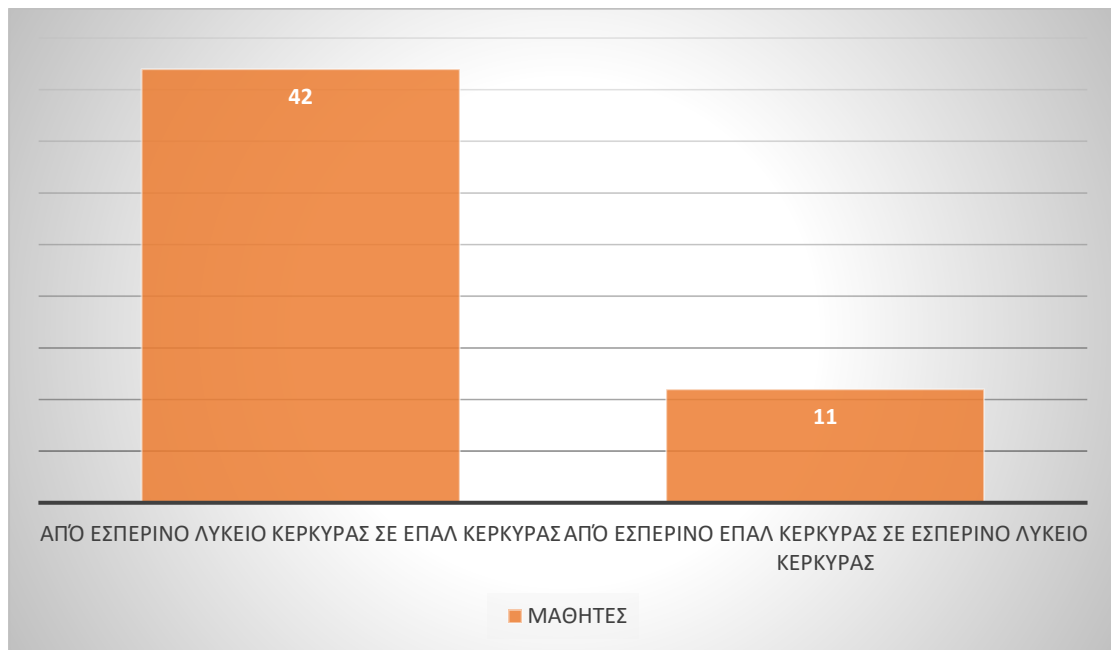
4. Κίνηση μαθητών

Η κίνηση μαθητών από το Εσπερινό Γυμνάσιο Κέρκυρας στο Εσπερινό Λύκειο και στο Εσπερινό ΕΠΑΛ καταγράφεται στο Γράφημα 39 στο οποίο φαίνεται πως στο Εσπερινό ΕΠΑΛ πήγαν 133 απόφοιτοι του Εσπερινού Γυμνασίου. Στο Εσπερινό Λύκειο πήγαν 378 μαθητές του Εσπερινού Γυμνασίου.

Γράφημα 39: Κίνηση μαθητών από το Εσπερινό Γυμνάσιο Κέρκυρας στο Εσπερινό ΕΠΑΛ και στο Εσπερινό Λύκειο Κέρκυρας (2009-2017).

ΓΡΑΦΗΜΑ 40: Κίνηση μαθητών από το Εσπερινό Λύκειο Κέρκυρας στο Εσπερινό ΕΠΑΛ και το ανάποδο.

Σύμφωνα με το Γράφημα 40, 42 μαθητές του Εσπερινού Λυκείου πέρασαν στο Εσπερινό ΕΠΑΛ και 11 μαθητές έκαναν το αντίστροφο.

Συμπεράσματα

Το 1975 άρχισαν οι προσπάθειες αναδιοργάνωσης του εκπαιδευτικού συστήματος της Ελλάδας. Οι σχολικές βαθμίδες διαμορφώθηκαν σύμφωνα με τους νόμους ν.309/76 «για την οργάνωση και διοίκηση της γενικής εκπαίδευσης» και ο ν.576/77 «για την οργάνωση και διοίκηση της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης» και καθορίστηκαν ως πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια. Έτσι, η γενική μέση εκπαίδευση αποτελούταν από το 3ετές υποχρεωτικό Γυμνάσιο και το 3ετές Γενικό Λύκειο ή το τεχνικό-επαγγελματικό Λύκειο. Παράλληλα, η δημοτική καθιερώθηκε ως η γλώσσα διδασκαλίας και η γλώσσα των σχολικών εγχειριδίων³⁸. Τη δεκαετία του 1980 επικρατούσε το πολιτικό αίτημα του «εκδημοκρατισμού», ώστε να μπορούν όλοι να μετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία³⁹. Με βάση το νόμο 1566/85 «για τη δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης» ιδρύθηκαν, καταργήθηκαν και συγχωνεύθηκαν σχολικές μονάδες και ορίστηκαν οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του Γυμνασίου και του Λυκείου⁴⁰.

Το Εσπερινό Γυμνάσιο Κέρκυρας που ιδρύθηκε το 1983 έχει από την αρχή της λειτουργίας του περισσότερους άρρενες μαθητές. Τη δεκαετία του 1980, σύμφωνα με τα δεδομένα, οι γυναίκες δε συμμετείχαν σε μεγάλο βαθμό στην εκπαιδευτική διαδικασία στην Ελλάδα. Οι εγγραφές μαθητριών βρίσκονται στο ανώτατο σημείο την πενταετία 1998-2002. Ο μικρότερος μαθητής του Εσπερινού Γυμνασίου έχει ηλικία 9 χρόνων και ο μεγαλύτερος 66 χρόνων. Η πλειονότητα των μαθητών είναι ανήλικοι. Ωστόσο, οι εγγεγραμμένοι ανήκουν σε διάφορες ηλικίες και είναι αξιοσημείωτο πως φοιτούν στην ίδια τάξη μαθητές διαφορετικών ηλικιών, οι οποίοι παρακολουθούν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που απευθύνεται σε εφήβους 12-14 χρόνων. Μολονότι το Ελληνικό στοιχείο κυριαρχεί, οι Αλλοδαποί μαθητές κάνουν αισθητή την παρουσία τους στην πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα, όπως συνέβη σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια και, πάλι, οι άνδρες υπερτερούν των γυναικών.

Κατά κύριο λόγο, εισέρχονται στο Εσπερινό Γυμνάσιο με Μετεγγραφή από Ημερήσια Γυμνάσια και αρκετοί μαθητές έχουν αποφασίσει ότι θα ακολουθήσουν την Εσπερινή Εκπαίδευση, μόλις αποφοιτήσουν από το Δημοτικό Σχολείο. Όμως, αυτοί οι μαθητές είναι λιγότεροι από εκείνους που πήραν Μετεγγραφή. Επομένως, η ανάγκη εργασίας προκύπτει στην πορεία των σπουδών και αναγκάζονται να αλλάξουν σχολείο ή πρόκειται για ενηλίκους οι οποίοι δεν έχουν ολοκληρώσει τη φοίτησή τους σε Ημερήσιο Γυμνάσιο και κατά την ενηλικίωσή τους η Εσπερινή Εκπαίδευση ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στις υποχρεώσεις τους. Από τους 2933 μαθητές του Εσπερινού Γυμνασίου έχουν πάρει Απολυτήριο οι 1649, ενώ 908

Απορρίφθηκαν, χωρίς να ολοκληρώσουν τη φοίτησή τους . Οι περισσότεροι μαθητές, επίσης, του Εσπερινού Γυμνασίου είναι κάτοικοι του αστικού περιβάλλοντος της Κέρκυρας και σημειώνουν το ποσοστό του 39%, ενώ μεγάλα ποσοστά παρατηρούνται και στους μαθητές που προέρχονται από τη Νότια Κέρκυρα, 31% και τη Βόρεια Κέρκυρα, 15%. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι η ίδρυση του Εσπερινού Γυμνασίου στην Κέρκυρα συνέβαλε, ώστε να συνεχίσουν τις σπουδές τους πολλοί εργαζόμενοι τόσο της πόλης όσο και της υπαίθρου. Τα μεγάλα ποσοστά των μαθητών με αγροτική προέλευση αποδεικνύουν την αναγκαιότητα αλλά και τη σπουδαιότητα του θεσμού της Εσπερινής Εκπαίδευσης. Στο Εσπερινό Γενικό Λύκειο Κέρκυρας συνέχισαν τις σπουδές τους 378 απόφοιτοι του Εσπερινού Γυμνασίου και 133 φοίτησαν στο Εσπερινό ΕΠΑΛ Κέρκυρας.

Το Μητρώο των μαθητών του Εσπερινού Γενικού Λυκείου Κέρκυρας χρονολογείται από το 1983. Από το 1983 έως το 2017 το 60% των μαθητών είναι άνδρες και το 40% γυναίκες. Το 86% επί του συνόλου είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι. Μολονότι υπάρχουν μαθητές Χριστιανοί Καθολικοί, Μουσουλμάνοι, Διαμαρτυρόμενοι ή μη δηλώσαντες θρήσκευμα, το ποσοστό τους είναι εξαιρετικά μικρό ως μηδαμινό. Σχετικά με την ηλικία των μαθητών, ο μικρότερος είναι 11 χρόνων, γεγονός που δε δικαιολογείται, αφού στην Α Λυκείου εγγράφονται μαθητές ηλικίας 15 χρόνων. Ωστόσο, στο Εσπερινό Γυμνάσιο ο μικρότερος μαθητής είναι 9 χρόνων, επομένως θα μπορούσε να είναι το ίδιο άτομο, το οποίο μετά τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου συνέχισε τις σπουδές του στο Εσπερινό Λύκειο. Ο μεγαλύτερος μαθητής είναι 67 χρόνων. Ωστόσο, οι περισσότεροι μαθητές είναι 17 ετών και αριθμούνται στους 217. Οι ενήλικες μαθητές αποτελούν το 62% και οι ανήλικες είναι 32%. Όμως, το 12% στο σύνολο των εγγεγραμμένων μαθητών δεν έχουν καταχωρημένα στοιχεία, ώστε να είναι δυνατό να βρεθεί η ηλικία τους.

Επιπλέον, από τους 1535 μαθητές οι 630 εγράφησαν στο Εσπερινό Λύκειο, έχοντας πάρει μετεγγραφή από άλλο Λύκειο ή ΤΕΛ, ενώ 548 συνέχισαν τις σπουδές τους, αφού έχουν πάρει Απολυτήριο από Γυμνάσιο. Οι Κερκυραίοι μαθητές προέρχονται, κυρίως, από την πόλη και τα περίχωρα της Κέρκυρας και αποτελούν το 41%. Μαθητές από τη Μέση Κέρκυρα είναι το 30%. Από τη Βόρεια και τη Νότια Κέρκυρα το ποσοστό των μαθητών είναι το 15% και το 12%, αντίστοιχα. Γίνεται, λοιπόν, φανερό πως η Εσπερινή Εκπαίδευση ευνόησε τις περιοχές της υπαίθρου, καθώς οι αγροτικές εργασίες μπορούν να εκτελούνται το πρωί και η εκπαίδευση δε διακόπτεται, αλλά συνεχίζεται κατά την εσπέρα.

Οι Έλληνες μαθητές είναι, συνολικά, 1348 με περισσότερους άνδρες (833) και λιγότερες γυναίκες (515). Οι Αλλοδαποί μαθητές είναι 135 και η διαφορά μεταξύ των φύλων είναι ελάχιστη και, μάλιστα, στη συγκεκριμένη περίπτωση οι γυναίκες είναι περισσότερες (69), ενώ οι άνδρες λιγότεροι (66). Οι εγγραφές των Αλλοδαπών αυξάνονται σημαντικά μέσα στα χρόνια 1993-2007 και το ίδιο παρατηρείται και στις εγγραφές των Ελλήνων. Όμως, οι Αλλοδαποί είναι περισσότεροι την πενταετία 2003-2007 κατά την οποία πολλοί οικονομικοί μετανάστες εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα, γενικότερα. Φαίνεται πως οι

γυναίκες μπορούν να αποφασίσουν μόνες τους για τη σπουδαιότητα της εκπαίδευσής τους προκειμένου να εργαστούν. Εξάλλου, οι ενήλικες μαθητές αποτελούν την πλειοψηφία, οπότε οι γυναίκες δε συναντούν εμπόδια στην εγγραφή τους στο Λύκειο. Σύμφωνα με τα δεδομένα, με επιτυχία ολοκλήρωσαν τη φοίτησή τους στο Εσπερινό Λύκειο 623 μαθητές από τους οποίους το 52% είναι άνδρες και το 48% γυναίκες. Η διαφορά μεταξύ τους είναι πολύ μικρή. Απέτυχαν και απορρίφθηκαν 621 μαθητές, διατηρώντας στο ίδιο επίπεδο τόσο τον αριθμό των κατόχων απολυτηρίου όσο και εκείνων που δεν το απέκτησαν. Ταυτόχρονα, 106 μαθητές πήραν μετεγγραφή από τους οποίους το 70% είναι άνδρες και το 30% γυναίκες. Παράλληλα, οι περισσότεροι από τους μαθητές του Εσπερινού Λυκείου πήραν απολυτήριο μετά από 2 χρόνια φοίτησης και άλλοι μετά από 4 χρόνια φοίτησης. Σύμφωνα με το Μητρώο των μαθητών 42 άτομα εγγράφησαν στο Εσπερινό ΕΠΑΛ Κέρκυρας και 11 άτομα από το Εσπερινό ΕΠΑΛ φοίτησαν στο Εσπερινό Γενικό Λύκειο Κέρκυρας.

Όσον αφορά το Εσπερινό Επαγγελματικό Λύκειο Κέρκυρας, πρόκειται για ένα νεοσύστατο σχολείο, αφού ο πρώτος μαθητής είναι εγγεγραμμένος το 2009. Το 75% των μαθητών του σχολείου είναι άνδρες και το 25% γυναίκες. Βρέθηκε μεγάλο ποσοστό αυτών που δε δήλωσαν θρήσκευμα, το οποίο ανέρχεται στο 45%, ενώ το 52% ανήκει στους Χριστιανούς Ορθοδόξους. Θα έλεγε κανείς, παρατηρώντας τις ηλικίες των μαθητών του σχολείου ότι το Εσπερινό ΕΠΑΛ απευθύνεται, μάλλον, σε ενήλικες παρά σε ανήλικους, καθώς το 79% καταλαμβάνουν οι ενήλικες και το 17% ανήκει στους ανηλίκους. Κατά την είσοδό τους στο σχολείο 176 είχαν απολυτήριο Γυμνασίου, 173 πήραν μετεγγραφή από άλλο Λύκειο, 125 κατέθεσαν απολυτήριο άλλου Λυκείου, και 89 μαθητές προήλθαν από τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας. Αξιοπερίεργο είναι το γεγονός πως εγγράφησαν μαθητές με, ήδη, απολυτήριο Λυκείου, προφανώς, για να παρακολουθήσουν κάποια ειδικότητα. Όπως είναι φυσικό, Έλληνες και Αλλοδαποί φοιτούν μαζί. Οι Αλλοδαποί είναι το 76 και οι Έλληνες είναι 482. Από αυτούς Απολυτήριο-Πτυχίο πήραν 126 άτομα, 81% άνδρες και 19% γυναίκες. Απορρίφθηκαν 265 άτομα και φοιτούν ακόμα 102 μαθητές. Μετεγγραφή πήρε το 67% των ανδρών και το 33% των γυναικών. Τέλος, ο μέσος όρος φοίτησης με στόχο το Απολυτήριο-Πτυχίο είναι τα 3 με 4 χρόνια.

Τα Εσπερινά σχολεία στην Κέρκυρα βοήθησαν πολλούς εργαζόμενους να μπορέσουν να συνεχίσουν και να ολοκληρώσουν τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Από την αρχή της λειτουργίας τους στάθηκαν σημαντικό διέξοδο για Έλληνες και Αλλοδαπούς που ήθελαν να αποκτήσουν ένα απολυτήριο Λυκείου. Με αυτόν τον τρόπο καταφέρνουν να εξασφαλίσουν ένα καλύτερο εργασιακό μέλλον ή ακόμα πετυχαίνουν ό,τι δεν τους επέτρεψαν να κάνουν, όταν ήταν νεότεροι λόγω προκαταλήψεων και στερεοτύπων, πράγμα που αποτελούσε τροχοπέδη για τις γυναίκες παλιότερα. Παράλληλα, όμως, η Εσπερινή Εκπαίδευση άνοιξε το δρόμο στα άτομα που προέρχονται από την ελληνική και, συγκεκριμένα, την Κερκυραϊκή ύπαιθρο να εγγραφούν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, χωρίς να σταματήσουν να ασχολούνται με τις αγροτικές εργασίες, βοηθώντας την οικογένειά τους. Είναι πολύ σημαντική η

εκπαίδευση για όλους, γιατί χάρη σε αυτήν καθένας αποκτά γνώσεις, καλλιεργεί το πνεύμα του, αποκτά κριτική ικανότητα και νιώθει μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Άδεια Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κέρκυρας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Δ/ΝΣΗ Δ. & Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας
Κέρκυρα, 26-03-2019
Αριθ. Πρωτ. 1426

Προς:

1. Εσπερινό Γυμνάσιο Κέρκυρας
2. Εσπερινό Λύκειο Κέρκυρας
3. Εσπερινό ΕΠΑΛ Κέρκυρας

Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας
ΕΚΠ/ΣΗΣ - ΚΕΡΚΥΡΑ
Τηλ.: 26610-30044/49552
Fax: 26610-38319
e-mail: espeinfo@ke.kerkyra.gov.gr

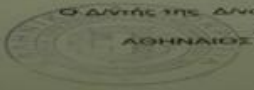
ΘΕΜΑ: «Άδεια πρόσβασης στα αρχεία του σχολείου»

Κατόπιν συνεννόησής με τους Δ/ντές του Εσπερινού Γυμνασίου, Εσπερινού Λυκείου και Εσπερινού ΕΠΑΛ Κέρκυρας, επιτρέπουμε στην Κρητικού Μαρίνα την πρόσβαση στα αρχεία των παραπάνω σχολικών μονάδων, προκειμένου να συντάξει την μεταπτυχιακή της εργασία.

Η έρευνά θα είναι σφηνώς δημογραφική.

Παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

Ο Δ/ντής της Δ/νσης Δ. & Β. Κέρκυρας
ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Εσπερινό Γυμνάσιο Κέρκυρας

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 104
ΑΘΗΝΑ 8 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1982	ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ		
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		
984. Πρώτη προκήρυξη Διεύθυν Γενικής & Επαγγελματικής και Εργασίας, Διεύθυν Αποκατάστασης & Διαβίωσης, ...	1	
985. Πρώτη προκήρυξη και προκήρυξη Επαγγελματικής και Εργασίας Διεύθυν Γενικής & Επαγγελματικής, ...	2	
986. Κανονισμός, Υποδείγματα, Σχεδιασμός και Διατάξεις της Δ/νσης Στρατού, ...	3	
987. Μεταρρύθμιση της Γενικής Νοσηλευτικής Κλίσης με «ΓΕ- ΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΥΜΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΑΔΟΥ», ...	4	
988. Πληρωμή των Παιδοπαθήσεων Στάθμης ΙΤ Τμήμα Παιών, Νέας Χωλιδής, Καλαμάτας και Κορίνθου με Α. Τάξη και προκήρυξη της Παιών Κλινικής Στάθμης Τμήματος από Ι. με Β. Τάξη, ...	5	
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ		
Τροποποίηση των απόφ. 252/2-11-1979 και 960/21- 12-1980 της Νοσηλευτικής Επιτροπής με τις οποίες απορρίπτονται διάφορα νοσηλευτικά μέσα από τον κατά- λογο, οι οι της αρμόδιας της Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, ως και της Επαγγελματικής και Εργασίας της Παι- ών Στάθμης Κέρκυρας και 45 οι της Νοσηλευτικής 18 και 19-11-1979 επί των και της αρμόδιας της Νέας Κεντρικής και Δυτικής Μεταβιβάσεως, Θεο- κρίτης και Φλώριδας, ...	6	
ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ		
(1). ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 381		
Έγκριση προκήρυξης Αποκρίτης Γενικής Εκπαίδευσης και από σταθείς θέσεις Αποκρίτης Διαβίωσης.		
(2). ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ		
Έχοντας υπόψη:		
1. Τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 80 και των άρθρων 22 & 27 του Ν. 300/1970 περί οργανώσεως και λειτουργίας της Γενικής Εκπαίδευσης (ΦΕΚ 100/1970 «Α').		
2. Τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν. 1353/1982, σχε- τική με επανεξέταση με την προκήρυξη και προκήρυξη διατάξεων του Ν.Δ. 4352/1984 και άλλων διατάξεων (ΦΕΚ 22/1982 «Α').		
3. Τις διατάξεις των άρθρων 2, 7 και 8 του Ν. 4384/1982 περί της αποκατάστασης & διαβίωσης των Επαγγελματιών και της Εργασίας (ΦΕΚ 144/1982 «Α').		
4. Την απόφ. Η/ΑΔ/1982 περί αποκατάστασης των Επαγγελματιών του από την Επικρατεία Εθνικής και Εργασίας απόφ. αρμόδιας αρμοδιοτήτων στην Επικρατεία Εθνικής Παιδείας και Εργασίας (ΦΕΚ 474/1982 «Π').		
5. Την απόφ. 41355/1982 περί αποκατάστασης των Επαγ- ματιών και της Επικρατείας Οικονομικών με την από- φ. αρμόδιας στην Επικρατεία Οικονομικών (ΦΕΚ 474/1982 «Π').		
6. Την απόφ. 41/1982 περί αποκατάστασης των Κέντρων Επαγ- ματιών, Μελών και Εργασίας, σύμφωνα με τις δια- τάξεις του άρθρου 2 του Ν. 106/1971.		
7. Την απόφ. 176/1981 περί αποκατάστασης της Στρατιωτικής και Εργασίας με την απόφ. της Γενικής Γραμματείας της Κοινωνικής Εθνικής Παιδείας και Εργασίας και της Επικρατείας Οικονομικών, αποφασίζουμε:		
Άρθρο 1.		
Πρόκειται από το σχέδιο της 1982 - 84 είναι (20) από- κριτοι θέσεις Γενικής Εκπαίδευσης, οι οποίες καταλαμβάνονται στη Διαβίωση και τα γραφεία Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, ως και στην:		
1. 1η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
2. 2η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
3. 3η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
4. 4η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
5. 5η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
6. 6η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
7. 7η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
8. 8η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
9. 9η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
10. 10η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
11. 11η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
12. 12η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
13. 13η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
14. 14η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
15. 15η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
16. 16η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
17. 17η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
18. 18η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
19. 19η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		
20. 20η Γραφείο Μέσης Γεν. Εκπαίδευσης Νομικού Δ/τος Αθήνας.		

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΕΛΟΥΣ

- 1.Γαλίτης<https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/edusc/article/view/File/184/149>
- 2.Παπανούτσος, 1975:258
 Παπάς, 1997:84
 Καραγεώργος, 2000:26
 Κογκούλης, 1997:144
- 3.Blackledge&Hunt, 1995:406-408
- 4.Blackledge&Hunt, 1995:105
- 5.Γκότοβος,Μαυρογιώργος& Παπακωνσταντίνου, 1983:197-198
- 6.Γαλίτης<https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/edusc/article/view/File/174/139>
- 7.Γαλίτης<https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/edusc/article/view/File/184/149>
- 8.Γαλίτης<https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/edusc/article/view/File/174/139>
- 9.Πιπερίδου, 2011-2012:44
10. Γαλίτης<file:///C:/Users/12A6~1/AppData/Local/Temp/Γαλίτης.pdf>
- 11.Γκλαβάς
- 12.Γκλαβάς
- 13.Γκλαβάς
- 14.Γκλαβάς
15. Δημαράς, 2013:221
16. Δημαράς, 2013:226
17. Γκλαβάς
18. Γκλαβάς
19. Γκλαβάς
20. Δημαράς, 2013:266-267
21. Γκλαβάς
22. Μαυρογιώργος

23. [http://83.212.168.214/jspui/bitstream/123456789/10472/2/Bilas%20Marios_2015%20\(2\).pdf](http://83.212.168.214/jspui/bitstream/123456789/10472/2/Bilas%20Marios_2015%20(2).pdf)
24. https://www.pesea.gr/.../P.D.104-79_Organwsh&Leitourgia_Meshs_Ekpaideyshs.doc
25. https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/to_sxedio_n_23.4.2018.pdf
26. «Ενημέρωση», 2000
27. www.oaed.gr
ΕΣΠΑ 2007-2013:105, 111-112, 127.
Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας, 2016:19-20
28. Λανδρίτση, 2007:11,18
<http://www.gsae.edu.gr/en/geniki-ekpaidefsi-enilikon/deyteri-efkairia/s-d-e-sxoleia-deyteris-efkairias/mathe-gia-ta-sxoleia-deyteris-efkairias>
www.statistics.gr
29. Κρητικού, 2016
30. https://taxalia.blogspot.com/2012/11/24_28
31. www.statistics.gr
<https://eurostat.statistics.gr>
- ΓΚΟΤΟΒΟΣΑ.Ε. / Γ.Π. ΜΑΡΚΟΥ, 2003
32. Κρητικού, 2017
33. apothesis.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1042/fin_20070214.pdf?... σελ.6
34. apothesis.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1042/fin_20070214.pdf?... σελ.6
35. Αθανασιάδου, 2002:11
36. Συμεωνίδου, 1986:300
37. <http://www2.stat-athens.aueb.gr/~jpan/diatrives/Pavlopoulos/chapter2.pdf>
38. Σταμέλος, Βασιλόπουλος &Καβασακάλης, 2015:105-106
39. Σταμέλος, Βασιλόπουλος &Καβασακάλης, 2015:105-106
40. Μπάκας, 2014:52

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αθανασιάδου Χ.,(2002),*Νέες γυναίκες με πανεπιστημιακή μόρφωση και η συμφιλίωση της ιδιωτικής και της δημόσιας σφαίρας στο σχεδιασμό της ενήλικης ζωής*, Τμήμα Ψυχολογίας, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη
- Blackledge, D. & Hunt B., *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*,(1995),εκδ. έκφραση, Αθήνα.
- Γαλίτης, Ν. Παντελής, *Παρουσία, εξέλιξη και προοπτική της Εσπερινής Εκπαίδευσης στην Μεταπολιτευτική Ελλάδα*.<https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/edusc/article/viewFile/184/149>
- Γαλίτης, Ν. Παντελής, *Παρόν και μέλλον της Εσπερινής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Νομοθετικό πλαίσιο, διαμορφωτικοί παράγοντες-κοινωνικές συνιστώσες, σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα*.<https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/edusc/article/viewFile/174/139>
- Γαλίτης, Ν. Παντελής, *Ο θεσμός της Εσπερινής Εκπαίδευσης ως έκφραση κοινωνικής δικαιοσύνης στην Ελλάδα στα πλαίσια της εκπαιδευτικής πολιτικής: Ιστορική-διαχρονική διερεύνηση*.<file:///C:/Users/12A6~1/AppData/Local/Temp/Γαλίτης.pdf>
- Γκλαβάς, Σ., *Επισκόπηση της ιστορίας της εκπαίδευσης στο νεοελληνικό κράτος*.http://www.pi-schools.gr/progr_spoudon_1899_1999/episkopisi.pdf
- Γκότοβος, Α.,Μαυρογιώργος Γ.& Παπακωνσταντίνου, Π.,1983 *Κριτική παιδαγωγική και εκπαιδευτική πράξη*,εκδ.Gutenberg, Αθήνα.
- Δημαράς, Α., (2013), *Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης ΤΟ «ΑΝΑΚΟΠΤΟΜΕΝΟ ΑΛΜΑ Τάσεις και αντιστάσεις στην ελληνική εκπαίδευση 1833-2000*, ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ, Αθήνα.
- Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας, Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Απρίλιος 2016.
- «Ενημέρωση», ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΣΕ-Α.Δ.Ε.Δ.Υ., Τεύχος 65, Νοέμβριος 2000.
- ΕΣΠΑ 2007-2013. Έργο: Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στα ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ με την ανάπτυξη και αξιοποίηση εργαλείων ΤΠΕ στο πλαίσιο εφαρμογής των εκπαιδευτικών πολιτικών και παρεμβάσεων του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Ενότητα Εργασίας 2. Επιστημονική σχεδίαση και διενέργεια έρευνας. Παραδοτέο Π2.3. Τελική Έκθεση

Καραγεώργος, Δ.,(2000), *Το πρόβλημα και η επίλυσή του*, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα

Κογκούλης, Ι., (1997), *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη

Κρητικού, Μ.,(2016),*Αλλοδαποί μαθητές στην Ελληνική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση την περίοδο 1991-2010», Εργασία Α' Εξαμήνου,ΠΜΣ «Ιστορική Δημογραφία, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Κέρκυρα.*

Κρητικού, Μ.,(2017),*Η συμβολή του Σώματος Ελληνικού Οδηγισμού στη διαμόρφωση της προσωπικότητας της Ελληνίδας γυναίκας κατά τις δεκαετίες 1970 και 1980, Εργασία Β' Εξαμήνου, ΠΜΣ «Ιστορική Δημογραφία», Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Κέρκυρα*

Λανδρίτση, Ι., (2007), *Οι εκπαιδευόμενοι των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας: έρευνα για τα χαρακτηριστικά και το πολιτισμικό τους κεφάλαιο στα Σ.Δ.Ε. Πάτρας, Πύργου και Αγρινίου, Διπλωματική Εργασία, Πάτρα.*

Μαυρογιώργος, Γ., *Παιδαγωγική έρευνα, εκπαιδευτική αλλαγή και κοινωνική αλλαγή: Ανάγνωση της κυρίαρχης αστικής ιδεολογίας, Επιστήμες της Αγωγής και Εκπαιδευτική Έρευνα.*edu.pep.uoi.gr/gmavrog/epAgEre.doc

Μπάκας, Θ.,(2014), *Εισαγωγή στην Εκπαιδευτική Πολιτική, Σημειώσεις από τις πανεπιστημιακές παραδόσεις, Ιωάννινα,.*

Παπάς, Α.,(1997), *Το προφίλ του δασκάλου*,Αθήνα.

Παπανούτσος, Ε.,(1975),*Η Παιδεία, το μεγάλο μας πρόβλημα*, εκδ. Δωδώνη., Αθήνα.

Πιπερίδου, Α.,(2011-2012),*Η εφαρμογή της μεθόδου της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης ως εναλλακτική λύση στα προβλήματα φοίτησης σε Εσπερινά Σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Μια μελέτη περίπτωσης, Διπλωματική Εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.*

Συμεωνίδου Χ., *Η εξέλιξη του οικονομικά ενεργού πληθυσμού των γυναικών στην Ελλάδα: 1961-1981*, Επιθ. Κοινων. Ερευνών, 63/1986, σελ.293-317

Σταμέλος, Γ., Βασιλόπουλος, Α. &Καβασακάλης, Α.,(2015), *Εισαγωγή στις Εκπαιδευτικές Πολιτικές, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα,.* www.kallipos.gr

[http://83.212.168.214/jspui/bitstream/123456789/10472/2/Bilas%20Marios_2015%20\(2\).pdf](http://83.212.168.214/jspui/bitstream/123456789/10472/2/Bilas%20Marios_2015%20(2).pdf)

https://www.pesea.gr/.../P.D.104-79_Organwsh&Leitourgia_Meshs_Ekpaideyshs.doc

https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/to_sxedio_n_23.4.2018.pdf

www.statistics.gr

<https://eurostat.statistics.gr>

<http://www.gsae.edu.gr/en/geniki-ekpaidefsi-enilikon/deyteri-efkairia/s-d-e-sxoleia-deyteris-efkairias/mathe-gia-ta-sxoleia-deyteris-efkairias>

https://taxalia.blogspot.com/2012/11/24_28

<http://www2.stat-athens.aueb.gr/~jpan/diatrives/Pavlopoulos/chapter2.pdf>

Γκότοβος, Α.Ε. / Μάρκου Γ., (2003), *Παλιννοστούντες και αλλοδαποί μαθητές στην ελληνική εκπαίδευση*, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ινστιτούτο Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Τεύχος Α: Γενική Περιγραφή, Αθήνα.